

ISSN 1689-9482

**Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku**

GŁOS

**BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
Województwa Podlaskiego**

**BIULETYN
INFORMACYJNO-METODYCZNY**

Białystok 2014

Nr 1 (13)

**GŁOS
BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
Województwa Podlaskiego**

BIULETYN INFORMACYJNO-METODYCZNY

Białystok 2014

Nr 1 (13)

Redaguje
zespół pracowników
Książnicy Podlaskiej
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
Biblioteka Powiatu Białostockiego
Korekta: Ewa Ziniewicz-Siergiejko

*Redakcja zastrzega sobie prawo do adiacji i skracania tekstów.
Nadesłanych materiałów nie zwracamy.*

Nakład 100 egz.

Adres redakcji:
Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
15-950 Białystok, ul. Kilińskiego 11
tel. 85 67 67 267
e-mail: instrukcyjny@ksiaznicapodlaska.pl
bpb@ksiaznicapodlaska.pl

Skład i druk

Mariusz Śliwowski
ul. Kolejowa 19; 15-701 Białystok
tel. 602 766 304,
e-mail: prymat@biasoft.net, www.prymat.biasoft.net

SPIS TREŚCI

WARSZTAT

Joanna Trusiuk

Dokumenty nieksiążkowe w wybranych bibliotekach
publicznych województwa podlaskiego (wyniki badań
ankietowych) 5

Ewa Ziniewicz-Siergiejko

Co chciałbyś, co chciałabyś robić w bibliotece?
Oczekiwania czytelników wobec bibliotek 17

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Biblioteczna codzienność 46

Alla Gryc z Zespołem

Działania na rzecz czytelników MBP
im. dr. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce 53

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Refleksje z wyjazdu studyjnego do Niemiec 63

Ewa Ziniewicz-Siergiejko

O książkach dla grzecznych i niegrzecznych dzieci 75

Grzegorz Zys

Biblioteka – Twój czas, Twoje miejsce.
VIII Forum Młodych Bibliotekarzy 82

Grzegorz Zys

Biblioteka pełna ludzi. IV Kongres Bibliotek Publicznych .. 94

PROJEKTY I PROGRAMY**Iwona Czyżewska**

„Codzienność – warsztaty psychoedukacyjne z książką” ... 105

Wiesława Kruszewska

Komputery dla bibliotek. Informatyzacja

Gminnej Biblioteki Publicznej w Poświętnem 111

Izabela Szymańska

Działalność Dyskusyjnych Klubów Książki w 2013 r.

w województwie podlaskim 114

STATYSTYKA BIBLIOTECZNA

Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2014

– województwo podlaskie 119

Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2014

– Książnica Podlaska 123

Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2014

– Oddziały dla Dzieci 124

Joanna Trusiuk

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

**Dokumenty nieksiążkowe
w wybranych bibliotekach publicznych
województwa podlaskiego**

(wyniki badań ankietowych)

Każda biblioteka wypracowuje przez lata pracy własną politykę gromadzenia zbiorów, która ulega ciągłym zmianom i dostosowuje się do aktualnych potrzeb czytelników i sytuacji. Opracowując politykę gromadzenia dla biblioteki publicznej, należy zwrócić uwagę na czynniki specyficzne dla środowiska, w którym placówka funkcjonuje. Wśród tych czynników należy wymienić np.: liczbę dzieci i młodzieży w gminie, studentów, turystów, stowarzyszeń i organizacji.

Biblioteki publiczne dysponują księgozbiorem uniwersalnym, którego uzupełnieniem są czasopisma (bieżące i oprawne) oraz zbiory specjalne. Biblioteki publiczne: miejskie, miejsko-gminne, gminne, jako instytucje o zasięgu regionalnym, chcąc sprostać współczesnym oczekiwaniom społeczności lokalnej, starają się gromadzić możliwie pełny zbiór materiałów o regionie, a wśród nich dżs.

Spadek czytelnictwa, konkurencja ze strony innych instytucji kultury, wymusza na bibliotekach potrzebę wzbogacenia swojej

oferty dla użytkowników, a co za tym idzie rozszerzenia oferty zbiorów o dokumenty nieksiążkowe, tj. dokumenty audiowizualne, elektroniczne, życia społecznego, mikroformy, a także materiały rządowe, akademickie, biznesowe. Placówki dysponujące tego rodzaju zasobami mogą zainteresować swoją ofertą naukowców, badaczy, historyków, studentów, dzieci i młodzież.

Biblioteki publiczne z gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i miast do 15 000 mieszkańców ubiegające się o Certyfikat Biblioteka+ muszą dysponować także zbiorami specjalnymi, zgodnie z ustalonymi kryteriami określono wskaźnik wielkości samoistnych zbiorów audiowizualnych i elektronicznych o charakterze edukacyjnym i/lub książki mówionej na 0,1 jedn. ew./100 mieszkańców. Biblioteki powinny również posiadać wydzieloną kolekcję zbiorów regionalnych, w tym dokumenty życia społecznego¹.

Różnorodnych zbiorów dostosowanych do potrzeb obecnych i przyszłych użytkowników oczekuje się szczególnie od bibliotek powiatowych, z których usług korzystają różne grupy czytelników i mieszkańcy całego powiatu.

W 2013 roku Książnica Podlaska przeprowadziła badania sondażowe, których celem było uzyskanie informacji o zasobach materiałów: audiowizualnych, elektronicznych, życia społecznego itp. dostępnych w wybranych bibliotekach publicznych. Badaniami objęto 15 placówek, tj. bibliotek pełniących funkcje bibliotek powiatowych lub też zlokalizowanych w miastach powiatowych naszego województwa. Podobne badania przeprowadzono w 2003 r.; uczestniczyło w nich 14 bibliotek². Chcieliśmy sprawdzić, jakie zmiany nastąpiły ww. placówkach w zakresie gromadzenia, udostępniania, opracowania zbiorów specjalnych po 10 latach od czasu poprzed-

¹ Certyfikat Biblioteka Plus. [online]. Tryb dostępu: <http://bn.org.pl/programy-i-uslugi/certyfikat-biblioteka-plus>. Dostęp z 18.11.2013.

² Inna liczba bibliotek uczestniczących w badaniach w 2003 r. i 2013 r. spowodowana jest zmieniającą się liczbą bibliotek pełniących funkcje bibliotek powiatowych.

niego sondażu. Kwestionariusz ankiety składał się z pytań otwartych, półotwartych i zamkniętych. Badania ankietowe miały charakter sondażowy. Ankiety skierowano do bibliotek drogą elektroniczną. Wypełniony kwestionariusz ankiety zwróciło 100% bibliotek.

Ankietę otwierało pytanie dotyczące gromadzenia dokumentów elektronicznych. Na 15 badanych bibliotek 9 (60%) odpowiedziało pozytywnie.

Rodzaje elektronicznych nośników gromadzonych w bibliotekach w latach: 2003 i 2013 przedstawia tabela 1.

Tabela 1: Typy dokumentów elektronicznych oraz ich liczba w 2003 r. i 2013 r.

Typ dokumentów elektronicznych	Liczba dokumentów		Liczba bibliotek		% bibliotek	
	2003 r.	2013 r.	2003 r. N=14	2013 r. N=15	2003 r.	2013 r.
encyklopedie	40	100	6	7	43	47
słowniki	5	136	5	4	36	27
gry	17	24	3	1	21	7
programy do nauki języka	10	75	5	4	36	27
pakiety edukacyjne	30	104	4	6	29	40

W ankietowanych placówkach najwięcej jest (biorąc pod uwagę sumę dokumentów danego typu): słowników, pakietów edukacyjnych i encyklopedii, których ilość znacznie wzrosła od poprzedniego sondażu w 2003 r. Ponad 7-krotnie powiększyła się kolekcja programów do nauki języków obcych. Najmniejszym zainteresowaniem bibliotek cieszą się gry.

Czytelnicy mogą skorzystać z programów multimedialnych na miejscu, w czytelni w 7 badanych bibliotekach; w 4 mogą wypożyczyć dokumenty elektroniczne do domu.

Multimedialne encyklopedie, programy edukacyjne oraz do nauki języków obcych znalazły już swoje stałe miejsce w kilku badanych bibliotekach, gdyż stanowią bardzo dobre uzupełnienie zbiorów tradycyjnych. Szczególnie dla dzieci stanowią dużą atrakcję, ponieważ pozwalają na przyjemne przyswajanie wiedzy i miłe spędzenie czasu³.

Kolejną grupę materiałów nieksiążkowych, z których można skorzystać w ankietowanych placówkach, stanowią zbiory audiowizualne. Obecność nagrań dźwiękowych na różnych nośnikach – płytach analogowych, kompaktowych, kasetach magnetofonowych kasetach wideo deklarowało 10 (67%) badanych bibliotek. Stan ten utrzymuje się na poziomie wykazanym we wcześniejszym badaniu.

Typ materiałów audiowizualnych oraz ich ilości dostępne w bibliotekach w latach: 2003 i 2013 ilustruje poniższa tabela.

Tabela 2: Typy dokumentów audiowizualnych oraz ich liczba w 2003 r. i 2013 r.

Typ dokumentów audiowizualnych	Liczba dokumentów		Liczba bibliotek		% bibliotek	
	2003 r.	2013 r.	2003 r. N=14	2013 r. N=15	2003 r.	2013 r.
płyty analogowe	5114	4330	8	7	57	47
płyty kompaktowe	376	2523	5	10	36	67
kasety magnetofonowe	2019	1638	7	5	50	33
kasety wideo	801	232	8	6	57	40
inne	1620	707	5	3	36	20

Wśród przedstawionych kategorii, płyty analogowe nadal stanowią największą ilościowo grupę dokumentów audiowizualnych

³ J. Trusiuk, Książka multimedialna dla młodych użytkowników w bibliotekach publicznych województwa podlaskiego, „Bibliotekarz Podlaski” 2004-2005, nr 9-10, s. 69-72.

obecnych w ankietowanych bibliotekach, mimo że ten nośnik danych jest coraz mniej popularny. Ilość płyt analogowych w jednej placówce waha się od 22 do 2088.

Znacznie wzrosła kolekcja płyt kompaktowych (o 85%) w porównaniu z poprzednim badaniem w 2003 r. Wzrosła również o 50 % liczba placówek zainteresowanych gromadzeniem tego rodzaju zbiorów. Fakt ten spowodowany jest tym, że coraz więcej bibliotek zakupuje audiobooki zapisane na płycie kompaktowej.

Mniejszą popularnością cieszą się kasety magnetofonowe (spadek o 381) i kasety wideo (spadek o 569). Biblioteki wycofują się z zakupu zbiorów na tym nośniku na rzecz nośnika cyfrowego. Kasety stare, zniszczone lub uszkodzone w wyniku wielokrotnego odtwarzania i upływu czasu spisują na ubytki.

W kategorii „inne rodzaje dokumentów audiowizualnych” ankietowane placówki podały, np.: przeźrocza i slajdy, których ilość także spadła.

Zawartość treściową dokumentów audiowizualnych i zmiany, jakie nastąpiły w badanych placówkach po 10 latach od czasu poprzedniego sondażu w 2003 r. przedstawia tabela 3.

Tabela 3: Zawartość treściowa dokumentów audiowizualnych oraz ich liczba w 2003 r. i 2013 r.

Zawartość treściowa dokumentów audiowizualnych	Liczba bibliotek		% bibliotek	
	2003 r. N=14	2013 r. N=15	2003 r.	2013 r.
muzyka rozrywkowa	6	6	43	40
muzyka poważna	4	4	29	27
nagrania tekstów literackich (książka mówiona)	5	6	36	40
zbiory edukacyjne i dydaktyczne	4	6	29	40
inne	7	4	50	27

Dane liczbowe zawarte w tabeli wskazują, że wzrosła liczba bibliotek gromadzących książkę mówioną na taśmach magnetofonowych (kasetach) oraz na płytach CD. Zbiory książki mówionej dostępne w ofercie badanych bibliotek obejmują następujące rodzaje audiobooków: popularnonaukowe, beletrystyka, poradniki, nauka języków obcych, bajki, lektury szkolne, klasyka literatury, przewodniki turystyczne⁴. Główną zaletą książki mówionej jest praktyczność i rozwijanie wyobraźni. Audiobooki pozwalają na kontakt z literaturą oraz edukację i kształcenie nie tylko czytelnikom z dysfunkcją wzroku i dysleksją, ale także osobom aktywnym zawodowo oraz młodym użytkownikom bibliotek, poszukującym atrakcyjnej formy lektury.

Kolejne pytania ankiety dotyczyły innych zbiorów specjalnych dostępnych dla użytkowników w badanych bibliotekach, a mianowicie dokumentów życia społecznego, mikroform, rękopisów.

Dokumenty życia społecznego są do dyspozycji użytkowników w 11 badanych placówkach. Liczba bibliotek ankietowanych, posiadających tego typu materiały nie zmieniła się od 2003 r. Rola i znaczenie dżs-ów dla regionu i środowiska lokalnego jest duża, gdyż prezentują one działalność partii politycznych, organizacji społecznych, stowarzyszeń, instytucji kulturalnych. Definicja dżs-ów mówi, iż są to dokumenty oddające „(...) całkowity obraz życia w danym momencie czasu, w danej sytuacji społecznej, politycznej i kulturowej”⁵.

W bibliotekach objętych sondażem najczęściej gromadzi się: ulotki, plakaty, zaproszenia, foldery, programy imprez, afisze, ekslibrisy, ogłoszenia. Nieliczne biblioteki posiadają: pocztówki, kalendarze, fotografie, a także wycinki z prasy dotyczące regionu.

Zasób tych materiałów w sondowanych bibliotekach zwiększył się i waha się od 50 (20 w 2003 r.) jednostek w jednej placówce do

⁴ A. Żukowska, Audiobooki w bibliotece. Warszawa 2012, s. 30.

⁵ A. Firlej-Buzon, Dokumenty życia społecznego w teorii i praktyce bibliotekarskiej w Polsce. Warszawa 2002, s. 51.

6452 (4727 w 2013 r.) jednostek w innej. Tak duża różnica w liczebności wiąże się z tym, iż materiały te pozyskują bibliotekarze osobiście, kontaktując się z różnymi instytucjami i osobami prywatnymi, a więc wiele zależy od ich zaangażowania i inwencji.

Zbiory dokumentów życia społecznego przedstawia tabela 4.

Tabela 4: Liczba dokumentów życia społecznego w 2003 r. i 2013 r.

Liczba dokumentów życia społecznego	Liczba bibliotek		% bibliotek	
	2003 r. N=14	2013 r. N=15	2003 r.	2013 r.
brak dokumentów	3	4	21	27
1-100	4	4	29	27
101-200	4	1	29	7
201-5000	3	4	21	27
5001-6452	0	2	0	13

Żadna z badanych placówek nie posiada mikroform. Rękopisy można obejrzeć tylko w jednej placówce, w Bibliotece Miejskiej w Hajnówce. Biblioteka gromadzi następujące materiały:

- 73 rękopisy prac naukowych doktora Tadeusza Rakowieckiego z dziedziny astronomii.
- 1 rękopis Tadeusza Rakowieckiego Szkiców Krytycznych o twórczości Stefana Żeromskiego.

Placówka posiada również 24 maszynopisy Witolda Tatarczyka – historyczne opracowania miasta i regionu, przyrodnicze opisy flory i fauny Puszczy Białowieskiej oraz 12 kronik – m.in. Zakładów Drzewnych w Hajnówce, działalności PTTK w Hajnówce i Muzeum Kultury Białoruskiej.

W bibliotekach publicznych można także spotkać materiały rządowe, akademickie, przemysłowe, biznesowe w formie druko-

wanej lub elektronicznej (np. prace doktorskie, dyplomowe i magisterskie, sprawozdania z badań i konferencji, materiały konferencyjne, raporty techniczne i jednostek badawczych, ekspertyzy), które nie są kontrolowane przez wydawców. Materiały te określa się mianem „szarej literatury”⁶. Korzystają z nich przede wszystkim naukowcy, studenci, instytucje naukowo-badawcze. Wśród badanych placówek 2 biblioteki zaznaczyły, że posiadają w swoich zbiorach materiały tego typu w ilości łącznej – 21 sztuk. Są to kopie prac magisterskich i licencjackich, materiały konferencyjne, biuletyny wyborcze. W 2003 r. tylko jedna placówka wskazała, że dysponuje tzw. „szarą literaturą”.

Na wykorzystanie materiałów nieksiążkowych w placówkach ma wpływ wiele czynników: metody informowania o posiadanych dokumentach, tematyka i rodzaje gromadzonych zasobów, liczba pracowników, sposoby udostępniania materiałów. Ważnym problemem dotyczącym dokumentów nieksiążkowych jest ich właściwa promocja i popularyzacja, aby jak najwięcej osób odwiedzających biblioteki wiedziało o ich istnieniu w zasobach bibliotek.

Respondenci wymienili m.in. następujące sposoby promocji i reklamy zbiorów specjalnych:

- lekcje biblioteczne organizowane dla przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich, np. popularyzujące sylwetki wybitnych przedstawicieli społeczności lokalnej, np. MBP w Hajnówce: patrona dr. Tadeusza Rakowieckiego, ks. Antoniego Dziewiatowskiego, malarzy artystów – 5 bibliotek;
- prezentacje multimedialne przygotowywane na spotkania z mieszkańcami z wykorzystaniem, np.: elektronicznych zbiorów regionalnych, np.: o historii teatru amatorskiego w Hajnówce, wywózki Hajnowian na Syberię i do Kazach-

⁶ A. Strojek, Znaczenie terminu szara literatura, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2000, nr 1, s. 64-76

stanu, turystyka wypoczynek hajnowian w okresie międzywojennym, z historii sportu w Hajnówce, itp. – 2 biblioteki;

- informacja na stronach www biblioteki, tablicach ogłoszeń, w witrynach okiennych biblioteki, w lokalnych czasopiśmie – 8 bibliotek;
- wystawy z udziałem eksponatów, np. z kolekcji dżs – 4 biblioteki;
- informacja ustna o zasobach biblioteki i warunkach ich udostępniania, przekazywana społeczności lokalnej podczas imprez, w bezpośrednich kontaktach z użytkownikami biblioteki – 4 biblioteki.

Następne pytanie dotyczyło opracowania zbiorów nieksiążkowych. Tylko 5 (33%) ankietowanych bibliotek udzieliło odpowiedzi, iż dostępna jest informacja o dokumentach nieksiążkowych w katalogu kartkowym lub elektronicznym. Najwięcej ankietowanych bibliotek wymieniło, że opracowuje dokumenty audiowizualne (5) i dokumenty życia społecznego (4). Najmniej wskazań miały dokumenty elektroniczne (2).

W ankiecie zawarto też pytanie: „Jakich dokumentów nieksiążkowych biblioteka pozyskała najwięcej w ostatnich latach?”, obrazuje to poniższe zestawienie:

- audiowizualnych – 5 bibliotek
- elektronicznych – 3 biblioteki
- życia społecznego – 5 bibliotek.

Sygnalizowane przez badane biblioteki potrzeby i oczekiwania użytkowników w zakresie zaopatrzenia bibliotek w materiały nieksiążkowe są bardzo różne. 7 ankietowanych bibliotek stwierdziło, że wielką zachętą dla czytelników byłaby bogata i różnorodna kolekcja książki mówionej. Młodzież, osoby starsze i niedowidzące wyrażają zainteresowanie możliwością skorzystania z audiobooków i e-booków. Oczekiwania 3 placówek dotyczyły wzbogacenia zasobów bibliotek o dokumenty regionalne, filmy o tematyce regionalnej oraz gry edukacyjne. Płyty CD z muzyką rozrywkową istotne

były dla 2 respondentów. Dwie biblioteki nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie, a 1 placówka stwierdziła, że nie ma zainteresowania użytkowników zbiorami specjalnymi.

Jako główną przeszkodę w gromadzeniu zbiorów specjalnych podano:

- brak dostatecznych środków finansowych na zakup – 10 bibliotek
- brak zainteresowania ze strony czytelników – 4
- brak sprzętu do odtwarzania – 6
- brak miejsca – 6

Na koniec sondażu biblioteki zostały poproszone o własne opinie, uwagi związane z udostępnianiem i wykorzystaniem dokumentów nieksiążkowych.

Brak środków finansowych na zakup dokumentów sygnalizowało aż 10 bibliotek. Trzy badane biblioteki stwierdziły, że zainteresowanie ze strony społeczeństwa tego rodzaju zbiorami jest małe, gdyż zbyt mało czasu i uwagi poświęca się w bibliotekach zbiorom specjalnym. Problemem jest też pozyskiwanie nieodpłatnie materiałów, np. dokumentów życia społecznego, o które biblioteki muszą same zabiegać. Wśród wielu napotykanymi trudności w zarządzaniu materiałami nieksiążkowymi dwie ankietowane biblioteki wymieniają zbyt małą obsadę kadrową. Informacja o zbiorach nieksiążkowych w katalogach kartkowych i komputerowych jest często niepełna i bardzo skromna. Wyniki ankiety wskazują, iż ponad 60% badanych bibliotek nie opracowuje dokumentów nieksiążkowych. Aby użytkownicy mogli skorzystać z tego rodzaju zbiorów, na początku muszą uzyskać informację o istnieniu tych zasobów w kolekcji bibliotek. Dlatego też istotną sprawą jest aktywna postawa i zaangażowanie bibliotekarzy, którzy muszą zwrócić dużą uwagę na właściwą promocję i reklamę tych zbiorów.

Dwóch respondentów sygnalizowało, iż najczęściej wykorzystywane są materiały dotyczące „małej ojczyzny”, jej historii, zażytków, życia społecznego i kulturalnego. Materiały te szybko się

niszczą, dlatego też jedna z ankietowanych bibliotek podjęła próbę skanowania cennych dla regionu dokumentów i tworzenia kopii cyfrowych. Jedna z bibliotekarek pisze: „Z doświadczenia i dotychczasowych działań na rzecz utrwalania i upowszechniania lokalnego dziedzictwa narodowego w formie elektronicznej wiemy, że tematyka regionalna cieszy się zainteresowaniem lokalnego środowiska i uważamy, że biblioteki powinny takowe dokumenty gromadzić i upowszechniać, a przysporzy to bibliotekom czytelników i sympatyków”.

Badaniami objęto tylko 13% bibliotek miejskich, miejsko-gminnych i gminnych województwa podlaskiego. Wyniki tego sondażu dowodzą, że placówki pełniące funkcje bibliotek powiatowych i zlokalizowane w miastach powiatowych na terenie województwa podlaskiego zmieniają się na korzyść i starają się dostosować swoje zbiory do potrzeb różnych grup użytkowników, choć proces ten następuje bardzo powoli.

Zebrane dane pozwoliły na uzyskanie informacji o zasobach materiałów: audiowizualnych, elektronicznych, życia społecznego itp. dostępnych w wybranych bibliotekach publicznych. Przeprowadzone badania wykazały, że od 2003 r. wzrosła liczba placówek gromadzących zbiory specjalne, jak również powiększyła się kolekcja dokumentów nieksiążkowych, szczególnie audiowizualnych i dokumentów życia społecznego. Większość badanych bibliotek zdaje sobie sprawę ze swoich niedociągnięć w zakresie zarządzania dokumentami nieksiążkowymi, lecz przyczyny tego stanu rzeczy są bardzo złożone. Na pewno główną przeszkodą w procesie gromadzenia dokumentów audiowizualnych, czy też elektronicznych, jest brak dostatecznych środków finansowych na zakup. Kolejnym problemem jest niewiedza użytkowników o istnieniu tych zbiorów w zasobach ankietowanych bibliotek. W związku z czym warto zastanowić się nad właściwą reklamą i promocją materiałów nieksiążkowych, gdyż nadal jest w tym obszarze wiele do zrobienia w sondowanych bibliotekach.

Współcześni bibliotekarze powinni widzieć potrzebę unowocześnienia swoich usług i zbiorów oraz otwarcia na nowe media, gdyż te działania mogą wpłynąć na podniesienie efektywności tych instytucji oraz konkurencyjności w środowisku. Biblioteki publiczne jako ośrodki wiedzy o najbliższym regionie muszą zwrócić szczególną uwagę na gromadzenie materiałów cennych dla społeczności lokalnych, które następnie mogą być udostępniane w Internecie w postaci cyfrowej. Cztery biblioteki w naszym województwie uczestniczą już w projekcie Ośrodka KARTA i tworzą Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej, dzięki którym biblioteki mogą stać się centrami aktywizującymi miejscowe społeczności do ocalania, pielęgnowania i upowszechniania dokumentów historii i tradycji lokalnej.

Obecność dokumentów nieksiążkowych w zbiorach bibliotek świadczy o prestiżu i nowoczesności bibliotek, dlatego też należy w procesie gromadzenia i uzupełniania zasobów placówek zwracać na nie uwagę.

Ewa Ziniewicz-Siergiejko

Książnica Podlaska

Co chciałbyś, co chciałabyś robić w bibliotece? Oczekiwania czytelników wobec bibliotek

Tradycyjne działania bibliotek publicznych

Biblioteki publiczne nigdy nie były miejscem, gdzie można było wyłącznie wypożyczyć książki i inne zbiory lub skorzystać z nich w czytelni. Większość z nich zwykle prowadziła – na mniejszą lub większą skalę – działalność popularyzującą książkę i czytelnictwo w środowisku. Organizowała imprezy czytelnicze dla różnych grup wiekowych, konkursy, głośne czytanie, lekcje i wycieczki biblioteczne, kiermasze, spotkania autorskie – w miarę możliwości finansowych, a także pomagała – na zasadzie współpracy – w opracowanie scenariuszy uroczystości szkolnych. Biblioteki angażowały się także w przygotowanie dużych imprez miejskich lub gminnych, jak np. obchody dni miasta, świąt i rocznic państwowych, festyny rodzinne itp. Placówki, które zostały włączone w struktury domów kultury często miały i nadal mają obowiązek udziału w tego rodzaju przedsięwzięciach wynikający z wspólnego statutu.

Niektórzy bibliotekarze nie ukrywali swojej niechęci do tego rodzaju działań. Traktowali je jako „domokulturowe”. Nie powodowały ich „wewnętrzny sprzeciw” jedynie wszelkie tradycyjne formy pracy kulturalno-oświatowej związane z książką.

Nowe zadania biblioteki

W ostatnich latach, gdy tak wiele placówek systematycznie odnotowuje spadki czytelnictwa, bibliotekarze podejmują próby poszerzenia oferty o różnorodne działania, które dotyczą nie tylko książki i czytelnictwa – np. związane z nowoczesnymi technologiami i animacją społeczną. Nie zawsze podjęcie tego rodzaju inicjatyw powoduje wzrost zainteresowania zbiorami bibliotecznymi. Przyczynia się jednak do postrzegania biblioteki w środowisku jako miejsca atrakcyjnego, gdzie każdy znajdzie interesujące propozycje, niezależnie od wieku i pozycji społecznej.

Do takiego spojrzenia na rolę biblioteki przygotowuje też bibliotekarzy Program Rozwoju Bibliotek realizowany w Polsce od 2008 r. dzięki grantodawcom: Fundacji Billa i Melindy Gatesów oraz Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Uczestniczące w nim biblioteki otrzymują nie tylko nowoczesny sprzęt, ale także biorą udział w szkoleniach, dzięki którym bibliotekarze powoli odchodzą od myślenia o bibliotece tylko i wyłącznie przez pryzmat czytelnictwa, chociaż oczywiście gromadzenie i udostępnianie zbiorów nadal pozostaje zadaniem priorytetowym. Zauważają, że ich placówka może dać użytkownikom korzyści związane nie tylko z czytaniem książek. Podejmują coraz więcej zróżnicowanych działań, także niezwiązanych z książką i czytelnictwem. Zmienia się sposób myślenia bibliotekarzy o roli bibliotek w środowisku – nie tylko biorących udział w PRB, ale też pozostałych.

Rafał Kramza, dyrektor Programu Rozwoju Bibliotek i prezes Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego twierdzi: „Biblioteka jest *trzecim miejscem* – przestrzenią, która łączy w sobie to, co najlepsze w domu – rodzinną atmosferę, poczucie bycia u siebie – z tym, co najciekawsze w miejscach publicznych – możliwością poznawania nowych osób, bycia razem z innymi ludźmi. Biblioteka jest otwarta dla każdego, niezależnie od wieku, wykształcenia czy dochodów. Jest idealnym miejscem spotkań, tak

potrzebnym zwłaszcza w małych miejscowościach”¹. Dodajmy – zwłaszcza w miejscowościach, gdzie nie ma domu kultury.

Tradycyjne funkcje biblioteki publicznej – informacyjna, edukacyjna, intelektualna poszerzają się o rozrywkową, estetyczną, obywatelską, integracyjną.

Rola bibliotek obsługujących dzieci i młodzież

Rola bibliotek obsługujących dzieci i młodzież zawsze była szczególna. Sekcja Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży IFLA przygotowała dokumenty dotyczące m.in. usług dla dzieci i młodzieży, celów tych usług oraz propozycji programów działania². Wytyczne IFLA Sekcji Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży określają ją nawet „misją”: „... misją biblioteki jest pomoc każdej młodej osobie w przejściu etapu między dzieciństwem a dorosłością poprzez odpowiednie źródła informacji, przestrzeń, sprzyjające rozwojowi intelektualnemu, emocjonalnemu i społecznemu”. Wśród proponowanych działań znalazły się:

- kluby czytelnicze
- grupy i kluby dyskusyjne
- spotkania tematyczne, spotkania z ciekawymi ludźmi

¹ Internet

² Najważniejsze dokumenty przygotowane przez Sekcję Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży to:

- 1991 r. – Wytyczne dotyczące usług w bibliotekach dla dzieci (nowe wydanie w 2003 r.)
- 1997 r. – Wytyczne dla bibliotek obsługujących młodzież (nowelizacja 2008 r.)
- 2007 r. – Wytyczne dla bibliotek obsługujących niemowlęta i małe dzieci (do 3 lat)
- 2007 r. – Deklaracja Internet i biblioteki dla dzieci

Dokumenty te zostały przetłumaczone na język polski i opublikowane w książce „Dzieci, młodzież – Internet – Biblioteka. Wytyczne IFLA Sekcji Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży (SBP, Warszawa 2009). Są dostępne (w języku polskim) na stronie internetowej IFLA w zakładce *publikacje Sekcji Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży*

- przedstawienia
- własna twórczość młodzieży, warsztaty
- akcje promocyjne książek
- programy współpracy z organizacjami lub grupami lokalnymi.

Badania Książnicy Podlaskiej z 2008 r.

W 2008 r. Książnica Podlaska przeprowadziła badania sondażowe, rozpisując anonimową ankietę „*Biblioteka publiczna jako centrum animacji kultury czytelnicznej*”. Objęto nimi bibliotekarzy zatrudnionych w oddziałach dla dzieci (część I) oraz czytelników korzystających z tych placówek (część II). Celem badań było zebranie opinii bibliotekarzy i czytelników na temat działalności bibliotek związanej z popularyzacją książki i czytelnictwa. Ankietowane dzieci i młodzież – użytkowników oddziałów dziecięcych funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego – poproszono wówczas m.in. o określenie roli biblioteki. Okazało się, że większość z nich (80,2%) wyraziła opinię, iż biblioteka oprócz wypożyczania i udostępniania zbiorów powinna organizować imprezy – nie tylko te związane z książką i czytelnictwem. Wyniki badań opublikowano w czasopiśmie fachowym pt. *Bibliotekarz Podlaski* wydawanym przez Książnicę Podlaską³.

Badania Książnicy Podlaskiej z 2013 r.

Ankieta „*Co chciałbyś / chciałabyś robić w bibliotece*”?

Nawiązując do badań z 2008 r. i mając na uwadze rolę biblioteki określoną przez Program Rozwoju Bibliotek, Książnica Podlaska przeprowadziła anonimowe badania ankietowe.

³ E. Ziniewicz-Siergiejko, Oddziały dla dzieci i młodzieży bibliotek publicznych województwa podlaskiego jako centra animacji kultury czytelnicznej, *Bibliotekarz Podlaski* 2008, nr 17, s. 48-69

Celem badań było poznanie oczekiwań użytkowników odnośnie działań bibliotek innych niż wypożyczanie i udostępnianie zbiorów na miejscu. Uzyskane wyniki miały być pomocą w zaplanowaniu przez biblioteki dalszej działalności.

Badania trwały od 3 stycznia do 31 marca 2013 r. Narzędziem badawczym była anonimowa ankietą *Co chciałbyś / chciałabyś robić w bibliotece?* skierowana do użytkowników filii Książnicy Podlaskiej oraz oddziałów dla dzieci z terenu województwa podlaskiego. (Wzór ankiety zamieszczono po tekście artykułu.) Do badań zakwalifikowano ogółem 47 bibliotek, w tym 31 oddziałów i 16 filii.

Założono wypełnienie ankiety w każdej z placówek przez 4 użytkowników (w tym 2 ze szkoły podstawowej i 2 ze szkoły średniej) i zebranie ogółem 188 ankiet.

Zapytano ankietowanych o płeć i poproszono o wpisanie klasy, do której uczęszczają.

W ankiecie podano 22 możliwości spędzania czasu w bibliotece, z których ankietowani mieli wybrać nie więcej niż 3, a w 23 punkcie poproszono o wpisanie własnych propozycji – innych niż oczywiste i realizowane przez każdą bibliotekę zadanie, tj. wypożyczanie książek i innych zbiorów oraz udostępnianie ich na miejscu.

Przegląd wyników ankiety

Ostatecznie w badaniu udział wzięły 43 placówki, gdyż 2 oddziały i 2 filie biblioteczne nie nadesłały w terminie wypełnionych ankiet. Nie wszystkie z nich przekazały po 4 wypełnione ankiety. Wyniki badań opracowano więc na podstawie 166 ankiet, w tym 112 (67,5%) nadesłanych przez oddziały i 54 (32,5%) przez filie biblioteczne.

Zapytanie ankietowanych o płeć i prośba o wpisanie klasy, do której uczęszczają, okazały się mało przydatne. Większość dzieci

nie pamiętała o zaznaczeniu klasy, podawały tylko szkołę, do której uczęszczają. Natomiast różnice w propozycjach spędzania czasu podawane przez dziewczęta i chłopców nie były na tyle znamienne, by różnicować je w zależności od płci. Dlatego zrezygnowano z rozpatrywania wyborów ze względu na płeć dzieci wypełniających ankietę. Zrezygnowano też z podziału na większą ilość grup wiekowych. Wyróżniono dwie – uczniowie szkół podstawowych i gimnazjaliści.

Okazało się też, że dzieci – pomimo prośby we wstępie ankiety o wybranie nie więcej niż trzech możliwości spędzania czasu w bibliotece – zaznaczały ich zwykle dużo. Ponieważ w ten sposób wypełniła ankietę większość czytelników, zdecydowano się na uwzględnienie wszystkich odpowiedzi, gdyż nie było możliwości wybrania trzech priorytetowych dla każdego z ankietowanych.

Zamieszczona poniżej tabela zawiera informację o bibliotekach zakwalifikowanych do badań i biorących udział w badaniu.

Uczniowie szkoły podstawowej wypełnili 81 ankiet (48,8%), a gimnazjaliści 85 (51,2%). Większość ankietowanych stanowiły dziewczęta – ogółem 105, tj. 63,3% ogółu (w tym 49 ze szkół podstawowych i 56 z gimnazjów). Chłopców było mniej – 61, tj. 36,7% ogółu (w tym 32 ze szkół podstawowych i 29 z gimnazjów).

Informację o ankietowanych zawiera tabela nr 2.

Na podstawie zebranych ankiet ustalono najbardziej i najmniej pożądane czynności, którymi chcieliby się zajmować użytkownicy oddziałów dla dzieci bibliotek terenowych i filii białostockich.

Spośród podanych w ankiecie propozycji czytelnicy oddziałów najczęściej wybierali:

1. Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.
2. Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.
3. Uczestniczyć w spotkaniach z „ciekawymi” ludźmi.
4. Brać udział w konkursach o różnej tematyce.

Tabela nr 1

Biblioteki uczestniczące w badaniu									
Lp.	Oddziały	Liczba	%	Filie KP	Liczba	%	Razem	Liczba	%
1.	Oddziały ogółem	31	100	Filie KP ogółem	16	100	Biblioteki zakwalifikowane do badań ogółem	47	100
2.	Oddziały, które włączyły się do badań	29	93,5	Filie KP, które włączyły się do badań	14	87,5	Biblioteki, które włączyły się do badań	43	91,5
3.	Oddziały, które nie włączyły się do badań	2	6,5	Filie KP, które nie włączyły się do badań	2	12,5	Biblioteki, które nie włączyły się do badań	4	8,5

Tabela nr 2

Ankietowani wg wieku i płci							
Lp.	N=166	Oddziały	%	Filie KP	%	Razem	%
1.	Ankietowani ogółem	112	67,5	54	32,5	166	100,0
2.	szkoła podstawowa	55	33,1	26	15,7	81	48,8
3.	dziewczęta	32	19,3	17	10,2	49	29,5
4.	chłopcy	23	13,9	9	5,4	32	19,3
5.	gimnazjum	57	34,3	28	16,9	85	51,2
6.	dziewczęta	41	24,7	15	9,0	56	33,7
7.	chłopcy	16	9,6	13	7,8	29	17,4

5. Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki. / Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach. / Pomagać bibliotekarzom w pracy.

Najbardziej czytelnicy oddziałów wybierali:

1. Zajmować się czymś jeszcze innym. / Śpiewać/grać na instrumencie.
2. Organizować pokazy mody młodzieżowej.
3. Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych.
4. Pomagać sobie nawzajem w odrabianiu lekcji.
5. Brać udział w zajęciach głośnego czytania./ Przygotowywać przedstawienia teatralne.

Wybory ankietowanych w oddziałach przedstawiono w tabeli nr 3.

Tabela nr 3

Wybory ankietowanych w oddziałach							
Lp.	Propozycje ankietowe do wyboru	Miejsce	Ankietowani ogółem wybierający propozycję N=112	%	w tym: uczniowie szkoły podst.	%	w tym: uczniowie gimnazjum
1.	Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.	1	61	54,5	31	27,7	30
2.	Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.	2	47	41,9	24	21,4	23
3.	Uczestniczyć w spotkaniach z „ciekawymi” ludźmi (innymi niż autorzy książek).	3	40	35,7	20	17,9	20
4.	Brać udział w konkursach o różnej tematyce.	4	39	34,8	20	17,9	19
5.	Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki.	5	32	28,6	14	12,5	18
6.	Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach.	5	32	28,6	14	12,5	18
7.	Pomagać bibliotekarzom w pracy.	5	32	28,6	19	17	13

8.	Rozwijać zdolności plastyczne.	6	31	27,7	17	15,2	14	12,5
9.	Oglądać filmy.	7	30	26,8	11	9,8	19	17
10.	Sluchać muzyki.	8	29	25,9	13	11,6	16	14,3
11.	Rozmawiać o książkach w grupie rówieśników.	9	26	23,2	11	9,8	15	13,4
12.	Oglądać wystawy o różnej tematyce.	10	25	22,3	16	14,3	9	8
13.	Grać w gry tradycyjne.	10	25	22,3	18	16,1	7	6,2
14.	Poznawać zasady fotografowania.	11	24	21,4	10	8,9	14	12,5
15.	Zaprezentować swoje dzieła.	12	19	16,9	9	8	10	8,9
16.	Uczyć się języka.	12	19	16,9	10	8,9	9	8
17.	Przygotowywać przedstawienia teatralne.	13	18	16,1	9	8	9	8
18.	Brać udział w zajęciach głośnego czytania.	13	18	16,1	12	10,7	6	5,4
19.	Pomagać sobie nawzajem w odrabianiu lekcji.	14	17	15,2	11	9,8	6	5,4
20.	Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych.	15	15	13,4	9	8	6	5,4
21.	Organizować pokazy mody młodzieżowej.	16	13	11,6	7	6,2	6	5,4
22.	Śpiewać/grać na instrumencie.	17	12	10,7	6	5,4	6	5,4
23.	Zajmować się czymś jeszcze innym.	17	12	10,7	5	4,5	7	6,2

Użytkownicy filii białostockich najczęściej wybierali:

1. Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.
2. Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki.
3. Oglądać filmy.
4. Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.
5. Pomagać bibliotekarzom w pracy. / Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach.

Wśród propozycji najrzadziej wybieranych przez czytelników filii znalazły się:

1. Rozmawiać o książkach w grupie rówieśników. / Rozwijać zdolności plastyczne. / Przygotowywać przedstawienia teatralne. / Poznawać zasady fotografowania. / Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych. / Organizować pokazy mody młodzieżowej.
2. Śpiewać/grać na instrumencie. / Brać udział w zajęciach głośnego czytania. / Grać w gry tradycyjne.
3. Zajmować się czymś innym.
4. Zaprezentować swoje dzieła.
5. Pomagać sobie nawzajem.

Wybory ankietowanych w filiach białostockich zamieszczono w tabeli nr 4.

Propozycje, które cieszyły się największym zainteresowaniem użytkowników zarówno oddziałów, jak i filii Książnicy Podlaskiej to:

1. Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.
2. Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.
3. Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki.

Najmniej chętnie ankietowani z oddziałów i filii białostockich wskazywali:

Tabela nr 4

Wybory ankietowanych w oddziałach								
Lp.	Propozycje ankietowe do wyboru	Miejsce	Ankietowani ogółem wybierający propozycję N=112	%	w tym: uczniowie szkoły podst.	%	w tym: uczniowie gimnazjum	%
1.	Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.	1	25	46,3	13	24,1	12	22,2
2.	Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki.	2	18	33,3	11	20,4	7	12,9
3.	Oglądać filmy.	3	17	31,5	9	16,7	8	14,8
4.	Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.	4	16	29,6	10	18,5	6	11,1
5.	Pomagać bibliotekarzom w pracy.	5	14	25,9	2	3,7	12	22,2
6.	Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach.	5	14	25,9	5	9,2	9	16,7
7.	Brać udział w konkursach o różnej tematyce.	6	12	22,2	8	14,8	4	7,4
8.	Oglądać wystawy o różnej tematyce.	6	12	22,2	4	7,4	8	14,8
9.	Uczyć się języka.	6	12	22,2	1	1,8	11	20,4
10.	Słuchać muzyki.	6	12	22,2	2	3,7	10	18,5

11.	Uczestniczyć w spotkaniach z „ciekawymi” ludźmi (innymi niż autorzy książek).	7	11	20,4	2	3,7	9	16,7
12.	Pomagać sobie nawzajem w odrabianiu lekcji.	8	9	16,7	3	5,6	6	11,1
13.	Zaprezentować swoje dzieła.	9	8	14,8	6	11,1	2	3,7
14.	Zajmować się czymś jeszcze innym.	10	7	13	7	13	0	0
15.	Śpiewać/grać na instrumencie.	11	5	9,3	3	5,6	2	3,7
16.	Brać udział w zajęciach głośnego czytania.	11	5	9,3	3	5,6	2	3,7
17.	Grać w gry tradycyjne.	11	5	9,3	1	1,9	4	7,4
18.	Rozmawiać o książkach w grupie rówieśników.	12	3	5,6	0	0	3	5,6
19.	Rozwijać zdolności plastyczne.	12	3	5,6	1	1,9	2	3,7
20.	Przygotowywać przedstawienia teatralne.	12	3	5,6	2	3,7	1	1,9
21.	Poznawać zasady fotografowania.	12	3	5,6	1	1,9	2	3,7
22.	Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych.	12	3	5,6	0	0	3	5,6
23.	Organizować pokazy mody młodzieżowej.	12	3	5,6	1	1,9	2	3,7

1. Śpiewać/ grać na instrumencie. / Organizować pokazy mody młodzieżowej.
2. Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych. / Zajmować się czymś zupełnie innym.
3. Przygotowywać przedstawienia teatralne.

Zauważono różnice w kolejności wyborów zaproponowanych działań między czytelnikami oddziałów i filii bibliotecznych. Najmniejsze z nich występują przy porównaniu takich propozycji, jak:

1. Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły (1miejsce w filiach, 2 miejsce w oddziałach).
2. Grać w gry tradycyjne (10. miejsce w oddziałach, 11. miejsce w filiach).
3. Poznawać zasady fotografowania (11. miejsce w oddziałach, 12. miejsce w filiach).
4. Przygotowywać przedstawienia teatralne (13. miejsce w oddziałach, 12. miejsce w filiach).

Na tym samym, wysokim 5. miejscu – zarówno w oddziałach, jak i filiach białostockich – znalazły się dwie propozycje: *Pomagać bibliotekarzom w pracy* oraz *Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach*.

Natomiast największe różnice między wyborami dokonanymi przez czytelników oddziałów i filii wystąpiły przy takich propozycjach, jak:

1. Zajmować się czymś jeszcze innym (17. miejsce w oddziałach, 10. miejsce w filiach). Ankietowani z filii białostockich, co wykazano także poniżej, okazali się bardziej pomyślowi i wymienili więcej spraw, którymi chcieliby się zajmować w swoich bibliotekach.
2. Rozwijać zdolności plastyczne (6. miejsce w oddziałach, 12. w filiach). Spora różnica w wyborach może wskazywać na częstsze organizowanie zajęć plastycznych w oddziałach, być może z powodu większej frekwencji czytelniczej w fi-

liach białostockich i koniecznością poświęcenia czasu głównie na bieżącą obsługę czytelników.

3. Uczyć się języka. (12. miejsce w oddziałach, 6. miejsce w filiach) Czytelnicy białostoccy, a więc z dużego miasta, częściej wskazali tę możliwość. Może byli wśród nich uczestnicy komputerowego kursu językowego, który udostępniły swoim użytkownikom niektóre filie Książnicy Podlaskiej w ramach realizacji Programu Rozwoju Bibliotek.
4. Pomagać sobie nawzajem w odrabianiu lekcji. (14. miejsce w oddziałach, 8. miejsce w filiach) Być może spora różnica wiąże się z wyższymi wymaganiami nauczycieli w szkołach białostockich, co zmusza uczniów do poszukiwania materiałów na różne tematy i pracy w grupie.
5. Śpiewać/ grać na instrumencie (17. miejsce w oddziałach, 11. miejsce w filiach). W obu typach placówek propozycja ta zajęła dość odległe miejsca. Zapewne nie tylko czytelnicy, ale także wielu bibliotekarzy kojarzy sobie zajęcia i imprezy muzyczne raczej z propozycjami domu kultury niż biblioteki.

Porównanie kolejności wyborów w oddziałach dla dzieci i filiach Książnicy Podlaskiej przedstawiono w tabeli nr 5.

Przeanalizowano także wybory ankietowanych w zależności od wieku ankietowanych. Wśród 166 uczniów, którzy wypełnili ankietę było 81 uczniów szkoły podstawowej (w tym 55 czytelników oddziałów i 26 filii Książnicy Podlaskiej) oraz 85 gimnazjalistów (w tym 57 czytelników oddziałów i 28 filii Książnicy Podlaskiej). Wybory uczniów szkoły podstawowej i gimnazjalistów – z podziałem każdej z tych grup na czytelników oddziałów i filii białostockich – zestawiono w tabeli nr 6.

Wyniki ankiety potwierdziły ogromne zainteresowanie dzieci i młodzieży komputerami i wykorzystaniem ich nie tylko w celu przygotowania materiałów potrzebnych do szkoły, ale także w celu zabawy, rozrywki. Ankietowani chcą też spotykać się z autorami

Tabela nr 5

Porównanie kolejności wyborów w oddziałach i filiach				
Lp.	Propozycje ankietowe do wyboru	Miejsce w oddziałach	Miejsce w filiach	Różnice w wyborach między oddziałami i filiami
1.	Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.	1	4	3 F
2.	Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.	2	1	1 O
3.	Brać udział w konkursach o różnej tematyce.	4	6	2 F
4.	Uczestniczyć w spotkaniach z „ciekawymi” ludźmi.	3	7	4 O
5.	Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki.	5	2	3 O
6.	Oglądać filmy.	7	3	4 O
7.	Pomagać bibliotekarzom w pracy.	5	5	O=F
8.	Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach.	5	5	O=F

9.	Sluchać muzyki.	8	6	2 O
10.	Oglądać wystawy o różnej tematyce.	10	6	4 O
11.	Rozwijając zdolności plastyczne.	6	12	6 F
12.	Uczyć się języka.	12	6	6 O
13.	Grać w gry tradycyjne.	10	11	1 F
14.	Rozmawiać o książkach w grupie rówieśników.	9	12	3 F
15.	Zaprezentować swoje dzieła.	12	9	3 O
16.	Poznawać zasady fotografowania.	11	12	1 F
17.	Pomagać sobie nawzajem w odrabianiu lekcji.	14	8	6 O
18.	Brać udział w zajęciach głośnego czytania.	13	11	2 O
19.	Przygotowywać przedstawienia teatralne.	13	12	1 O
20.	Zajmować się czymś jeszcze innym.	17	10	7 O
21.	Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych.	15	12	3 O
22.	Śpiewać/grać na instrumencie	17	11	6 O
23.	Organizować pokazy mody młodzieżowej.	16	12	4 O

Tabela nr 6

Wybory ankietowanych w oddziałach															
Lp.	Propozycje ankietowe do wyboru	Ankietowani ogółem wybierający propozycję N=166			%	w tym: uczniowie szkoły podst.			%	w tym: uczniowie gimnazjum			%		
		O	F	R		O	F	R		O	F	R			
1.	Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.	47	25	72	43,4			24	13	37	45,7	23	12	35	41,2
2.	Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki.	32	18	50	30,1			14	11	25	30,9	18	7	25	29,4
3.	Oglądać filmy.	30	17	47	28,3			11	9	20	24,7	19	8	27	31,8
4.	Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.	61	16	77	46,4			31	10	41	50,6	30	6	36	42,4
5.	Pomagać bibliotekarzom w pracy.	32	14	46	27,7			19	2	21	25,9	13	12	25	29,4
6.	Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach.	32	14	46	27,7			14	5	19	23,5	18	9	27	31,8
7.	Brać udział w konkursach o różnej tematyce.	39	12	51	30,7			20	8	28	34,6	19	4	23	27,1
8.	Oglądać wystawy o różnej tematyce.	25	12	37	22,3			16	4	20	24,7	9	8	17	20
9.	Uczyć się języka.	19	12	31	18,7			10	1	11	13,6	9	11	20	23,5
10.	Sluchać muzyki.	29	12	41	24,7			13	2	15	18,5	16	10	26	30,6

11.	Uczestniczyć w spotkaniach z „ciekawymi” ludźmi (innymi niż autorzy książek).	40	11	51	30,7	20	2	22	27,2	20	9	29	34,1
12.	Pomagać sobie nawzajem w odrabianiu lekcji.	17	9	26	15,7	11	3	14	17,3	6	6	12	14,1
13.	Zaprezentować swoje dzieła.	19	8	27	16,3	9	6	15	18,5	10	2	12	14,1
14.	Zajmować się czymś jeszcze innym.	12	7	19	11,4	5	7	12	14,8	7	0	7	8,2
15.	Śpiewać/grać na instrumencie.	12	5	17	10,2	6	3	9	11,1	6	2	8	9,4
16.	Brać udział w zajęciach głośnego czytania.	18	5	23	13,9	12	3	15	18,5	6	2	8	9,4
17.	Grać w gry tradycyjne.	25	5	30	18,1	18	1	19	23,5	7	4	11	12,9
18.	Rozmawiać o książkach w grupie rówieśników.	26	3	29	17,5	11	0	11	13,6	15	3	18	21,2
19.	Rozwijać zdolności plastyczne.	31	3	34	20,5	17	1	18	22,2	14	2	16	18,8
20.	Przygotowywać przedstawienia teatralne.	18	3	21	12,7	9	2	11	13,6	9	1	10	11,8
21.	Poznawać zasady fotografowania.	24	3	27	16,3	10	1	11	13,6	14	2	16	18,8
22.	Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych.	15	3	18	10,8	9	0	9	11,1	6	3	9	10,6
23.	Organizować pokazy mody młodzieżowej.	13	3	16	9,6	7	1	8	9,9	6	2	8	9,4

O-oddziały, F-filie, R-razem

książek i innymi ciekawymi ludźmi⁴. Są zainteresowani udziałem w konkursach o różnej tematyce. Chcieliby oglądać w bibliotece filmy, a także spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach. Sporym zaskoczeniem było wysokie miejsce propozycji: *Pomagać bibliotekarzom w pracy*. Częste wybory tej propozycji mogą być dowodem na to, że dzieci i młodzież postrzegają zawód bibliotekarza jako interesujący.

Ankietowani najrzadziej wybierali zajęcia dotychczas niekojarzące się z książką i biblioteką, jak np.: pokazy mody młodzieżowej, zajęcia kulinarne, śpiew i gra na instrumentach. Jedna z ankietowanych dziewcząt pisze:

Moim zdaniem biblioteka służy przede wszystkim do wypożyczania książek i wszystkiego, co się z tym wiąże. Powyższe propozycje odnoszą się do działalności Domu Kultury, a nie bibliotek.

(dziewczynka, szk. podst., biblioteka miejsko-gminna)

Nie mają też zbyt wielu własnych pomysłów, innych niż wymienione w ankiecie na sposoby spędzania czasu w bibliotece.

Nie napawa optymizmem stosunkowo niewielkie zainteresowanie głośnym czytaniem – 15. miejsce ogółem; nawet wśród uczniów szkoły podstawowej dopiero 10. Niezbyt wielu zwolenników znalazły też rozmowy o książkach w grupie rówieśników (12. miejsce wśród wyborów ogółem), 9., a więc nieco wyższe w grupie gimnazjalistów i 13. wśród uczniów szkoły podstawowej.

Wybory ankietowanych – z uwzględnieniem uczniów szkoły podstawowej i gimnazjów przedstawiono w tabeli nr 7.

⁴ Duże zainteresowanie dzieci i młodzieży spotkaniami z autorami książek i innymi „ciekawymi ludźmi” wykazały też badania przeprowadzone przez autorkę artykułu w 2008 r., w których prawie ¼ ankietowanych wskazała tę formę zajęć w bibliotece jako preferowaną, E. Ziniewicz-Siergiejko, *Oddziały dla dzieci i młodzieży bibliotek publicznych województwa podlaskiego jako centra animacji kultury czytelnicej*, Bibliotekarz Podlaski 2008, nr 17, s.48-69

Tabela nr 7

Lp.	Propozycje ankietowe do wyboru	Wybory ankietowanych z podziałem na uczniów szkoły podstawowej i gimnazjalistów				
		Ankietowani ogółem wybierający propozycję N=166	Miejsce (kolejność wyborów ogółem)	Uczniowie szkoły podst. ogółem N=81	Miejsce (kolejność wyborów uczniów szk. podstawowej)	Uczniowie gimnazjum ogółem N=85
1.	Uczestniczyć w spotkaniach z autorami książek.	77	1	41	1	36
2.	Korzystać z komputera w celu poszukiwania wiadomości potrzebnych do szkoły.	72	2	37	2	35
3.	Brać udział w konkursach o różnej tematyce.	51	3	28	3	23
4.	Uczestniczyć w spotkaniach z „ciekawymi” ludźmi.	51	3	22	5	29
						Miejsce (kolejność wyborów gimnazjalistów)
						7
						3

cd. tabeli nr 7

5.	Korzystać z komputera dla zabawy, rozrywki.	50	4	25	4	25	6
6.	Oglądać filmy.	47	5	20	7	27	4
7.	Pomagać bibliotekarzom w pracy.	46	6	21	6	25	6
8.	Spotykać się z grupą osób o tych samych zainteresowaniach.	46	6	19	8	27	4
9.	Słuchać muzyki.	41	7	15	10	26	5
10.	Oglądać wystawy o różnej tematyce.	37	8	20	7	17	10
11.	Rozwijać zdolności plastyczne.	34	9	18	9	16	11
12.	Uczyć się języka.	31	10	11	13	20	8
13.	Grać w gry tradycyjne.	30	11	19	8	11	13
14.	Rozmawiać o książkach w grupie rówieśników.	29	12	11	13	18	9
15.	Zaprezentować swoje dzieła.	27	13	15	10	12	12
16.	Poznawać zasady fotografowania.	27	13	11	13	16	11

17.	Pomagać sobie nawzajem w odrabianiu lekcji.	26	14	14	11	12	12
18.	Brać udział w zajęciach głośnego czytania.	23	15	15	10	8	16
19.	Przygotowywać przedstawienia teatralne.	21	16	11	13	10	14
20.	Zajmować się czymś jeszcze innym.	19	17	12	12	7	16
21.	Uczestniczyć w zajęciach kulinarnych.	18	18	9	14	9	15
22.	Śpiewać/grać na instrumencie	17	19	9	14	8	16
23.	Organizować pokazy mody młodzieżowej.	16	20	8	15	8	16

Ankietowanych zapytano też o ich własne propozycje zajęć, w których chcieliby brać udział w bibliotece. Zaledwie 11,4% spośród nich przedstawiło swoje propozycje i – jak zwykle, gdy w badaniach prosi się o podanie własnych pomysłów – w większości podały je dziewczęta. Poniżej przytoczono niektóre spośród wypowiedzi:

Organizować konkursy w grach komputerowych.

(chłopiec, szk. podst., bibl. miejsko-gminna)

Tańczyć.

(dziewczynka, szk. podstawowa, filia Książnicy Podlaskiej)

Noc w Książnicy Podlaskiej.

(dziewczynka, szk. podstawowa, filia Książnicy Podlaskiej)

Rozmawiać o zwierzętach.

(dziewczynka, szk. podstawowa, filia Książnicy Podlaskiej)

Poznawać różne kultury.

(dziewczynka, szkoła podstawowa, filia Książnicy Podlaskiej)

Organizować wycieczki, np. do muzeum.

(dziewczynka, gimnazjum, bibl. miejska, siedziba powiatu)

Jeździć na wycieczki rowerowe.

(dziewczynka, gimnazjum, bibl. miejsko-gminna)

Organizować zajęcia dla młodych pisarzy. Krok po kroku – jak napisać książkę.

(dziewczynka, gimnazjum, bibl. miejska, siedziba powiatu)

Organizować zabawy dla młodszych dzieci.

(dziewczynka, gimnazjum, bibl. miejska, siedziba powiatu)

Spotkania z psychologiem na temat książek, które są lekarstwem dla ludzi po trudnym przeżyciu.

(dziewczynka, gimnazjum, bibl. miejska, siedziba powiatu)

Grać w gry planszowe związane z książkami.

(dziewczynka, szk. podstawowa, bibl. miejsko-gminna)

Informację o ankietowanych, którzy przedstawili własne propozycje spędzania czasu w bibliotece zamieszczono w tabeli nr 8.

Tabela nr 8

Ankietowani przedstawiający własne propozycje zajęć w bibliotece						
Lp.	Oddziały N= 112	%	Filie KP N=54	%	Razem N=166	%
1.	12	10,7	7	13,0	19	11,4

Podsumowanie

Można przypuszczać, że ankietę wypełnili stali czytelnicy, a więc uczniowie systematycznie korzystający z bibliotek publicznych (zapewne i ze szkolnych), ceniący sobie kontakt z książką i uważający czytanie za najciekawsze lub jedno z najciekawszych zajęć. Okazało się jednak, że propozycje ankietowe dotyczące bezpośrednio książki, tj. *Rozmawiać o książkach w grupie rówieśników* i *Brać udział w zajęciach głośnego czytania* zajęły dość dalekie miejsca w wyborach ogółem – pierwsza z nich 12. miejsce, druga – 15.

Uczniowie szkoły podstawowej, chętniej niż gimnazjaliści, uczestniczyliby w zajęciach głośnego czytania, gimnazjaliści zaś w rozmowach o książkach w grupie rówieśników. Wszyscy ankietowani, niezależnie od wieku, najchętniej wzięliby udział w spotkaniach autorskich. Po raz kolejny okazuje się, co zasygnalizowano wyżej, że najbardziej atrakcyjną ofertą biblioteki dla młodych czytelników są spotkania z autorami książek. Możliwość osobistego poznania autora, jego drogi pisarskiej, planów, zadania pytań, zwierzenia się z własnych „prób literackich”, zdobycia autografu, który jest nie tylko miłą pamiątką, ale też niejednokrotnie przedmiotem podziwu i zazdrości rówieśników – te wszystkie aspekty sprawiają, że spotkania autorskie cieszą się największym zainteresowaniem czytelników. Również spotkania z innymi „ciekawymi” ludźmi znalazły się na wysokim, bo trzecim miejscu wśród wyborów ogółem. Można więc przypuszczać, że każdy gość biblioteki, który ciekawie i z pasją będzie mówił o swoich zainteresowaniach, przyciągnie grupę zainteresowanych.

Bardzo atrakcyjnym narzędziem jest komputer. Ankietowani chcą z niego korzystać w bibliotece, zarówno w celu poszukiwania wiadomości związanych z programem szkolnym, jak też w celu zabawy i rozrywki. Zastanawia wysokie – trzecie miejsce propozycji związanej z udziałem w konkursach o różnej tematyce. W praktyce najczęściej do udziału w konkursach trzeba czytelników mocno zachęcać. W wielu wypadkach tylko dzięki ścisłej współpracy ze szkołą udaje się je przeprowadzić. Chociaż trzeba przyznać, że w wielu placówkach jest stała grupka czytelników, którzy chętnie biorą udział w konkursach – niezależnie od ich tematyki. Być może dlatego konkursy znalazły się na tak wysokim miejscu, gdyż są dość często organizowane przez biblioteki i dlatego kojarzą się dzieciom z tą instytucją.

Niepokoją niezbyt częste wybory działań związanych bezpośrednio z książką, choć przecież ankietę wypełnili czytelnicy.

Wnioski

1. Dzieci i młodzież z grupy czytających niezbyt chętnie wybierają jako te, w których chcieliby uczestniczyć, formy bezpośrednio związane z książką. Z pewnością jest grupa, np. członkowie Dyskusyjnych Klubów Książki, która chce się spotykać w bibliotece i dyskutować o przeczytanych książkach. Chce też przeczytać książkę nie tylko taką, jaka ich interesuje, ale także wybraną przez większość koleżanek i kolegów, by poznać zdanie innych i porównać je z własnymi odczuciami. Nawet jeśli DKK nie funkcjonuje w bibliotece, warto młodych zachęcać do wymiany zdań na temat przeczytanych lektur. Wyrabia to nie tylko gust literacki, ale też uczy kontaktów z innymi, szacunku dla ich poglądów, umiejętności odważnego i kulturalnego wyrażania własnego zdania. Ważne jest też poznawanie nowych kolegów i koleżanek, szukanie wspólnych zainteresowań.

2. W dalszym ciągu obserwuje się duże zainteresowanie komputerem. Dlatego należy pamiętać o zwracaniu uwagi na to, z czego użytkownicy korzystają, rozmowie na temat właściwego i bezpiecznego wykorzystania Internetu, a także możliwości uzależnienia się od komputera.

3. Ponieważ kolejne badania wskazują na dużą atrakcyjność spotkań autorskich, warto – planując budżet – uwzględnić środki na ten cel. Spotkania organizowane w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki nie są w stanie zaspokoić oczekiwań czytelników. Często łatwiej jest rozwiązać problemy organizacyjne i wynegocjować przystępną cenę, gdy planuje się spotkanie autorskie w kilku współpracujących ze sobą bibliotekach. Należy też zapoznać się z opiniami innych bibliotek na temat spotkań z pisarzem, którego chcemy zaprosić. Czytelnicy oczekują, by spotkanie było ciekawe. Najmłodszych nie zainteresuje zwykłe przekazywanie przez autora informacji o książkach. Oczekują dodatkowych atrakcji, jak np.: ciekawa prezentacja, eksponaty, propozycje zabaw, minikonkursy

z nagrodami. Starsi uczniowie oczekują człowieka „z pasją”, który pisząc, realizuje własne marzenia i potrafi w ciekawy sposób mówić nie tylko o własnych książkach, ale też zachęcić do lektury książek innych autorów.

4. Warto szukać we własnym środowisku nie tylko osób piszących, ale też innych „ciekawych” ludzi, którzy potrafią zainteresować młodzież np. opowieściami na temat historii, zabytków w najbliższym otoczeniu, lokalnego folkloru, przyrody, swoich zainteresowań lub zawodu. Spotkania z takimi osobami często nie wymagają nakładów finansowych, co też jest istotne w wielu placówkach.

5. Głośne czytanie, odbierane przez uczniów, zwłaszcza starszych jako niezbyt atrakcyjne, można zorganizować nietypowo, np. proponując tzw. czytanie performatywne, z podziałem na role, rekwizytami. Eksperyment z teatrem zorganizowanym ad hoc może być także ciekawym doświadczeniem. Należy tylko pamiętać o dobraniu właściwego tekstu.

6. W bibliotece znajdują się zbiory z różnych dziedzin. Jeżeli nie na każdy, to prawie na każdy temat można znaleźć książkę i połączyć np. „niebiblioteczne” zajęcia kulinarne z wystawką książek z przepisami, występy uczniów grających na instrumentach lub śpiewających z prezentacją książek o instrumentach lub piosenkarzach i zespołach młodzieżowych. Zapewne pokaz mody młodzieżowej miałby też swoich zwolenników, a zwłaszcza zwolenniczki. Analiza wyników ankiety wskazuje, że wybory takich działań były najrzadsze. Widocznie nie kojarzą się ankietowanym z biblioteką. Nie kojarzą się, bo biblioteki dość rzadko je realizują. Nie realizują, bo zapewne wielu bibliotekarzy odbiera je jako „niebiblioteczne”. Może warto spróbować przełamać własną niechęć i zaproponować swoim czytelnikom jakiś nietypowy temat lub formę zajęć.

7. Planując pracę biblioteki, warto zapytać swoich czytelników o ich zdanie i propozycje odnośnie działań bibliotecznych. Można np. przeprowadzić miniankiety, by poznać preferencje potencjalnych odbiorców i zaproponować takie formy, które będą cieszyły

się zainteresowaniem. Inspiracją mogą też być krótkie filmy z cyklu „10 rzeczy, które możesz zrobić w bibliotece”, przygotowane w ramach Programu Rozwoju Bibliotek i dostępne w Internecie.

8. Bibliotekarze uczestniczą w różnych programach, szkoleniach i są coraz bardziej otwarci na nietypowe, eksperymentalne działania. Wprowadzając je w życie, mogą uatrakcyjnić ofertę swojej biblioteki.

Bibliotekarzom i czytelnikom, którzy włączyli się do badań Książnicy Podlaskiej serdecznie dziękuję. Życzę wielu ciekawych pomysłów i działań bibliotecznych przyciągających czytelników.

Małgorzata Rokicka-Szymańska
Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego

Biblioteczna codzienność

Opierając się na sentencji S. R. Ranganathana (matematyka i bibliotekarza z Indii), obrazującej biblioteczną rzeczywistość, mówiącej o elementach ściśle powiązanych ze sobą: „Biblioteka to trójca złożona z książek, czytelników i bibliotekarzy. Biblioteka istnieje tylko wtedy, gdy te trzy czynniki działają równocześnie i wspólnie. Bibliotekarz pośredniczy między książką a czytelnikiem i stymuluje takie wspólne działanie”.

Te wspólne, sprzężone działania były podejmowane przez bibliotekarzy publicznych powiatu białostockiego w 2013 roku (podobnie jak w latach minionych). Do 35 placówek terenowych wpłynęło 14.827 zbiorów (książek oraz zbiorów specjalnych). Księgozbiór bibliotek samorządowych na ww. terenie liczył (łącznie z czasopismami oprawnymi) 593.250 wol. Opierając się na danych statystycznych pozyskanych z bibliotek terenowych na 100 mieszkańców przypadało 410 egz., na 1 użytkownika – 40,6 książki.

Wydatkowano na zakup zbiorów 280.080 zł. Były to środki pozyskane z budżetu organizatora oraz dotacji z Ministerstwa Kultury. Podana kwota była wyższa o 73.594 zł w porównaniu do 2012 roku. Średnia cena zakupionej książki w powiecie (biorąc pod uwagę dotację organizatora i Ministerstwa Kultury) wyniosła 21,79 zł. Tu należy również wspomnieć o dodatkowych wpływach – darach pozyskanych z wielu źródeł, które wzbogaciły zbiory naszych instytucji.

Kolejnym istotnym elementem w działaniu bibliotecznym jest jej personel, realizujący zadania statutowe (i nie tylko) oraz odbior-

ca tych usług – użytkownik. Na wspomnianym obszarze w bibliotekach publicznych zatrudnionych było 56 – pracowników na stanowiskach bibliotekarskich, w tym 52 bibliotekarzy (45 posiadało kwalifikacje zawodowe – wyższe i średnie, a pozostali inne). Pracownicy bibliotek podejmowali wiele zadań, pełniąc istotną rolę w lokalnej społeczności. Nie zapominali również o podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Ta wszechobecna potrzeba zdobywania i pogłębiania wiedzy odczuwalna jest od wielu lat w bibliotecznym środowisku zawodowym. Edukacja i aktywizacja, samodoskonalenie i doksztalcanie było kwestią niezwykle ważną, co potwierdzają uczestnicy różnorodnych spotkań. Zaproponowana tematyka szkoleń (nieodpłatnych) miała na celu podnoszenie i doskonalenie umiejętności zawodowych. Te wspólne działania podjęto w wielu placówkach terenowych, gdzie gospodarzami spotkań były biblioteki w gminach: Choroszcz, Czarna Białostocka, Juchnowiec, Michałowo, Dobrzyniewo. Ponadto bibliotekarze uczestniczyli w spotkaniach w zaprzyjaźnionych gminach innych powiatów, m.in. w: Bakałarzewie (pow. suwalski), Janowie (pow. sokólski), a także w Książnicy Podlaskiej.

Fot 1. Szkolenie w Gminnej Bibliotece Publicznej w Dobrzyniewie Dużym

Niektórzy bibliotekarze skorzystali również z propozycji szkoleń ogólnopolskich. Ich tematyka była różnorodna. Począwszy od treści ogólnych z dziedzin pokrewnych bibliotekoznawstwu, zahaczając o zagadnienia zawodowe, nie zapomniano również o zagadnieniach dotyczących rozwoju osobowości (lepiej poznanie siebie, własnych potrzeb, a także relacji interpersonalnych). Podczas wszystkich spotkań odczuwalna była troska i serdeczność gospodarzy w stosunku do jej uczestników. Udział w doskonaleniu zawodowym przyniósł wszystkim korzyści niematerialne, przydatne w obecnej lub przyszłej pracy. Niejednokrotnie ukrytym celem nauczania była integracja zespołów bibliotecznych, zacieśnienie bliższych relacji, a może nawet udało się zmienić nastawienie do wielu wcześniej mniej akceptowanych kolegów i koleżanek. Przy okazji należy tu również nadmienić, że paru bibliotekarzom „udało” się podpatrzyć działania bibliotek za granicą. Wiedzę pozyskano podczas wyjazdów do: Niemiec, USA, Białorusi, Gruzji, w ramach uczestnictwa w projektach. Zdobytymi doświadczeniami (niejednokrotnie popartymi zdjęciami) podzielono się na seminariach oraz indywidualnych spotkaniach.

Kontynuując temat działań bibliotecznych, należy odnieść się do niektórych danych statystycznych związanych z obsługą klientów.

W powiecie białostockim na jedną bibliotekę przypadało 4.031 mieszkańców tego obszaru, przy liczbie 144.669 ludności. Bibliotekarze obsłużyli – 17.414 użytkowników (w tym 14.610 czytelników). Odnotowano – 184.730 odwiedzin w 35 placówkach (w tym 4 biblioteki były zawieszone w działalności). Klienci biblioteczni korzystali z wypożyczalni, czytelni oraz sprzętu komputerowego (w tym Internetu). W sumie odnotowano 366.649 wypożyczonych zbiorów (książek, czasopism, zbiorów specjalnych) – na miejscu i na zewnątrz. Udzielono w bibliotece 47.998 informacji (zarejestrowanych w zeszytach tych instytucji), w tym 18.802 elektroniczne. Odbiorca usług bibliotecznych mógł skorzystać z 193 kompute-

rów, w tym dostępnych dla użytkowników było 132. Od wielu lat dużą popularnością cieszy się Internet i inne elektroniczne środki przekazu. Przy tej okazji wypada podkreślić fakt, iż komputery i dostęp do Internetu posiada obecnie 70% gospodarstw domowych (informacje pozyskane z mediów). Ta rzeczywistość wpłynęła na mniejsze zainteresowanie tymi urządzeniami w bibliotece (w porównaniu do lat ubiegłych). Na marginesie należy wspomnieć, że we współczesnym społeczeństwie zauważa się niejednokrotnie „przesycenie medialne”, które rzutuje na bezpośredni kontakt z drugim człowiekiem. Samotność w dobie Internetu to problem często podkreślany w środkach masowego przekazu. Dlatego też niektórzy poszukują uczestnictwa w formalnych i nieformalnych działaniach, kierując się w stronę „skarbnic wiedzy”.

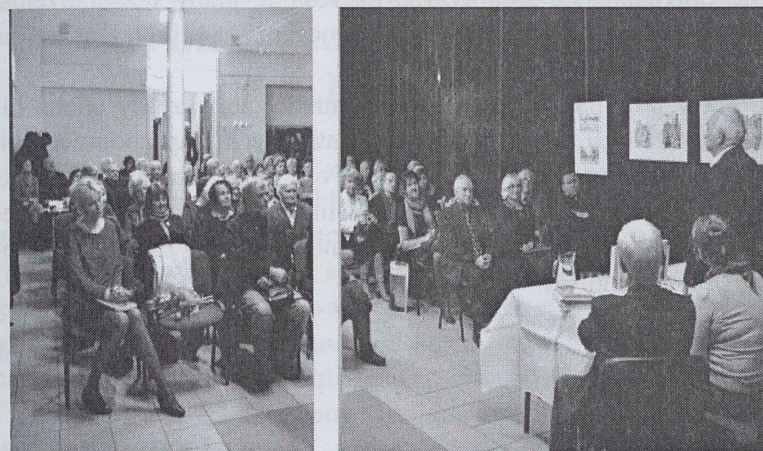
Spore grono mieszkańców powiatu przekonało się o znaczącej roli tych instytucji, o jej rozbudowanych zadaniach, realizowanych jako: centrum kultury, ośrodek edukacyjny, miejsce spotkań społeczności lokalnej, instytucja usługowa, a także przestrzeń informacyjna we współczesnym świecie. Odbiorcy docelowi usług mieli możliwość uczestniczenia w wielu propozycjach skierowanych do różnych grup wiekowych. Większość bibliotek mogła się pochwalić dużą ilością inicjatyw. Zaproponowano również oferty wykraczające poza działalność związaną z wypożyczaniem i udostępnianiem zbiorów. Większość działań zrealizowano w oparciu o środki własne, wsparcie sponsorów, a także fundusze pozyskane z zewnątrz (projekty), w partnerstwie z innymi instytucjami lub samorządami. Biblioteki oszczędzały na czym się da i jak się da, poszukiwały innych źródeł dofinansowania, nie rezygnując z dotychczasowych zadań. Należy tu wspomnieć o koalicjach gminnych Wasilków – Supraśl – Czarna Białostocka – Zabłudów – Gródek, w ramach realizowanych happeningów promujących książkę i czytelnictwo. Dość duża popularnością cieszyły się akcje „Odjazdy bibliotekarz” (w 5 gminach), „Tydzień Bibliotek”, który w powiecie biało-

stockim trwa miesiąc (w 15 gminach) oraz wspaniały pomysł na grę miejską zrealizowany przez Bibliotekę Publiczną w Supraślu.

Od wielu lat współpraca bibliotek powiatu białostockiego z Powiatową Biblioteką Książnicy Podlaskiej oparta jest na współdziałaniu, w ramach którego realizowane są: spotkania z ciekawymi ludźmi związanymi z książką, debaty o książce, szkolenia, konkursy, kiermasze, spotkania z przedstawicielami samorządowymi...

Spotkania dla szerokiej publiczności stanowiły odskocznnię mieszkańców poszczególnych miejscowości od codziennych zajęć i problemów, były relaksem, a także dawały możliwość pozyskania wiedzy. Rozwijano pasję, pogłębiano zainteresowania, podejmowano inicjatywy w zakresie wspólnych działań, zawiązywano przyjaźnie. Formalne lub nieformalne grupy, działające w niektórych bibliotekach, wspólnie tworzyły i eksperymentowały, starały się wzbogacić wiedzę i praktyczne umiejętności z różnym nasileniem. Wielokrotnie przekonano się, że biblioteka jest przestrzenią dyskusji o sprawach lokalnych, co można stwierdzić na przykładzie placówek w: Juchnowcu, Łapach, Michałowie, Suraziu, Wasilkowie... W tym zakresie znaczącą rolę odegrali inspirujący bibliotekarze, występujący w roli profesjonalnego partnera w działaniu oraz animatora kultury, a także wspierającego „przyjaciela służącego dobrymi praktykami”. Należy tu wspomnieć o niektórych działaniach w ramach – Uniwersytetu III wieku w Łapach, czy też spotkaniach czwartkowych „Kawiarenki Twórczości” w Juchnowcu oraz regularnych dyskusjach klubowiczów Dyskusyjnych Klubów Książki, których odnotowano w sumie 15 w powiecie oraz ogólnopolskiej konferencji pt. „Biblioteka dobre miejsce” przeprowadzonej w Supraślu. W oparciu o finanse pozyskane w ramach grantów dyskutowano z odbiorcami naszych usług „Prosto i przystępnie o domowych finansach” czy też zachęcano dorosłych do korzystania z treści i usług Internetu w ramach trenerskiego programu „Latarnicy”. Często udział czytelników (obecnych i przyszłych) w ofertach bibliotecznych przyczynił się do oszczędności w ich budżecie do-

mowym, jak np.: udział w różnorodnych kursach, konkursach, imprezach kulturalnych, nie mówiąc o bezpłatnym wypożyczaniu zbiorów czy też korzystaniu ze sprzętu bibliotecznego. Oprócz tego biblioteki upowszechniały wiedzę historyczną na rzecz ocalenia od zapomnienia regionalnych i lokalnych historii oraz pamięci o wybitnych postaciach swej „Małej Ojczyzny”. Dwie biblioteki gminne – Choroszcz i Juchnowiec podjęły trud wydania publikacji, które są chlubą mieszkańców i na zawsze pozostaną w ich pamięci.

Fot 2. Promocja książki Janusza Koronkiewicza w Choroszczy

Wszystkie realizowane inicjatywy w znacznym stopniu przyczyniły się do integracji społecznej mieszkańców poszczególnych miejscowości; łączyła ich chęć do działań, przywiązanie do miejsca spotkań oraz obecność w towarzystwie „bratniej duszy”. Niektóre placówki – posiadające przestrzeń wystawową – eksponowały osiągnięcia manualne swych czytelników o różnej tematyce i technice. Ponadto inicjowano i organizowano imprezy przygotowywane na specjalne okazje (rocznice, jubileusze, podsumowanie konkursów, kiermasze, odczyty, wykłady...). Większość bibliotek dbała rów-

niez o public relations swych placówek na stronach www własnych instytucji czy też innych, nie zapominano o reklamach w periodykach lokalnych, regionalnych, zawodowych.

To tylko wycinek działań bibliotecznych. Ta codzienność biblioteczna często borykała się z wieloma problemami kadrowymi, finansowymi i lokalowymi. Jednakże księżnice poprzez swą otwartość, innowacyjność i kreatywność dążyły do zauważenia ich przez decydentów samorządowych i klientów usług. Nie wszystkim bibliotekom udało się zrealizować nakreślone plany i zamierzenia, niektórzy musieli je zmienić. Niepowodzenia wynikły z prozaicznych życiowych przyczyn.

Na koniec należy również wspomnieć, że wszyscy chętni bibliotekarze mogli wziąć udział w dodatkowych, zaproponowanych przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Oddział Białostocki szkoleniach i wyjazdach edukacyjno-turystycznych. Stowarzyszenie wspierało również – miarę swych możliwości – zadania realizowane przez biblioteki.

Alla Gryc z Zespołem

Miejska Biblioteka Publiczna

im. dr Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce

Działania na rzecz czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce

Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce intensywnie rozwija zainteresowanie książką wśród różnych grup wiekowych i społecznych. W ramach obchodów Tygodnia Bibliotek zrealizowano szereg atrakcyjnych uroczystości, a cały rok 2014 zaplanowano pod kątem imprez popularyzujących czytelnictwo, książkę i bibliotekę, promujących literaturę, sztukę i szeroko pojętą wiedzę, upowszechniających historię miasta i sylwetki hajnowian.

Tegoroczny Tydzień Bibliotek zainaugurowano w Hajnowskim Domu Kultury wykładem historycznym Janusza Danieluka „Województwo podlaskie w latach 1795-1914”. Niezwykle ciekawy wykład był połączony z prezentacją multimedialną unikalnych dokumentów, map i fotografii, przeplatany ciekawostkami historycznymi z dziejów naszego miasta.

Janusz Danieluk jest blisko związany z ziemią hajnowską. Urodził się w Hajnówce, jest absolwentem hajnowskiego Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2. Po ukończeniu Wydziału Historyczno-Socjologicznego Uniwersytetu w Białymstoku podjął pracę w Archiwum Państwowym w Białymstoku. Zgłębia historię, zajmuje się promocją materiałów archiwalnych i edukacją społeczną.

Szczególnie bliski jest mu temat kształtowania się pamięci zbiorowej i miejsc pamięci mieszkańców Podlasia z perspektywy okresu tuż po wojnie (lata 1944-1956). Artykuły o tematyce historycznej publikował m.in. w periodyku „Pogranicze”. Jest też autorem jednego z rozdziałów niezwykłego albumu „500 lat województwa podlaskiego – historia w dokumentach”, który został wydany w 2013 r. z okazji jubileuszu pięćsetlecia województwa podlaskiego.

Spotkanie autorskie z Bogdanem Dudko było połączone z promocją jego najnowszej książki „Dolina: Znad Narwi i Świsłoczy”. Bogdan Dudko, znany w kręgu kulturalnym Białegostoku twórca pisma literacko-artystycznego „Kartki”, w serii Biblioteki „Kartek” wydał kilkadziesiąt książek. Dał się też sam poznać jako poeta, bowiem „Dolina” to kolejny już tomik poetycki w jego dorobku literackim po „40 i 4 wierszach o miłości”. „Dolina” została wydana w formie albumu, w eleganckiej szacie graficznej wykreowanej według zamysłu samego poety, pod redakcją Eugeniusza Wappy. Zawiera osiemnaście przepięknych wierszy i zestaw czarno-białych, niezwykle klimatycznych fotografii, autorstwa samego poety, Dagmary Widanow, Michała Kościa i Wiktora Wołkowa. Wydawcą tomiku jest Rada Programowa Tygodnika „Niwa” oraz Białoruskie Radio „Racja”.

Tuż po wydaniu zbioru poezji pojawiły się bardzo przychylne recenzje. „To pełna smaku podróż po malowniczej krainie w biegu rzek Narwi i Świsłoczy (...)” pisze Dagmara Widanow. Książka napisana poruszającym językiem, uruchamia najczulsze wymiary ludzkiej duszy. Artur Jan Szczesny na łamach Gazety Współczesnej dodaje: „(...) Bogdan Dudko zrobił dzieło jednorodne, dopracowane (...). Autor blisko trzyma się gleby rodzinnej – ziemia, woda i powietrze stanowią przestrzeń wyobraźni, którą czasem zakotwiczają skrzydło przelatującego ptaka czy zapach łąki. Widać zakorzenienie autora w tradycji. Także literackiej – Dudko przywołuje nazwiska i cytaty, czasami parafrazuje. Dzięki temu w podróż po tujszej niwie możemy wyruszyć w więcej niż jednym wymiarze (...). Ale przede wszystkim mamy refleksje nad przemijaniem i du-

zo liryki miłosnej. Nie ma w tych wierszach – także miłosnych – słowotoku ani obrazowego rozpasania, jest dużo ciepła w oszczędnej formie, bezpośredniego i prostego jak podanie ręki. Dodatkową atrakcją jest białoruska wersja wierszy w przekładzie Miry Łuk-szy”. Sam autor uważa, że dwujęzyczność jego książki doskonale wpisuje się w krajobraz miejsc, o których pisze, a przekaz wierszy nie ginie w tłumaczeniu, wręcz przeciwnie.

Spotkanie w bibliotece – w formie rozmowy z Bogdanem Dudko – prowadziła Dagmara Widanow. Zagaiła pytaniem o „Kartki”, a później dociekliwie dopytywała dosłownie o wszystko: życie, twórczość, inspiracje, zainteresowania.

O swojej pracy, jako wydawcy i redaktora naczelnego Bogdan Dudko wspominał z sentymentem: „Dzisiaj „Kartki” są już historią... Nie chcieliśmy mieć sztywnych ram. Zawsze spotykaliśmy się w kawiarni. Dzisiaj już nie ma „Kartek” – zresztą i tej kawiarni już nie ma. Porozjeżdżali się też gdzieś ludzie”.

W serii „Biblioteczki Kartek” ukazało się około 50 książek, teraz widocznie przyszedł czas i na własne książki. Wspominał, że pod pseudonimami publikował wiersze w „Kartkach”, nie było jednego pseudonimu, było ich może nawet i kilkanaście. Pisał w rodzaju żeńskim... i też pod pseudonimem kobiety. Było bujnie literacko w Białymstoku... Czy teraz przenoszę się na wieś? Nie, ta książka jest pomiędzy Narwią i Świsłoczą, pomiędzy wsią a miastem”.

W „Dolinie” jest bardzo dużo odniesień do Mickiewicza, Miłosza, Kapuścińskiego, Jesienina, Konwickiego. „Moim ulubionym pisarzem jest Mickiewicz, jest odwołanie i to podwójne, ja odwołuję się do tej tradycji”. „Busz po polsku” Ryszarda Kapuścińskiego zawiera reportaż pt. „Daleko”, który powstał po pobycie w Cisówce na Podlasiu. Kapuściński był urzeczony tym miejscem. Jak mało kto potrafił wyczuć te klimaty”.

Pytany o podejście do swojej poezji, Bogdan Dudko odwołał się do twórczości Edwarda Stachury. „Tak, jak najbardziej to jest

życiopisanie. Jest dużo smutku, ale i dużo pozytywów. Widzę, jak się zmienia krajobraz. Nie ma już babć siedzących na ławeczkach. To wszystko tak bardzo się zmienia. Tak jakoś jest inaczej... i tak jakoś smutno”.

Autor przyznał, iż początkowo był wielkim przeciwnikiem budowy zbiornika Siemianówka. Zmienił jednak swoje podejście do zalewu dzięki ptakom, których jest uważnym obserwatorem i które często pojawiają się w jego utworach. „Ja bardzo interesowałem się ptakami. Mój laur poetycki też jest związany z ptakami. Pisałem wiersze o ptakach, miałem cały zeszyt wierszy. Kiedyś nawet wysłałem swoje wiersze do „Świata Młodych”, to było bardzo poczytne czasopismo wśród młodzieży. Moje wiersze zostały nagrodzone. Który to był rok? Może 1977 czy 1978, dzisiaj nawet nie pamiętam. Szkoda, że nie mam tego zeszytu, może leży gdzieś w archiwach „Świata Młodych”..., ale przecież nie ma „Świata Młodych!”.

„Dolina” jest przekazem. Autor opisuje niewielkie miejscowości Podlasia, gdzie słowiańszczyzna i tradycja są wciąż żywe, „tutejsi” nadal posługują się słownictwem pradiadów, różniącym się w poszczególnych wsiach, lecz aktualnym i zrozumiałym. Wokół Cisówki położonej na skraju Puszczy Świsłockiej, nieopodal granicznej rzeki Świsłocz, znajduje się wiele pięknych, malowniczych i nieskażonych cywilizacją miejsc, takich jak Dublany, Mostowlany, Brzeziny... Oczarowani rozmową i czytana poezją uczestnicy spotkania spontanicznie postanowili wybrać się w opisywane przez autora miejsca, aby zobaczyć ich piękno na własne oczy i poczuć unikatową atmosferę doskonale oddaną w utworach zebranych w „Dolinie”.

Dzięki uprzejmości Książnicy Podlaskiej w Białymstoku młodemu czytelnikom zafundowaliśmy spotkanie z pisarką Anną Czerwińską-Rydel, autorką serii biograficznych powieści dla dzieci i młodzieży o wielkich Polakach. Pisarka bardzo ciekawie omawiała swoje książki. Pierwszą była książka o Chopinie „Jaśnie Pan Pi-

chon”. Podkreślała, że chciała pokazać Chopina jako chłopca, który niczym się nie różnił od dzisiejszych chłopaków, tylko czasy w których żył, były zupełnie inne. Inaczej spędzano czas, inne były obyczaje i normy społeczne. Książka zachwyca dowcipem i poczuciem humoru.

Kolejną książkę – „W poszukiwaniu światła” poświęciła Marii Skłodowskiej-Curie. Zanim powstała książka, pisarka prześledziła cały jej życiorys, przejrzała moc dokumentów. Dzięki temu poznała polską noblistkę jako małą dziewczynkę, córkę, żonę i kobietę. Marię Skłodowską-Curie przedstawiła swoim czytelnikom, uwzględniając wszystkie aspekty jej życia.

Prezentację książki o Januszu Korczaku „Po drugiej stronie okna” pisarka rozpoczęła pytaniem: „Czy wiecie, kim był Korczak”? Była wyraźnie uradowana, widząc przysłowiowy las podniesionych rąk. Stwierdziła, że minął Rok Korczaka, tak wiele mówiło się o Korczaku w mediach, a zdarzyło się jej, że uczniowie nie wiedzieli nic o Januszu Korczaku! Czyżby nie mówiło się o tym w szkołach?

Po chwili autorka nawiązała do biografii Korczaka. Wspomniała, że prowadził w radiu „Gadaninki starego doktora”. Audycja w radioodbiorniku była wówczas jedyną rozrywką, audycji słuchały całe rodziny. Korczak był więc bardzo znany. Studiował medycynę. Kochał dzieci. Założył Dom Dziecka – teraz mieści się tam Korczakianum. Potem musiał przenieść się do getta. Z dokumentów wiadomo, że wsiadł z dziećmi do pociągu jadącego do Trebłinki. Niemcy zaplombowali wagon. Nikt nie zna szczegółów tej dramatycznej podróży. W Korczakianum pisarka dowiedziała się wielu ciekawostek m.in., że miał możliwości uwolnienia się, ale z nich nie skorzystał. Zginął razem ze swoimi dziećmi.

Korczak był pierwszym człowiekiem, który walczył o prawa dzieci i o szacunek dla nich. Dzisiaj dziecko jest traktowane jak osoba, która wymaga szacunku. Nie ma dzieci, są ludzie!

Pisarka stwierdziła, że jej zdaniem jest trzech największych polskich uczonych: Mikołaj Kopernik, Maria Skłodowska-Curie

i Jan Czochralski, który dokonał odkrycia metody pozyskiwania monokryształów. To dzięki Czochralskiemu dokonała się rewolucja elektroniczna. Mikroprocesory są wszędzie. Dziwiła się, że w Polsce jest nieznany. Opowiadała nam, jak w wieku 8 lat przeprowadził eksperyment, po którym wyleciały szyby nie tylko w jego domu, ale też u sąsiadów. Zdał maturę, dostał świadectwo, ale zaraz je podarł, bo mu się nie podobało. Wyjechał do Niemiec. Po wojnie zdegradowano go z profesury i uznano za szpiega, dlatego że był w Niemczech i znał język niemiecki. Do 2011 r. panowało przekonanie, że był szpiegiem. Dopiero w 2011 r. znaleziono dokumenty, okazało się, że był podwójnym agentem, niby niemieckim, a tak naprawdę polskim. Był na służbie Ministerstwa Polski, walczył w AK i działał dla Polski. Został zrehabilitowany w 2011 r., a rok 2013 ogłoszono Rokiem Jana Czochralskiego.

Ponownie zyskaliśmy sympatię pisarki, kiedy usłyszała, że Jan Czochralski jest znany przez młodzież hajnowskich szkół.

Anna Czerwińska-Rydel mówiła też o książkach o: Aleksandrze Fredrze, Julianie Tuwimie, Janie Heweliuszu, Witoldzie Lutosławskim – mało znanym nawet w kręgach muzycznych, Kornelu Makuszyńskim, który jak mówiła, był biedakiem i żywił się w stołówkach dla ubogich. Autorka chciała oddać to w książce, ale wydawnictwo nie chciało książki o smutku. Czytelnik ma prawo wiedzieć jak było naprawdę. Każda książka to historia i o każdej książce można opowiadać na spotkaniu.

Było to fantastyczne, bardzo ciekawe spotkanie. Pisarka zachwyliła młodzież swoją osobowością, wiedzą, formą i sposobem wypowiedzi, a nam miło było słyszeć, pochwały pisarki kierowane do młodzieży.

Najmłodszych uczniów szkół podstawowych zaprosiliśmy na spektakl teatralny w wykonaniu aktorów „Teatryku Conieco” pt. „Bajki pouczają, bawią i wzruszają. Nowe szaty cesarza, Dziewczynka z zapalkami, Czerwony Kapturek – na wesoło i bez słów”.

Bajki mają ogromny wpływ na moralny rozwój dziecka, bo wiem nigdzie tak wyraźnie nie jest przedstawiony problem konflik-

tu dobra i zła. Bohaterami bajek są ludzie, a także zwierzęta, przedmioty i zjawiska, które uosabiają typy ludzkie, cechy charakteru lub przeciwstawne poglądy i stanowiska. Bajki wzruszają dzieci do głębi i każą im stanąć po stronie pozytywnych wartości, piętnując przy tym negatywne cechy, takie jak chciwość i egoizm, wszechobecne we współczesnych czasach. Bajki czynią dzieci lepszymi dorosłymi, wzbogacają ich wnętrze, kształtują uczucia i postawy społeczne oraz uczą szacunku dla drugiego człowieka.

Przedstawiony spektakl był pouczającą historią o próżnym cesarzu, który chce być najpiękniejszy na świecie. Wciąż zamawia nowe stroje, przebiera się, grymasi, aż trafia na nieuczciwego krawca, który udaje, że przygotowuje mu piękną szatę. Gdy cesarz ukazuje się w nowym stroju, wszyscy poddani widzą, iż jest nagi, lecz milczą. Jedynie dziecko ma odwagę powiedzieć to wprost i na głos.

Druga scena to alternatywna interpretacja opowieści o Czerwonym Kapturku. Wesoły Czerwony Kapturek i sympatyczny wilk bawią się razem; pomimo dramatycznych zdarzeń, cała historia skupia się na pozytywnych elementach opowieści i nie ma nic wspólnego ze smutkiem.

W ostatniej scenie aktorzy zabierają widzów do krainy wzruszeń. Dziewczynka z zapalkami przegrywa swoją walkę z trudami życia i umiera, lecz bajka się na tym nie kończy. Dziewczynka ożywa w rękach Animatora, w lepszym i przyjaźniejszym dla niej świecie.

Nasi mali goście bardzo ciepło przyjęli to niezwykle kształtujące przedstawienie, nagradzając aktorów gromkimi i licznymi brawami.

Wykluczenie cyfrowe Polaków to wielki społeczny i rosnący problem gospodarczy kraju. Komisja Europejska przekonuje nas, że już w 2015 roku 90 proc. zawodów będzie wymagało podstawowych kompetencji cyfrowych. Bez umiejętności korzystania z zasobów i usług Internetu czy też komunikacji elektronicznej, nie da się już dziś skutecznie ani pracować, ani realizować celów życiowych.

Dość liczna grupa hajnowian w wieku 50+ wciąż pozostaje dotknięta wykluczeniem cyfrowym.

Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Tadeusza Rakowieckiego włączyła się w przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu dorosłych mieszkańców m.in. poprzez organizację zajęć edukacyjnych. Zorganizowaliśmy cykl spotkań edukacyjnych jeszcze w pierwszym półroczu 2013 roku. W ramach czterodniowych szkoleń bibliotekarze przeszkoliliśmy około 270 hajnowian, wprowadzając ich w świat komunikacji cyfrowej, usług i treści dostępnych w Internecie. Systematycznie w bibliotece prowadzi warsztaty „My 50+ – nasze pierwsze kroki w Internecie” latarnik Polski Cyfrowej Równych Szans.

W ramach edukacji regionalnej odbyło się kilka lekcji bibliotecznych m.in.: „Historia Hajnówki – od uroczyska leśnego do nadania praw miejskich” w formie prezentacji multimedialnej, zawierającej ponad 120 slajdów: map, dokumentów, rycin i fotografii. „Hajnowianie, przedstawiciele sztuk pięknych, ich portrety i malarstwo” to prezentacja multimedialna sylwetek i dorobku siedemnastu hajnowskich artystów. „Dr Tadeusz Rakowiecki lekarz, astronom, humanista” jest prezentacją patrona biblioteki, ilustrowaną licznymi fotografiami i dokumentami przodków, najbliższej rodziny i samego doktora, która opowiada o jego życiu prywatnym i zawodowym, pasjach i zainteresowaniach.

W witrynach okiennych Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Tadeusza Rakowieckiego pojawiła się wystawa prac plastycznych. Duża, piękna ekspozycja barwnych prac, wykonanych w różnych technikach plastycznych, autorstwa podopiecznych trzech hajnowskich placówek: Powiatowego Ośrodka Wsparcia, Ośrodka Wychowawczo Dydaktycznego i Warsztatów Terapii Zajęciowej.

W Małej Galerii Biblioteki eksponowano wystawę Jacka Niekrasza zatytułowaną „Podświadomość i wyobrażenia jako źródło inspiracji artystycznej”. Na wystawie znalazło się ponad dwadzieścia prac, w różnych technikach: pastel suchy, ołówek, węgiel i tusz.

Młodzieży gimnazjalnej zorganizowaliśmy spotkanie ze sztuką: zwiedzenie wystawy Jacka Niekrasza i spotkanie z hajnowskimi artystami. Gośćmi byli panowie: Wiktor Kabac – malarz o wielkim dorobku artystycznym – komisarz wystawy i Jacek Niekrasz – autor wystawy. Młody artysta z nutką humoru opowiadał o sobie i początkach malarstwa. Wiktor Kabac przedstawił wykład o historii sztuki, wyjaśnił młodzieży czym jest surrealizm, analizując twórczość Jacka Niekrasza.

„Hajnowianie, przedstawiciele sztuk pięknych, ich portrety i malarstwo” to kolejne regionalne spotkania edukacyjne w cyklu „Spotkania ze sztuką” w ramach Tygodnia Bibliotek, zorganizowane dla młodzieży szkolnej. Także w formie prezentacji multimedialnych, portretów i zdjęć artystów oraz ich sztuka: obrazy, grafiki, rysunki, płaskorzeźby i rzeźby odbyło się kilka prezentacji dla młodzieży szkolnej. W prezentacji przedstawiamy sylwetki artystów współczesnych i tych już nieżyjących. Mianem hajnowian określamy artystów zamieszkujących i tworzących w naszym mieście, oraz tych urodzonych w Hajnówce, ale przebywających w innych miastach Polski i świata.

„Kto Ty jesteś, Polak mały” – pod takim tytułem przygotowaliśmy prezentację multimedialną, zaplanowaną jako lekcję historii i patriotyzmu. Przedstawiliśmy polskie symbole narodowe – flagę i godło Polski, okoliczności powstanie wiersza „Kto Ty jesteś? Polak mały”. Przybliżyliśmy święta państwowe, m.in. historię powołania i upadku Konstytucji 3 Maja, podkreślając jej współczesne znaczenie.

W formie zabawowej odbyło się spotkanie „Bohater literacki mojej ulubionej powieści” zakończone konkursem plastycznym. Na dużym ekranie przedstawiliśmy prezentację „Bohater literacki – czy znasz tę postać, czy znasz tę książkę?”.

Z wielkim zainteresowaniem dyrektorów hajnowskich szkół i przedszkoli spotkało się głośne czytanie tekstów literackich, które zapoczątkowaliśmy w ramach Tygodnia Bibliotek pod tegorocz-

nym wiodącym hasłem „Czytanie łączy pokolenia”. Wybrane teksty literackie czytali na przemian: dzieci – uczniowie szkół podstawowych i dorośli – znani hajnowianie. Honorowym gościem uroczystości był pan Jerzy Sirak – burmistrz miasta Hajnówka.

W bibliotecznym „czytaniu” uczestniczyli podopieczni Powiatowego Ośrodka Wsparcia oraz uczniowie szkoły podstawowej i gimnazjum Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Poznali legendy o Hajnówce – prace laureatów Konkursu Literackiego na najpiękniejszą legendę o Hajnówce.

W czerwcu kontynuacją czytania zapoczątkowanego w bibliotece był XIII Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom pod hasłem: „Czytanie – mądra rzecz!” Najlepszym miejscem do czytania książek jest biblioteka, a sami bibliotekarze byli najwłaściwszymi lektorami. W wielokrotnym czytaniu uczestniczyły liczne grupy wszystkich hajnowskich przedszkoli. Zawsze pierwszym czytany był wiersz Juliana Tuwima „Lokomotywa”. My czytałyśmy dzieciom wiersze, a dzieci nam recytowały.

Cieszy nas wielkie zaangażowanie w biblioteczną akcję czytania dzieciom. Wierzymy, że ta współpraca przyniesie korzyści dzieciom. Liczymy że przyczyni się do zainteresowania książką, biblioteką i wpłynie na rozwój czytelnictwa.

Wielkim wydarzeniem był przedszkolny „Marsz książki”. Kolorowy orszak dzieci przebranych za postacie z bajek, ozdobionych bajkowymi rekwizytami, niosących na małych barwnych transparentach pięknie wypisane: „Czytaj dziecku codziennie”, „Czytanie – mądra rzecz” itp. przeszedł ulicami miasta. Dziecięcy chóralny głos nawoływał: Cała Polska Czyta Dzieciom, Czytanie to mądra rzecz itp. Uroczyste powitaliśmy ten piękny korowód, przed Miejską Biblioteką Publiczną. Przeczytaliśmy wiersz „Ptasie radio” z podziałem na role. To była wielka akcja promująca czytanie i piękną uroczystość.

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Książnica Podlaska

Refleksje z wyjazdu studyjnego do Niemiec

Wspólny projekt Instytutu Książki i Instytutu Goethego współfinansowany przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej skierowany był do koordynatorów publicznych bibliotek wojewódzkich Dyskusyjnych Klubów Książki. W projekcie wzięła udział autorka refleksji.

Realizowane przedsięwzięcie miało na celu uzyskanie nowych kompetencji osobistych i zawodowych, integrację, wymianę doświadczeń uczestników. Ponadto projekt zakładał podpatrzenie wzorców u zachodnich sąsiadów, które miały być inspiracją do wykorzystania we własnym środowisku zawodowym bibliotekarzy polskich reprezentujących poszczególne województwa. Miał również na celu podniesienie prestiżu bibliotek publicznych i zmianę postrzegania ich funkcji przez społeczeństwo. Projekt zakładał pozyskanie nowej wiedzy do wykorzystania w codziennej pracy z zakresu promowania czytelnictwa, tworzenie nowych ofert kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnych.

I etap

Koordynatorzy DKK z poszczególnych województw w ramach przygotowań do jesiennego wyjazdu studyjnego uczestniczyli w szkoleniach zorganizowanych w Warszawie. Na sierpniowych, trzydniowych warsztatach uczestnicy przedstawili relacje, posługując się wcześniej przygotowaną prezentacją multimedialną, obejmującą działania DKK swego województwa w wyznaczonym okresie czasowym, uwzględniając trzy najważniejsze wydarzenia kulturalno-oświatowe biblioteki wojewódzkiej oraz prezentując aktywnie działające kluby na swoim obszarze działania. Przygotowany materiał został przedstawiony wszystkim uczestnikom i podlegał ocenie dokonanej m.in. przez dyr. Instytutu Książki – Elżbietę Kalinowską oraz Marka Jurowskiego (reprezentującego Instytut Książki). Na bazie materiału pozyskanego z poszczególnych województw przygotowano jedną prezentację. Wybrano atrakcyjne oferty kulturalne dla społeczności lokalnej w danym regionie Polski. Oprócz tego koordynatorzy uczestniczyli w warsztatach z autoprezentacji oraz pozyskali wstępną wiedzę na temat programu Presi.

II etap

14-18 października 2013 roku 22-osobowa grupa, łącznie z organizatorami realizowanego przedsięwzięcia z Instytutu Książki – Panią Dyrektorką Elżbietą Kalinowską oraz Panem Markiem Jurowskim, udała się na wyjazd studyjny do Niemiec. Pani Kalinowska wystąpiła w podwójnej roli – tłumacza oraz organizatora. Celem wizyty były wymiana doświadczeń i wiedzy między bibliotekarzami po obu stronach granicy.

Niemcy składają się z 16 krajów związkowych (landów). Sieć biblioteczna jest dość gęsta. Ilość bibliotek publicznych jest uzależ-

niona od wielkości landu. Są one dotowane przez samorządy terytorialne. Publiczne biblioteki niemieckie przeżywają swój renesans, a nowe technologie przepływu informacji stworzyły im nowe szanse rozwoju. Wszystkie placówki są źródłem wiedzy o społeczeństwie, przekazując informacje o wydarzeniach kulturalnych (o czym się przekonaliśmy, odwiedzając poszczególne instytucje). Biblioteki są najintensywniej wykorzystywanymi placówkami kulturalno-oświatowymi w Niemczech. Główną biblioteką publiczną jest Niemiecka Biblioteka Narodowa, która sprawuje opiekę nad wszystkimi bibliotekami publicznymi, m.in. świadczy centralne usługi dla całego systemu przy zakupie i opracowaniu zbiorów, organizuje kursy, szkolenia, wydaje czasopisma, prowadzi prace badawczo-rozwojowe... Jest ona finansowana przez państwo i landy. Każdy land posiada tzw. bibliotekę wojewódzką, która realizuje powierzone jej zadania merytoryczne na rzecz podległych placówek na danym terenie. Zorganizowane są one w zależności od wielkości landu. Instytucje te są bardzo „żywe”, aktywnie dążą do podnoszenia standardów, utrzymywane są przez samorządy terytorialne. Budżet biblioteki dzielnicowej tworzony jest na bazie danych liczbowych pozyskiwanych z bibliotek. Placówki (podobnie jak polskie) borykają się z wieloma problemami natury finansowej. Jeśli dana instytucja nie przynosi strat wg obliczeń samorządu, pozostaje na tym samym poziomie finansowania, może również być nagrodzona dodatkowo dzięki udokumentowaniu podwyższonych wskaźników cyfrowych swoich działań.

Biblioteki są miejscem spotkań społeczeństwa lokalnego. Stale powiększa się ich oferta skierowana do użytkowników. Odwiedzane instytucje mieszczą się w imponujących budynkach (o czym mieliśmy okazję się przekonać). Są miejscami różnorodnych spotkań i nieustannego zdobywania wiedzy. W dobie społeczeństwa informacyjnego pracownicy bibliotek pełnią rolę przewodników, na różne sposoby przekazując użytkownikom ze wszystkich grup wie-

kowych umiejętności w zakresie czytelnictwa oraz korzystania z informacji i oferty medialnej.

Bogactwo ofert bibliotecznych jest szczególnie imponujące, jeśli chodzi o najmłodszych odbiorców, czego przykładem może być liczba zakupionych nowości wydawniczych. Tu należy wspomnieć, że obowiązkowo 1/3 z budżetu na zbiory przeznaczana jest na zakup zbiorów dziecięcych. Duże znaczenie we wszystkich bibliotekach mają również dary pozyskane od czytelników. Nie są one starsze niż 5 lat od daty wydania. Każda biblioteka cyklicznie prowadzi badania czytelnicze odnośnie zapotrzebowań czytelników oraz ich opinii nt. działań bibliotecznych czy też publiczne debaty nt. „Czy nadal potrzebujemy bibliotek”. Pozyskane sugestie użytkowników (zgodne z założeniami statutowymi bibliotek) uwzględnia się podczas planowania realizowanych zadań. Ponadto opinie o bibliotece można uzyskać w oparciu o przesłane e-maile, wpisy na Twitterze lub na Facebooku. Opierając się na przeprowadzonych sondażach oraz obserwacjach, stwierdzono że najmniej aktywną grupą użytkowników bibliotecznych w Niemczech są osoby między 31-45 rokiem życia. Bardzo interesujące były badania skierowane do użytkowników dorosłych, dotyczące realizowania potrzeb społeczeństwa przez biblioteki. Kolejnym, systematycznym działaniem personelu w każdej bibliotece jest przyglądanie zbiorów pod kątem ich wykorzystania. Pozycje niepoczytne są wycofywane ze stanu bibliotecznego. Stosownie do podjętych ustaleń i potrzeb przekazywane są one na cele społeczne lub do sprzedaży antykwarecznej. Poszczególne rodzaje zbiorów (można je wypożyczyć zgodnie z obowiązującym regulaminem) są odpowiednio wyeksponowane; sposób dotarcia do nich jest odpowiednio naznaczony drogami komunikacyjnymi.

Biblioteki realizują wiele projektów skierowanych do odbiorców swych usług. Popularnym przedsięwzięciem są „wyprawki dla maluchów”. Jest to działanie współrealizowane z innymi podmiota-

mi. Adresatami tego pomysłu są dzieci nowo narodzone oraz ich opiekunowie, którzy otrzymują pakiet książek.

Wielofunkcyjność budynków bibliotecznych uzyskano, stosując kilka założeń projektowych w sferze konstrukcji, technologii i architektury wnętrz. Elementem zaskakującym w bibliotekach była nowoczesność, funkcjonalność, duża przestrzeń, co powoduje nieskrępowane przemieszczanie się z miejsca na miejsce. Dość istotnym elementem w bibliotekach są punkty gastronomiczne, tzw. strefa serwisowa, gdzie użytkownicy mogą spożyć posiłek, odpocząć i poczytać na miejscu.

Trzy odwiedzone biblioteki miejskie w: **Berlinie, Bielefeld i Kolonii** są bardzo zaangażowane w działania na rzecz integracji kulturowej i językowej imigrantów (zarówno dorosłych, jak i dzieci). W Niemczech zamieszkuje ok. 120 nacji (informacje pozyskano podczas wizyty w bibliotece w Kolonii). Z usług bibliotek korzysta duża rzesza imigrantów. Najmłodszy odbiorcy usług są 2,3-języczni, dlatego też realizowane są zajęcia i projekty dotyczące poznania języka niemieckiego. Dla tej zainteresowanej grupy osób (bez względu na wiek) oferuje się pomoc doradczą w różnych zakresach. We wszystkich odwiedzanych bibliotekach przedstawiono praktyki i doświadczenia odnośnie tego zagadnienia. Odniesiono się do konkretnych projektów, każdy z nich poddany był ewaluacji. Przy omawianiu zadań realizowanych przez poszczególne placówki podkreślano zaangażowanie pracowników etatowych oraz wolontariuszy, którzy wspierają ich pracę zróżnicowaną w zależności od biblioteki. Promują działania biblioteki w środowisku lokalnym, przygotowują i obsługują imprezy masowe, dokumentują i fotografują działalność biblioteki, uczą języków obcych. Sam wolontariusz dzięki wykonywanej pracy nabywa nowe umiejętności, ma okazję zapoznać się z działaniem bibliotek i ich rolą w środowisku lokalnym. Korzyści są zatem obustronne.

W odwiedzanych bibliotekach obowiązują legitymacje czytelnika pozyskane za odpłatnością (zróżnicowaną w poszczególnych księżnicach), z której są jedynie zwolnieni dzieci i bezrobotni. Automatyzacja bibliotek umożliwia rejestrację użytkowników odwiedzających. Placówki są wyposażone w urządzenia do samodzielnego zwrotu i wypożyczeń zbiorów. Są one połączone z systemem bibliotecznym i rozliczają konto czytelnika. Drukowane są też pokwitowania podczas realizacji zwrotów i wypożyczeń. Przyrządy automatycznie naliczają kary za spóźnienia, które uiszcza się w odpowiednich miejscach biblioteki. Wielokrotnie podkreślano, że najważniejszym zadaniem bibliotekarza jest praca bezpośrednia z czytelnikami i pełnienie roli informatora przy wykorzystaniu odpowiednich narzędzi.

Pierwszą odwiedzoną biblioteką w Niemczech była **Filia Biblioteczna im. Pabla Nerudy** (chilijskiego poety laureata Nagrody Nobla), usytuowana w dzielnicy Kreuzberg w **Berlinie** (stolicy Niemiec liczącej ponad 3 mln ludności). W tej metropolii jest 12 gmin, w których funkcjonują duże biblioteki dzielnicowe, posiadające również filie biblioteczne. Zwiedzana pięciopiętrowa placówka funkcjonuje pod tym adresem od trzech lat w dawnym budynku szkoły tysiąclecia, na okazałej powierzchni lokalowej. Na poszczególnych piętrach zlokalizowane są zbiory wg gatunku i rodzaju. Biblioteka przeszła gruntowny remont, który wykonano w ciągu dwóch lat. Przysposobienie budynku dla celów bibliotecznych kosztowało ok. 5 milionów euro. Biblioteka postawiła na jakość, prowadzi działania w oparciu o partnerstwo z wieloma instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami. Realizuje współpracę z kadrą pedagogiczną, opiekunami najmłodszych odbiorców – rodzicami, dziadkami, a także wolontariatem. W bibliotece zatrudnionych jest 10 pracowników merytorycznych – etatowych i – dodatkowo 9 pracowników technicznych oraz wolontariusze. Zgodnie z danymi statystycznym przekazanymi przez Panią Dyrektora odnotowano w bibliotece – 52 tys. osób odwiedzających, ponad 10 tys. użytkowni-

ków. Do dyspozycji czytelników jest ok. tysiąc tytułów periodyków, odnotowano 800 tysięcy ich wypożyczeń. Biblioteka czynna jest od godz. 11 do 18. Posiada 100 miejsc do pracy z odpowiednio dobranym wyposażeniem. Instytucja prowadzi rozbudowaną działalność edukacyjną, mającą na celu popularyzację książki i czytelnictwo, poprzez m.in.:

- kursy językowe (skierowane do imigrantów),
- podnoszenie wiedzy literackiej przez konkursy, zabawę, lekcje i wycieczki biblioteczne,
- realizację szkoleń kadry nauczycielskiej,
- przygotowane zestawy pomocy metodycznych do pracy z najmłodszymi uzupełnione pakietami tematycznymi książek,
- treningi czytania na głos,
- promocję nowych nośników technicznych do wykorzystania w codziennym życiu.

Dzielnicowa biblioteka proponuje swym odbiorcom (szczególnie młodszemu) cykliczne imprezy, m.in.:

- Berlińskie Dni Bajki,
- pierwsze lektury,
- noc w bibliotece,
- głośne czytania.

Kolejnym odwiedzanym miastem na prawach powiatu był **Bielefeld** usytuowany w północno-wschodniej części kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia, w rejencji Detmold. Miasto podzielone jest na dziesięć dzielnic. Posiada ok. 300 tys. mieszkańców. To piękny gród handlowy z dużym rynkiem oraz przeuroczy mi kamienicami z muru pruskiego.

Odwiedzona przez nas biblioteka jest centralną biblioteką publiczną w tym rejonie. Podlega jej 8 filii bibliotecznych. Biblioteka przeprowadziła się do nowego budynku w 2012 roku; uprzednio

funkcjonował w tej kamienicy dom towarowy. Modernizacja i przysposobienie budynku do potrzeb bibliotecznych kosztowała ok. 10 milionów euro. W siedzibie tej placówki mieści się również archiwum miejskie, które posiada 120 tys. wol. związanych z historią i regionaliami, które są eksponowane na wystawach.

Zgodnie z informacjami statystycznymi przekazanymi przez Dyrektora tej instytucji, usytuowana jest ona na 10 tys. m² powierzchni użytkowej, na której zgromadzono 330 tys. książek, w tym 181 tys. jest zmagazynowanych, odnotowano milion wypożyczeń i ponad 200 tys. odwiedzających. Placówka ma do dyspozycji czytelników 170 miejsc, w tym 60 miejsc z dostępem (za darmo) do Internetu, 70 komputerów, sieć „w chmurze”. Ponadto biblioteka dysponuje wieloma miejscami indywidualnymi do nauki, gdzie również można słuchać muzyki, pod warunkiem posiadania własnych słuchawek. Odnotowano – 7,2% wskaźnik wypożyczeń. W bibliotece zatrudnionych jest 46 pracowników (bibliotekarzy, asystentów pracowników technicznych, obsługujących imprezy ...), 80% stanu kadry bibliotecznej to kobiety. Etatowych pracowników wspiera wolontariat.

W 2013 r. zorganizowano 540 imprez promujących czytelnictwo, w których uczestniczyło 11 tys. odbiorców. W podanej liczbie mieszczą się również spotkania autorskie, których zorganizowano – 29. Należy tu nadmienić, iż uczestnictwo w imprezach bibliotecznych jest odpłatne, koszt jednorazowej wejściówki wynosi 8 euro, ale można nabyć abonament na cały rok, którego koszt stanowi – 50 euro. Należy tu nadmienić, że na organizację imprez (które cieszą się ogromną popularnością) pozyskuje się dodatkowe fundusze od sponsorów, dzięki operatywności osób tam zatrudnionych, a przede wszystkim Dyrekcji.

Cykliczne realizowane imprezy przez bibliotekę to m.in.:

- czytanie sceniczne,
- zaczytana wiosna,
- jubileusze biblioteczne,

- akcje literackie.

Trzecim odwiedzanym miastem była **Kolonia**, leżąca nad rzeką Ren. Czwarte co do wielkości miasto Niemiec, liczące ponad milion mieszkańców, jest najważniejszym gospodarczym, kulturalnym i historycznym miastem Nadrenii. Gród kojarzony jest przez obcokrajowców również z karnawałem i wodą kolońską. Jest to jedno z najważniejszych historycznych ośrodków kultu religijnego w Europie. Wizytówką miasta i historyczną dominantą jest gotycka katedra, siedziba arcybiskupstwa kolońskiego. Miasto wielojęzyczne, ponad 300 tysięcy mieszkańców to imigranci, największą grupę etniczną stanowi ludność turecka.

Zwiedziliśmy centralną miejską bibliotekę publiczną – Stadtbibliothek w Kolonii, którą prezentowała nam energiczna Pani Dyrektor. Placówka powstała w 1970 r.; jest bardzo żywą instytucją, przez cały czas jest modernizowana. Biblioteka usytuowana jest w budynku wielopiętrowym na powierzchni trzech tys. m². Co roku do biblioteki wpływa ok. 80 tys. zbiorów. Od 2007 roku wypożycza się e-booki. Zainteresowanie tymi zbiorami wzrosło 70 krotnie. Do cennej literatury zalicza się regionalia i judaiki. Z usług bibliotecznych co dzień korzysta od 2000 do 2500 użytkowników. Te informacje rejestruje licznik przy wejściu do instytucji. Biblioteka posiada punkty informacji dla czytelników, miejsca do nauki i różnego rodzaju spotkań na wygodnych kanapach, ponadto można skorzystać z automatów do napojów ciepłych i zimnych oraz punktów do odsłuchu muzyki (podobnie jak w innych bibliotekach odbiorca musi być wyposażony w prywatne słuchawki). W wielu miejscach można skorzystać z komputera. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat personel przeszedł cykl szkoleń nowoczesnej obsługi czytelnika. Nowoczesność dostrzec można było na każdym kroku. Media społecznościowe są bardzo ważne. Piątek jest dniem informacji technicznej. Można dowiedzieć się dużo interesujących rzeczy na temat nowinek technicznych. Hitem specjalistycznym jest drukarka 3D,

z której można skorzystać w sobotę. Czytelnik ma możliwość zdigitalizowania prywatnie posiadanych zbiorów oraz skopiowania ich ze starych na nowe nośniki. Dużą popularnością cieszy się w bibliotece stała ekspozycja usytuowana na drugim piętrze, przedstawiająca pokój niemieckiego noblisty literatury – Heinricha **Bella**.

W sieci bibliotek publicznych funkcjonuje 11 filii bibliotecznych (w każdej dzielnicy) oraz bibliobus docierający do odległych dzielnic, gdzie nie ma biblioteki. Osiem bibliotek w mieście ma własne strony WWW. Zawierają bieżące informacje z wydarzeń bibliotecznych. Co tydzień do informatyka bibliotecznego docierają newsy, a ten ma obowiązek umieścić je na stronie. Dość dużą popularnością cieszy się biblioteka usytuowana w parku umieszczona wysoko na słupach. Zbudowana jest przez fundację wspierającą bibliotekę. Czytelnicy korzystają ze zbiorów – darów (nie są one starsze niż 2 lata od daty wydania) przekazanych przez darczyńców. Placówka obsługiwana jest przez wolontariuszy. Do tej biblioteki wraca ok. 70-80% książek wypożyczonych. Obecnie druga podobna placówka powstaje przy centrum handlowym. Ponadto dużą popularnością cieszą się automaty do wypożyczania kryminałów przy metrach.

Instytucje biblioteczne są bardzo dobrze odbierane w mieście. Programy tu realizowane mają swoich odbiorców. Każdy użytkownik może zaprezentować swe zainteresowania, realizowany projekt, podzielić się doświadczeniami. Biblioteka współpracuje z wieloma instytucjami, m.in. ze szkołami. Uczniowie są w stałym kontakcie z biblioteką. Mogą tu zdobyć punkty przydatne do szkoły, podwyższając ocenę z różnych przedmiotów. Uczniowie zasilają szeregi wolontariatu. Biblioteki w Kolonii często realizują spotkania obejmujące:

- informacje „Co słyszeć w mieście”,
- warsztaty tematyczne, np. kulinarne, literackie, podróżnicze...,
- szkolenia, np. autoprezentacji, nauki języka,

- niektóre filie biblioteczne specjalizują się w grach zespołowych (które się tu testuje).

Przykładowe realizowane projekty: „Biblioteka na trasie” (wypożyczanie książek z bibliobusu), „Wyprawka dla najmłodszych”, „Książki na kolanach” (wykorzystanie książek o dużych formatach), „Nowe media dla najmłodszych”, „Recenzja książki”, „Ilustracje do książek”, „Zabierzcie się do czytania” (aktywny czytelnik zdobywa punkty w bibliotece, a następnie nagrody), „Walizka z lekturami” (literatura w wielu językach), „Międzykulturowość w bibliotece” (zbiory i materiały w języku rodziców), „Po co czytać, jak czytać, co czytać” (szkolenia-seminaria dla rodziców), „Festiwal czytania” (w 2013 r. prezentowano 13 języków, przedsięwzięcie realizowano pod opieką Stowarzyszenia Bibliotecznego).

We wszystkich odwiedzanych placówkach odczuliśmy życzliwość, serdeczność i troskliwość gospodarzy. Przedstawiciele poszczególnych bibliotek umożliwili nam wgląd w ich pracę, przekazali inspiracje i doświadczenia zawodowe w zakresie realizowanych zadań, jednocześnie udzielali wielu rad praktycznych. Podczas spotkań podkreślano, że najważniejszym zadaniem bibliotekarzy jest „pozyskanie klientów i kontakt z nimi, czyli praca bezpośrednia z czytelnikami”. Ogromną radość i miłe wspomnienia w naszej pamięci sprawiły nam spotkane w poszczególnych bibliotekach koleżanki po fachu polskiego pochodzenia. Niby nic, a jednak serce bardzo się raduje... Poznaliśmy wielu wspaniałych, zaangażowanych bibliotekarzy po drugiej stronie granicy. Serdeczne podziękowania należą się również organizatorom tego przedsięwzięcia, które jest godne uznania.

Dodatkowym elementem wyjazdu były krótkie (ze względu na brak czasu) spacer po odwiedzanych miastach. W Berlinie, pomimo niesprzyjającej aury, uczestniczyliśmy w festiwalu światła, widzieliśmy Bramę Brandenburską, budynek parlamentu niemieckiego. W pozostałych miastach zachwyciła nas wspaniała architektura.

Duże wrażenie wywarła Katedra św. Piotra i Najświętszej Marii Panny w Kolonii (o czym wcześniej wspominałam).

W ciągu tych kilku dni pozyskaliśmy cenną wiedzę oraz praktyczne informacje; mam nadzieję, że choć małą część spożytkujemy. Udział w projekcie był dla mnie zajmujący i pożyteczny, a przebogaty program wzbogacony obcowaniem z koordynatorkami Dyskusyjnych Klubów Książki z innych województw, co pozwoliło nawiązać bliższe kontakty zawodowe i osobiste.

Zdaję sobie sprawę, że znaczącą przeszkodą w przeniesieniu doświadczeń uzyskanych od sąsiadów za zachodnią granicą będą finanse. Jednakże powinniśmy popracować nad:

- większą promocją biblioteki wśród młodego pokolenia,
- zwiększeniem zaufania w społeczeństwie,
- zbadaniem potrzeb społeczeństwa lokalnego skierowanych w stosunku do biblioteki,
- pozyskaniem wsparcia politycznego i grup rządzących w naszej „małej ojczyźnie”,
- powołaniem do działań grup pomocnych w bibliotece np. wolontariatu, harcerstwa, ludzi dobrej woli,
- wykorzystaniem pozyskanych podpowiedzi, które są cenną wymianą doświadczeń zawodowych, a także metodą aktywizacji oraz zapoznanie się z najnowszymi trendami bibliotecznymi.

Osiągnięte wiadomości zostały zaprezentowane przez uczestniczkę projektu 5 listopada 2013 roku moderatorom DKK podczas spotkania szkoleniowego w Książnicy Podlaskiej z nadzieją wykorzystania spostrzeżeń i podpowiedzi w codziennej pracy bibliotekarzy podlaskich placówek.

Ewa Ziniewicz-Siergiejko

Książnica Podlaska

O książkach dla grzecznych i niegrzecznych dzieci

Prawie wszystkie biblioteki – w mniejszym lub większym zakresie – organizują zajęcia z dziećmi. Bibliotekarze szukają sposobów na zainteresowanie ich książką i biblioteką już w najmłodszym wieku. Dlatego są otwarci na wszelkie propozycje, które mogą wykorzystać w swojej codziennej pracy. Nic więc dziwnego, że szkolenia z zakresu czytelnictwa dziecięcego cieszą się zwykle dużym zainteresowaniem. Tak też było w wypadku seminarium zorganizowanego przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego i Książnicę Podlaską w dn. 11.09.2013 r., dzięki współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury, w Galerii „Spodki”.

Uczestnicy, którymi byli pracownicy bibliotek publicznych z terenu województwa podlaskiego oraz filii białostockich (ogółem 38 osób) z zainteresowaniem wysłuchali wykładu zatytułowanego „O książkach dla grzecznych i niegrzecznych dzieci” Barbary Olech, pracownika naukowego Uniwersytetu w Białymstoku. Wystąpienie było okazją do przypomnienia najważniejszych nazwisk i faktów z historii literatury dziecięcej oraz wskazania ciekawych książek z literatury współczesnej.

W syntetycznym przekazie na temat historii polskiej literatury dziecięcej przypomniano, że jej początki przypadają na wiek XIX. Wcześniej dzieciństwo uważane było za „niedoskonały” okres w życiu człowieka, przez który każdy musi przejść. Żeby zaś uczyć podstawowych wartości, zalecano młodym lekturę żywotów świętych.

Dopiero tacy autorzy, jak Klementyna z Tańskich Hoffmana czy Stanisław Jachowicz tworzyli z myślą o adresacie dziecięcym. Ich książki miały konkretny cel – nauka zasad współżycia w rodzinie i społeczeństwie, przekazanie pożądanych wzorców. Dlatego np. proste historyjki dla dzieci S. Jachowicza głównie pouczają, a nawet straszą „błądzących maluczkich”, zaś pouczającym jest zawsze dorosły.

Model literatury dziecięcej zmieniła Maria Konopnicka, która „spojrzała na dzieci z innej perspektywy”, tj. nie jako osoba dorosła – wszechwiedząca i pouczająca, ale jako współuczestniczka wspólnej zabawy. Przykładem takiej postawy może być *Stefek Burczymucha* jej autorstwa.

Podkreślona też została ogromna rola romantyzmu, który wprowadził do literatury baśnie ludowe, dowartościował bliski dziecku sposób odczuwania – sercem, a nie „szkiełkiem i okiem” oraz ogromne znaczenie i potrzebę obecności baśni w świecie dziecka. Pozytywizm ponownie odrzucił baśnie jako lekturę nieodpowiednią dla dzieci, wypaczając obraz realistycznego świata. Współcześnie uważa się, że baśnie powinny być dzieciom opowiadane i oczywiście czytane. Baśnie ludowe uczą wartości uniwersalnych, rozróżniania dobra od zła, budują poczucie wiary w sukces, oswajają lęki. Należy pamiętać, że w baśniach literackich, np. Andersena, nie zawsze zwycięża dobro.

Czytanie dziecku od najmłodszych lat jest bardzo ważne, gdyż rozwija wyobraźnię i kreatywność dziecka. Każde kolejne czytanie tego samego tekstu – w zależności od wieku czytelnika, towarzyszących okoliczności, może być inaczej odbierane. Telewizja, DVD nigdy nie zastąpią czytania.

Wiek XX przyniósł książki, gdzie bohaterem jest dziecko – indywidualista. Przykładem mogą być książki chętnie czytane przez dzieci, a zwłaszcza dziewczęta, do dziś, jak np. *Ania z Zielonego Wzgórza* L. M. Montgomery czy książki Kornela Makuszyńskiego.

Ciekawym zjawiskiem, często przyjmowanym z niepokojem przez rodziców i wychowawców jest tzw. „nurt antypedagogiczny”,

który obnaża wady dorosłych, a dziecko sytuuje na pozycji doskonałego obserwatora, zwykle mądrzejszego niż dorosły. Przykładem książki wpisującej się w ten nurt jest „Matylda”. R. Dahla. Jej tytułowa bohaterka jest genialnym dzieckiem, które w wieku czterech lat samo nauczyło się czytać, korzysta z biblioteki i czyta bardzo poważne arcydzieła literatury światowej, np. Dickensa. W dodatku ma wybitne zdolności matematyczne i doskonale sobie radzi w trudnych sytuacjach. Matylda – w przeciwieństwie do starszego brata i rodziców, którzy nie rozumieją i nie popierają jej pasji, kształtuje własne wyobrażenie świata w oparciu o literaturę. W nurt ten wpisuje się też seria o Mikołajku (R. Goscinny i J. J. Sempé) i nawiązująca do niej książka pt. *Mikołajek w szkole PRL* autorstwa Maryny Miklaszewskiej, która ukryła się pod pseudonimem Miłosz Kowalski, obnażając realia stanu wojennego.

Znakomita jest także *Dynastia Miziołków* Joanny Olech, historia o pełnej ciepła rodzinie, w której dziecko jest doskonałym obserwatorem, a także książka Lucyny Legut pt. *Piotrek zgubił dziadka oko, a Jasiek chce dożyć spokojnej starości*.

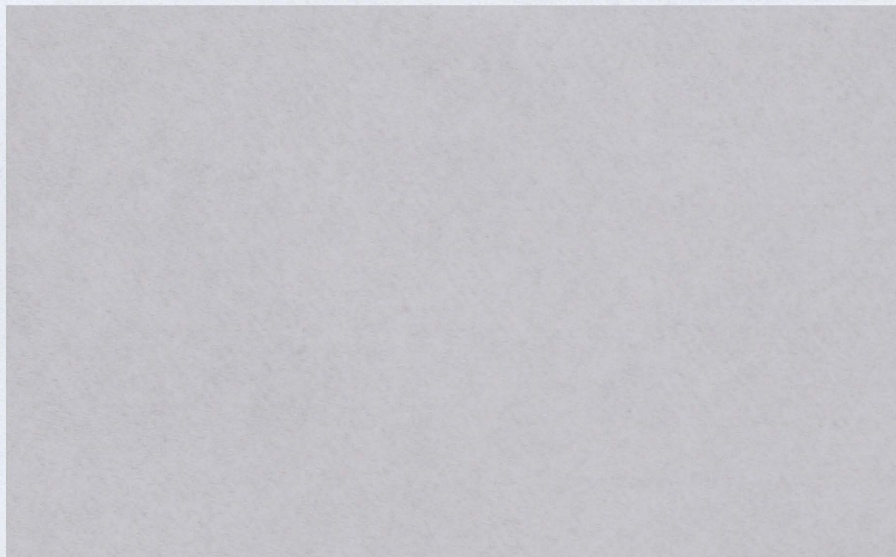
Wśród pozycji zalecanych najmłodszym znalazły się książki Grzegorza Kasdepke, a młodzieży - *Jeżycjada* Małgorzaty Musierowicz, którą czyta już kolejne pokolenie nastolatków.

Na pytanie uczestników o *Harrego Pottera* padła odpowiedź, że: Jest to książka „znakomita”, napisana językiem symbolicznym, pozwalająca „oswoić” dziecięce lęki. Nie trzeba się jej obawiać. Uczy też czytania. Czytają w niej czarodzieje, a przed telewizorem siedzą mugole.

Są też książki z klasyki literatury dziecięcej, które do dziś nie zestarzały się i warto je polecać, jak np.: *Pollyanna* Eleanor H. Porter, *Mała księżniczka* Frances H. Burnett, *Ania z Zielonego Wzgórza* Lucy M. Montgomery.

Należy przede wszystkim przypominać, że czas spędzony z książką nie jest stracony. Wiele dobrego w zakresie propagowania czytania przyniosła Akcja Cała Polska czyta dzieciom i warto się do niej włączyć.

Uczestnicy spotkania uczestniczyli też w warsztatach z zakresu pedagogiki zabawy prowadzonych przez Joannę Łajewską-Talibską, trenera KLANZY, która na co dzień pracuje w szkole w Zabłudowie oraz prowadzi świetlicę osiedlową.

Wśród proponowanych zajęć znalazły się:

■ **Wstępne zabawy integracyjne w kole:**

– wykonanie wizytówek z imieniem – przedstawienie się uczestników z wykorzystaniem słów: jestem, mam, lubię, oczekuję... (Chodziło o oczekiwania odnośnie szkolenia.)

■ **Zabawa: „Sałatka owocowa”**

Podział uczestników na 4 grupy (banany, brzoskwinie, śliwki, jabłka). Po wymienieniu dwóch nazw owoców, „wywołane” grupy zamieniają się miejscami.

Zabawa: „Siedzę w ogrodzie i myślę o: (imię jednej z osób uczestniczących w zajęciach)”.

Uczestnicy mówią sylabami: „Siedzę w ogrodzie i myślę o...” Osoba, na którą wypadło „o” wymienia imię jednej z osób uczestniczących i przesuwa się o jedno miejsce. Osoba wymieniona siada na wolnym miejscu.

■ **Zabawa: „Złap za ogonek.”**

Osoba rozpoczynająca mówi słowo, a kolejna wymienia słowo zaczynające się na ostatnią literę poprzedniego wyrazu.

■ **Kreatywna księga plam**

Osoba prowadząca przekazuje ilustrację, na której znajduje się plama. Każda z osób siedzących w kole mówi, co widzi na ilustracji. Na zakończenie prowadzący informuje, że nie ma konkretnego rozwiązania. Zabawa pobudza wyobraźnię.

■ **Imię bohatera literackiego zaczynające się literą mojego imienia.**

Uczestnicy zastanawiają się, a w tym czasie prowadzący proponuje zabawę z wykorzystaniem gestu i ze śpiewem przy muzyce „Pada deszczyk, wieje, wieje wiatr, a na niebie tęcza.”

■ **Rysunek: „Słoik”**

Uczestnicy w grupach zapełniają rysunkami warzyw i owoców szablony rysunków przedstawiających puste słoiki, które rozdała prowadząca. Zabawę można wykorzystać podczas akcji propagujących zdrowe jedzenie.

■ **Inscenizacja do wiersza Jana Brzechwy „Na straganie”**

Prowadzący czyta głośno wiersz. W trakcie czytania zgłaszają się osoby chętne, które mają być „warzywami”. Później te osoby – przy pomocy swoich grup zostają przebrane za warzywa. Wykorz-

stuje się różnokolorowe bibułki. Potem następuje inscenizacja, w której biorą udział wszyscy uczestnicy zajęć.

■ **Powrót do pomysłu na bohatera, którego imię rozpoczyna się od pierwszej litery mojego imienia.**

Uczestnicy siedząc w kole, wymieniają bohaterów literackich. Tym, którzy nie mieli pomysłu, pomaga grupa.

■ **Bajka o Czerwonym Kapturku**

Uczestnicy zostają podzieleni na grupy: Czerwone Kapturki, babcie, wilki, myśliwi. Prowadzący czyta tekst bajki. Za każdym razem, gdy pada nazwa bohatera bajki, którego imieniem została nazwana grupa, jej członkowie wydają dźwięki, które wg nich identyfikują tego bohatera.

■ **Bajka o smoku wawelskim**

Prowadząca czyta tekst baśni przy odpowiednio dobranej muzyce.

■ **Rysunki na konturze smoka**

Prowadząca rozdaje rysunki przedstawiające kontury smoka. Uczestnicy, pracując w grupach, mają za zadanie wypisanie cech smoka i pomalowanie go kredkami.

Wymyślanie zadań związanych z wybraną przez małą grupę bajką do wykonania na spotkaniu z dziećmi.

■ **Zabawa ruchowa przy muzyce – Jesień**

Uczestnicy podczas warsztatów nauczyli się, że:

- Nie potrzeba wielu materiałów, by poprowadzić ciekawe zajęcia. Liczy się pomysł.
- Ważną rolę odgrywa sposób czytania tekstu, właściwa interpretacja, modulacja głosu.

- Gest, muzyka, dźwięki wydawane przez uczestników są niezwykle istotne. Pełnią rolę pomocniczą, tworzą nastrój, uatrakcyjnijają wspólną zabawę.
- W grupach pracuje się łatwiej i szybciej. Wspólne działanie rozwija kreatywność i wyobraźnię, a każdy z członków grupy może wykorzystać własne zdolności i predyspozycje.

Prowadząca obiecała, że uczestnicy otrzymają plany zadań do baśni: Roszpunka, Kopciuszek, Czerwony Kapturek, Brzydkie kaczątko, które zostały opracowane podczas warsztatów oraz scenariusz spotkania „Urodziny Kubusia Puchatka”.

Warsztaty zakończyły się zabawą ruchową przy muzyce pt. „Jesień”.

Podczas ewaluacji przekazano wyłącznie opinie pozytywne o warsztatach. Wielu bibliotekarzy wyraziło zamiar wykorzystania proponowanych zajęć podczas spotkań z najmłodszymi w swoich placówkach.

Prowadząca zachęcała też do korzystania ze sklepu internetowego: sklep@pomyslowakredka.pl, tel. +48 600 577 349), w którym można zaopatrzyć się w wiele ciekawych pomocy i gier do pracy z dziećmi, jak np.: kreatywne kostki, książeczki bez tekstu, gry planszowe.

Uczestnicy otrzymali także materiały informacyjne i reklamowe przekazane przez wydawnictwo „Literatura”. Bibliotekarze mieli również możliwość odebrania zamówionych wcześniej tomów Bibliografii województwa podlaskiego w celu uzupełnienia zbiorów swoich placówek.

Grzegorz Zys
Książnica Podlaska

Biblioteka – Twój czas, Twoje miejsce

VIII Forum Młodych Bibliotekarzy

Olsztyn, 12-13.IX.2013

Już po raz ósmy młodzi bibliotekarze mogli spotkać się w swoim gronie. Forum Młodych Bibliotekarzy to ogólnopolskie, cykliczne wydarzenie zainicjowane w 2004 r. przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, adresowane do pracowników bibliotek, którzy nie ukończyli 35. roku życia. W tym roku „narybek” bibliotekarstwa zawitał do Olsztyna, a organizatorem spotkania były (oprócz SBP) olsztyńskie biblioteki: wojewódzka, miejska i uniwersytecka.

Fora są wymienną okazją do wymiany doświadczeń, zdobywania wiedzy, a także integracji środowiska bibliotekarskiego. Z możliwości rozwoju zawodowego i osobistego skorzystało w tym roku ponad 150 młodych bibliotekarzy z całej Polski. Uczestników gościła Biblioteka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Warsztatowa forma zajęć podnosiła atrakcyjność wydarzenia i każdy uczestnik mógł znaleźć dla siebie coś odpowiedniego. Jak zachęcali organizatorzy: *W ciągu dwóch dni trwania forum uczestnicy mogli wybierać spośród 16 warsztatów i 18 prezentacji prowadzonych zarówno przez młodych bibliotekarzy, którzy w swojej krótkiej karierze zawodowej mają już pierwsze sukcesy, jak również przez ich bardziej doświadczonych kolegów z branży, z dłuższym*

*stażem pracy i wypracowanymi praktykami*¹. A było w czym wybierać²!

Zanim rozpoczęły się warsztaty uczestników Forum i zaproszonych gości zgromadzonych w auli Biblioteki UWM powitał dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie Andrzej Marcinkiewicz. Głos zabrali również przedstawiciele wojewody warmińsko-mazurskiego oraz prezydenta Olsztyna, którzy odczytali listy od wojewody Mariana Podziwskiego i prezydenta Olsztyna Piotra Grzymowicza. Parę słów do zebranych skierowali: dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, Jacek Wojnarowski doradca ministra cyfryzacji i administracji, Małgorzata Kanownik przedstawicielka Instytutu Książki, gospodarz miejsca spotkania dyrektor Biblioteki UWM dr Danuta Konieczna oraz dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie Krzysztof Dąbkowski.

Przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Elżbieta Stefańczyk podziękowała za organizację tegorocznego Forum i już teraz zaprosiła na kolejne, dziewiąte FMB do Gorzowa Wielkopolskiego. Drugim bardzo miłym elementem jej wystąpienia było ogłoszenie wyników konkursu dla bibliotek na działania w ramach Tygodnia Bibliotek 2013.

Funkcje portalu SBP.pl w telegraficznym skrócie przedstawiła jego redaktor Małgorzata Szmigielska. Nie zabrakło również wystąpienia przedstawiciela sponsora strategicznego SBP – firmy Aleph Polska, Piotra Marcinkowskiego, byłego bibliotekarza z poznańskiego UAM. Zaprezentował on „najmłodsze dziecko” grupy Alepha – Almę, czyli system zarządzania informacją.

Końcem części oficjalnej, a zarazem początkiem części warsztatowo-prezentacyjnej był wykład otwierający pt. „Przyszłość książki – czy czytelnictwo przetrwa?” wygłoszony przez Łukasza

¹ <http://www.sbp.pl/fmb/informacje>.

² <http://www.sbp.pl/fmb/program> [dostęp dnia: 20.09.2013].

Gołębiewskiego, byłego dziennikarza Rzeczypospolitej, autora m.in. licznych raportów o polskim rynku wydawniczo-księgarskim.

■ Czas potrzeb³

Gra o książkę – gry planszowe w bibliotece.

Mateusz Pejas (Fabryka Uśmiechu)

Warsztat poświęcony wykorzystaniu gier planszowych w zajęciach z dziećmi i młodzieżą⁴ w bibliotece. Uczestnikami byli głównie bibliotekarze pracujący z tymi grupami użytkowników.

Wstępem teoretycznym do warsztatu było zagadnienie *grywalizacji* oraz omówienie jej technik. Pojęcie to wywodzi się z działań marketingowych. Ogólnie termin ten można rozwinąć jako: wykorzystanie metodyki gry w różnych sytuacjach⁵, celem zaktywizowania określonej grupy odbiorców, np. czytelników biblioteki.

Przedstawione techniki grywalizacji to:

- kolekcjonowanie – zbieranie elementów określonej całości, kolekcji
- rankingi
- poziomy
- postęp – np. przedstawiony graficznie, procentowe itp.,
- wyzwanie – np. wyznaczanie uczestnikom zadań
- nagrody i punkty

Powyższe techniki można dowolnie między sobą łączyć i wykorzystywać w zależności od potrzeb i sytuacji, co zresztą w praktyce ma miejsce.

Ważnym elementem, o którym nie możemy zapomnieć, jest pokazanie „króliczka, za którym gonimy”, czyli określenie celu gry – każda gra musi mieć swój określony cel.

³ Opisane są warsztaty, w których uczestniczyłem, nie forum jako całość.

⁴ Niemniej nie brak dorosłych preferujących taki tryb spędzania wolnego czasu.

⁵ Pierwotnie w działaniach marketingowych.

Druga część zajęć to prezentacja kilku gier, które można z powodzeniem wykorzystać w bibliotece. Pierwszą z nich były *Story Cubes* – zestaw 9 sześciennych kostek, z których każda zawiera na ściankach odmienny zestaw ilustracji. Mechanika gry jest bardzo prosta – rzucamy wszystkimi kośćmi i następnie w oparciu o dziełki obrazów, które wypadły na kostkach opowiadamy historię. Nie ma złych odpowiedzi, jedyne co nas ogranicza to własna wyobraźnia.

Druga z przedstawionych propozycji była gra imprezowa – *Dobble*. Jest to zestaw okrągłych kart z ośmioma różnymi obrazkami/symbolami. Dowolne dwie karty mają zawsze jeden wspólny element. Gra ćwicząca spostrzegawczość, praktycznie dla osób w każdym wieku. Pudełko zawiera 5 wariantów przepisów gry, z możliwością dostosowania do odpowiedniej grupy wiekowej.

Mutacją tej gry, wykorzystującą jej mechanikę, jest propozycja Instytutu Pamięci Narodowej *Znaj Znak*⁶.

Kolejną zaprezentowaną grą była gra *Słowo Stwory*. Polega ona na wymyślaniu na czas słów pasujących do kategorii wskazanej przez kostkę oraz zawierających litery widoczne na kartach.

Czwartą pokazaną grą była *Fauna Junior*. Uczestnicy zdobywają punkty za prawidłowe odpowiedzi na pytania związane ze zwierzętami widocznymi na kartach:

- Gdzie zwierzę żyje?
- Co je?
- Ile waży?
- Czy znosi jajka?

Ostatnią propozycją była gra *Dixit* – gra w skojarzenia. Gracze otrzymują zestaw 6 kart. Jeden z uczestników, zwany bazarzem, wybiera jedną z otrzymanych kart i mówi „zdanie” nawiązujące do tego obrazka. „Zdanie” może być pojedynczym słowem, dźwiękiem, cytatem – nie ma tu ograniczeń. Następnie pozostali gracze

⁶ Więcej o propozycji IPN: <http://www.znajznak.pl/>.

wybierają spośród swoich kart taką, która najlepiej pasuje do „zdania”. Bajarz przetasowuje wszystkie te karty, łącznie ze swoją i układa na stole. Gracze (poza bajarzem) głosują, która karta należała do bajarza. Jeśli nikt nie zgadnie, albo zgadną wszyscy, bajarz dostaje 0 punktów. Przy innych konfiguracjach gracze i bajarz są nagradzani punktami.

Ostatnim elementem warsztatu były ćwiczenia praktyczne. Uczestnicy zostali podzieleni na 4 grupy, każda z nich otrzymała jedną z gier. Zadaniem było przeniesienie gier, wykorzystując ich mechanikę, na grunt biblioteczny. Bibliotekarze to bardzo kreatywna grupa zawodowa, więc zadanie nie sprawiło większego problemu. Przytoczę jeden z pomysłów – dla gry *Dixit* – ukierunkowanie skojarzeń związanych z rysunkami na kartach na książki – na tytuły bądź na bohaterów literackich.

Warsztat pokazał, że jest w bibliotece miejsce na gry planszowe. Można się przy nich dobrze bawić, miło i twórczo spędzić czas. Są one również świetną odskocznią wobec świata wirtualnego i komputera.

■ Czas na Ciebie

Kariera w bibliotece – tajemnica sukcesu

Lukasz Ślusarczyk (MBP Olsztyn)

Słowo „kariera” raczej rzadko kojarzy się z biblioteką. A jednak. Odpowiednie podejście do pytania „Co chcę robić w życiu?” pozwala na inne spojrzenie na zagadnienie kariery.

Definicję kariery autor prezentacji, wicedyrektor MBP w Olsztynie – młody bibliotekarz, przedstawił jako *znalezienie sposobu lub miejsca, dzięki któremu odnajdujemy się w pracy, realizujemy się, rozwijamy*. Tak rozumianą definicję możemy śmiało przenieść na grunt zawodowy. By osiągnąć zadowalające nas rezultaty, ważne są dwa elementy: przygotowanie i działanie.

Przygotowanie. Na początek musimy określić siebie – jakie są nasze potrzeby, nazwać swoje umiejętności i określić jakimi cechami

mi osobowymi się charakteryzujemy. Następnie musimy określić możliwości biblioteki i skonfrontować nasze oczekiwania z tymi możliwościami. Zamierzenia, które „przetrawiły” konfrontację z rzeczywistością przeistaczamy w plan działania.

Działanie. By działanie było efektywne, musi być skuteczne. By tę skuteczność osiągnąć należy trzymać się następujących zasad:

- poznać potrzeby biblioteki, dyrekcji, współpracowników – nie możemy być „pępkiem świata”,
- stworzyć pomysł odpowiadający na poznane potrzeby,
- pomysł musi być możliwy do realizacji,
- uzyskać akceptację osób niezbędnych do realizacji pomysłu,
- utrwalić pomysł w formie atrakcyjnej oferty,
- przygotować materiały, wizualizacje,
- przygotować się do spotkania z osobami decyzyjnymi, zadbać o autoprezentację.

Wykorzystując taki tryb budowania swojej drogi zawodowej, jesteśmy w stanie budować karierę zawodową w oparciu o podaną na wstępie definicję. Czego wszystkim bibliotekarzom życzę.

■ Czas na Ciebie

Mentoring i coaching jako formy rozwoju zawodowego młodych bibliotekarzy

Magdalena Gomułka (Biblioteka Śląska)

Punktem wyjścia była teza, iż biblioteka jest instytucją uczącą się, gdzie ważną rolę pełnią pracownicy, czyli tzw. kapitał ludzki. By szerzej wykorzystać potencjał pracowników, można wykorzystać tytułowe formy rozwoju zawodowego młodych bibliotekarzy.

Coaching i *mentoring* możemy określić wspólną definicją – jako proces przyswajania wiedzy i doskonalenia umiejętności poprzez odkrywanie indywidualnych rozwiązań. Różnica leży w spo-

sobie dochodzenia do tych rozwiązań. Pierwsza metoda polega na tym, iż nad procesem czuwamy my sami oraz nasz coach (trener), który wspiera nas w rozwoju, ale nie podaje gotowych rozwiązań, lecz nakierowuje nas na odpowiednie tory tak, byśmy sami doszli do satysfakcjonującego nas rozwiązania. Mentoring zaś opiera się na relacji nauczyciel-uczeń, zorientowanej na odkrywanie i rozwijanie potencjału ucznia przy pomocy mentora (nauczyciela). To mentor udziela rad i wskazuje rozwiązania problemu ucznia.

W 2012 r. powstała z inicjatywy Kate Byrne, Alyson Darly oraz Clare McKenzie Międzynarodowa Sieć Bibliotekarzy (International Librarians Network⁷), która wprowadza założenie tzw. peer-mentoringu, czyli uczenia się od siebie bez zakładania zależności nauczyciel-uczeń. Polega to na łączeniu się w pary bibliotekarzy, studentów bibliotekoznawstwa, pracowników informacji naukowej z całego świata w celu wymiany doświadczeń i wzajemnego uczenia się, co sprzyja rozwojowi zawodowemu. Jak czytamy na stronie organizacji: „Wierzimy, że innowacje i inspiracje mogą przekraczać granice, a rozprzestrzenianie się naszej sieci poza naszymi krajami uczyni nas lepszymi w tym co robimy”⁸.

■ Gra miejska

Fabula gry została bardzo ciekawie przygotowana. Mianowicie punktem wyjścia był przekaz przybyszów z obcej planety, domagających się zwrotu książki wypożyczonej 4 wieki temu przez niejakiego Mikołaja, mieszkającego podówczas w Olsztynie. Do Ziemi zbliżała się kosmiczna Flota Windykacyjna Imperium Bookliańskiego. Karą za niezwrócenie książki będzie zniszczenie naszej planety⁹.

⁷ <http://ilnetwork.wordpress.com/>.

⁸ <http://ilnetwork.wordpress.com/about/>.

⁹ Trailer do Gry miejskiej do obejrzenia – <http://www.youtube.com/watch?v=MkGwOJvfmTs>.

Uczestnicy, podzieleni na 14 zespołów, musieli odnaleźć ową zaginioną książkę, rozwiązując zadania czekające na nich w olsztyńskich bibliotekach (Planecie 11, Abecadla i Bibliotece Wojewódzkiej), w zamian otrzymując fragmenty rewersu. Dodatkowo po drodze do bibliotek należało odnaleźć kilka punktów i odpowiedzieć na pytania ich dotyczące.

Zabawa była przednia. W każdym obudziła się żyłka poszukiwacza i odkrywcy. Dodatkowym smaczkiem był element rywalizacji, a także możliwość poznania ciekawych miejsc Olsztyna. Grupy dopingował również fakt walki o przetrwanie planety! Wszyscy uczestnicy dotarli do celu, znaleźli zgubę. Ziemia została uratowana!!! Każdy z uczestników gry został obdarowany „orderem” *Galaktycznego Libratora*.

Z poczuciem spełnionego obowiązku udaliśmy się na zasłużoną kolację. I tu czekała na uczestników Forum miła niespodzianka. Specjalnie dla bibliotekarzy wystąpił Kameralny Zespół Muzyki Północno-Wschodniej i Południowej PROFORMA¹⁰. Rewelacyjny występ chóru naładował uczestników¹¹ pozytywną energią na następny dzień warsztatów.

■ Miejsce innowacji

Kreowanie wirtualnej przestrzeni biblioteki – na przykładzie projektu „Nowoczesne e-usługi w WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze”

Dawid Kotlarek (WiMBP Zielona Góra)

WiMBP w Zielonej Górze jest w trakcie realizowania projektu wdrażania nowych elektronicznych usług. Całość ma wdzięczną nazwę SUZI, czyli System Udostępniania Zasobów Informacyjnych. Na system składa się kilka elementów:

¹⁰ <http://www.proforma.pl/>.

¹¹ A przynajmniej mnie!

- serwis www,
- bazy danych (własne i zewnętrzne),
- e-learning – platforma zdalnego nauczania dla użytkowników biblioteki i bibliotekarzy,
- e-recenzje – element mający charakter społecznościowy, czyli opinie czytelników o książkach,
- platforma dla młodych artystów – podobnie jak wyżej – element społecznościowy,
- digitalizacja na żądanie,
- wideokonferencje,
- serwis news365.pl¹² – serwis informacyjny o wydarzeniach kulturalnych Zielonej Góry, skierowany do dziennikarzy i mieszkańców.

■ Miejsce innowacji

E-booki w OPACU, jak to sobie wymyślili bibliotekarze z Białoleki i Bemowa

Jan Mroczek (BP Białoleka, Warszawa)

Pomysł na wypożyczanie e-booków wyszedł od zainteresowanych czytelników. BP Dzielnic Białoleka użytkuje program biblioteczny Mateusz i rozpoczęły się rozmowy z jego autorem, Mirosławem Domańskim o możliwościach dostosowania systemu Mateusz do potrzeb wypożyczalni e-booków. Drugim, bardzo istotnym elementem, był przegląd aktualnej oferty rynku polskiego dotyczącego oferty e-książek.

System, jaki wypracowano polega na dostępie przez katalog OPAC biblioteki¹³ do zbiorów elektronicznych dostępnych na platformie dostawcy. Biblioteka ponosi koszty nie za dostęp do zasobu, ale jedynie za pozycje faktycznie wypożyczone przez czytelników.

¹² A właściwie jego nowa odsłona, <http://news365.pl/>.

¹³ Właściwie dwóch bibliotek z Dzielnic Białoleka i Bemowo.

Warto dodać, że środki na projekt pochodzą od organizatorów bibliotek, czyli samorządów.

Istnieją również zagrożenia takiego systemu wypożyczeń. Rynek e-booków w Polsce nie jest jeszcze duży, a właściciele praw autorskich niechętnie otwierają się na prawo eksploatacji do wypożyczeń. Drugą sprawą jest konieczność poszerzenia oferty o kolejnych dostawców. Proponowana oferta nie jest także dla każdego czytelnika. Zawsze będzie duża grupa osób, nawet przy dużej ofercie e-książek, która z różnych względów pozostanie przy tradycyjnej książce. Inną kwestią są ograniczenia sprzętowe i techniczne, np. zabezpieczenia elektroniczne DRM.

■ Miejsce innowacji

Wpływ rosnącej popularności self-publishingu na zmiany w środowiskach wydawniczych i bibliotekarskich

Marek Maruszczak (UWM Olsztyn)

Self-publishing, czyli samopublikowanie; wydawanie publikacji z maksymalnie ograniczoną liczbą pośredników, np. autor – drukarnia, e-publikacja – gdzie praktycznie wszystko jesteśmy w stanie zrobić samodzielnie.

Wykładowca zbadał udział wydawnictw samopublikowanych¹⁴ w bibliotekach na przykładzie katalogu Biblioteki Narodowej. Ta próbka badawcza dała obraz, iż w Polsce jest to znikomy ułamek całego zasobu bibliotek.

Nieco lepiej to wygląda, jeżeli chodzi o możliwość publikowania e-książek. Są już w Polsce serwisy, samodzielne, albo np. księgarnie oferujące taką dodatkową funkcję. Nie zabrakło również porównania do Stanów Zjednoczonych i serwisu Amazon, gdzie udział takich wydawnictw jest coraz bardziej widoczny i mamy już

¹⁴ Mówiąc bardziej po bibliotekarsku: nakładem autora.

pierwszych milionerów, którzy swoją twórczość opublikowali jedynie elektronicznie poprzez księgarnię Amazona.

■ Rusz z miejsca

Dobra dyskusja podstawą dobrego spotkania DKK

Mateusz Pejas (Fabryka Uśmiechu), Marek Jurowski (Instytut Książki)

Warsztat o prowadzeniu dyskusji rozpoczął się od interesującego ćwiczenia. Prowadzący podzielili uczestników losowo na obserwatorów i uczestników dyskusji¹⁵. Jeden z prowadzących pełnił rolę moderatora dyskusji, a wylosowani dyskutanci mieli wcielić się w otrzymane role (znane tylko im). Po kilku minutach ćwiczeniowej dyskusji, już w gronie całej grupy warsztatowej została ona omówiona w dwóch aspektach, tj. przebiegu samej dyskusji i zachowania prowadzącego.

Następnie zostało omówione zagadnienie *facylitacji*, tj. wspierania grupy w prowadzeniu dyskusji, czyli zadania moderatora. Składają się na nią takie czynniki, jak:

- komunikowanie się,
- rozwiązywanie problemów,
- podejmowanie decyzji,
- pozostawanie bezstronnym wobec wypowiedzanych treści,
- wspieranie grupy i każdego z jej członków,
- stworzenie warunków – psychicznych i fizycznych – sprzyjających możliwościom pełnego ujawnienia się możliwości grupy,
- określenie celu dyskusji.

Narzędzia – techniki *facylitacji* zostały podzielone na trzy grupy:

I. Wzajemne rozumienie:

- Parafraza

¹⁵ Na szczęście tylko na czas ćwiczenia.

- Podsumowanie

II. Angażowanie uczestników

- Odzwierciedlenie – powtórzenie
- Równoważenie – wyrównywanie opinii
- Tworzenie przestrzeni – możliwość wypowiedzenia się
- Udzielanie głosu
- Koordynacja dyskusji

III. Interakcja

- Bumerang – odbijanie
- „Parkowanie” – stopowanie, ale i przeciwdziałanie, np. w przypadku „wycieczek” osobistych
- Nazywanie rzeczy po imieniu
- Utrzymanie dyskusji we właściwych torach
- Chronienie członków grupy przed wzajemnymi atakami¹⁶.

Bardzo ciekawy warsztat, z którego wnioski przydadzą się nie tylko na spotkaniu DKK.

Forum zakończyło się wystąpieniem pt. *Biblioteka w czasach iPada, czyli „co jeszcze możemy dla Państwa zrobić?”* autorstwa Pawła Brauna, dyrektora WiMBP w Gdańsku. Wykład miał bardzo optymistyczny przekaz – mimo szybkich zmian w otaczającym nas świecie biblioteki publiczne są potrzebne, mają się w miarę dobrze, a ich siłą są pracownicy, którzy umieją się do tych zmian dostosowywać, czego wybornym przykładem są Fora Młodych Bibliotekarzy.

¹⁶ Słownymi oczywiście.

Grzegorz Zys
Książnica Podlaska

Biblioteka pełna ludzi

IV Kongres Bibliotek Publicznych

Warszawa, 21-22.X.2013

Już po raz czwarty ponad 300 osób – bibliotekarzy, przedstawicieli instytucji i organizacji współpracujących z bibliotekami, gości z zagranicy – wzięło udział w Ogólnopolskim Kongresie Bibliotek Publicznych. Kongres jest dorocznym wydarzeniem, organizowanym przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego jako część Programu Rozwoju Bibliotek. Uczestnicy poznają nowe trendy, dzielą się zawodowymi doświadczeniami, umacniają się w przekonaniu, że ich praca ma sens i przynosi konkretne korzyści lokalnym społecznościom.

Tegoroczne hasło spotkania – *Biblioteka pełna ludzi* – stanowiło odzwierciedlenie tego, co dzieje się w bibliotekach w całej Polsce, gdzie dzieci, młodzież, osoby dorosłe i seniorzy spotykają się, uczą, dzielą swoimi pasjami, aktywnie spędzają czas. W tym roku uczestników gościło Centrum Nauki Kopernik w Warszawie.

W wydarzeniu wzięli udział znamienici goście. Podczas inauguracji kongresu wystąpił Minister Kultury i Dziedzictwa Narodo-

wego Bogdan Zdrojewski, który zapowiedział uruchomienie Narodowego Planu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020. Znaczenie bibliotek w różnych obszarach życia mieszkańców podkreślali w swoich wystąpieniach: Jerzy Koźmiński – prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, Jadwiga Czarotowska – prezes Fundacji Orange i Marek Kosycarz – dyrektor ds. odpowiedzialności społecznej Microsoft. Do uczestników kongresu przemówili też, za pomocą przygotowanych na tę okazję przekazów wideo, Minister Administracji i Cyfryzacji Michał Boni oraz Jerzy Owsiak, który zaprosił bibliotekarzy do udziału w akcji „Biblioteki to miejsca przyjazne sztabom WOŚP”. Gość specjalny kongresu – Sarah Houghton, dyrektorka Biblioteki Publicznej w San Rafael (Kalifornia, USA) – w wystąpieniu pt. „Participatory libraries in the United States” zaprezentowała nowatorskie usługi amerykańskich bibliotek publicznych i działania realizowane przez bibliotekarzy wspólnie z mieszkańcami.

Program tegorocznego kongresu był efektem konkursu przeprowadzonego przez FRŚI. Swoje propozycje warsztatów, w określonych ramach tematycznych i organizacyjnych, mogli zgłaszać zarówno bibliotekarze, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, biznesu czy grup nieformalnych. Ostatecznie uczestnicy mogli wybierać z 30 tematów warsztatów podzielonych na sześć bloków tematycznych:

- **Ludzie, pomysły, pieniądze, czyli jak zwiększać zasoby biblioteki?** – o planowaniu i prowadzeniu projektów, wolontariacie, stowarzyszeniach przy bibliotekach, pracy w zespole oraz nowych technologiach;
- **Książka: (inter)akcje** – o nowoczesnych formach promocji czytelnictwa i nowoczesnym czytelnictwie;
- **Porozmawiaj, czyli jak słuchać, aby usłyszeć, jak zmieniać, aby zmienić** – o tym, co biblioteki mogą zrobić, żeby ludzie chcieli do nich wracać;

- **Całe życie z biblioteką** – o wsparciu biblioteki w ważnych momentach naszego życia;
- **Po godzinach** – edukacja nieformalna w bibliotece;
- **Wszystko gra!** – o grach i grywalizacji;

Dodatkowo organizatorzy przygotowali dwa bloki specjalne:

- **Zapełnij bibliotekę ludźmi. Pomysły-inspiracje-oferty** – o różnych sposobach na przyciągnięcie ludzi do biblioteki
- **Kadr-Klik, czyli jak strzelić fotkę bez pudła i obrobić w mig** – tematyczny, dwudniowy warsztat umożliwiający doskonalenie umiejętności robienia zdjęć oraz zdobywania wiedzy na temat prawa autorskiego i wykorzystania zdjęć w promocji biblioteki.

Wszystkie bloki znajdowały się pod merytoryczną opieką przedstawicieli programu liderkiego LABIB oraz Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

■ W głąb króliczej nory – rzecz o nowoczesnym czytelnictwie

Marta Kostecka, *Mediateka Akademii Sztuki w Szczecinie*

Blok: Książka: (inter)akcje

Warsztat poświęcony wykorzystaniu nowych technologii jako narzędzi promocji biblioteki. Rozwinięciem tytułu warsztatu brzmiał: ... *czyli bibliotekarz podąża za białym królikiem, czyli CZYTELNIKIEM, w świat technologii mobilnych i mediów społecznościowych.*

Współczesny czytelnik stał się czytelnikiem mobilnym, wykorzystującym różne narzędzia. Książka to już nie tylko kodeks, ale i komputer, smartfon, czytnik. Istotnym elementem stało się również łatwość dostępu (np. chmury) i współdzielenie (mobilne aplikacje, portale). Taki jest obraz współczesnego Czytelnika 2.0. Bibliotekarz musi wyjść do czytelnika – wejść w jego świat, wirtualny „plener”.

Z czego korzysta Czytelnik 2.0?

- Media społecznościowe – Facebook, Twitter, Google+ – gdzie również coraz więcej bibliotek zaznacza swoją działalność.
- Portale polecające książki, służące m.in. wymianie opinii o książkach pomiędzy czytelnikami – np.: BiblioNETka.pl¹, nakanapie.pl², Lubimy czytać³, BookLikes.com⁴ – gdzie możemy zebrać swoją wirtualną bibliotekę i podzielić się opiniami z innymi użytkownikami.
- Serwisy np. YouTube⁵ bądź Forsquare⁶.
- Blogi literackie i z recenzjami książek.
- Aplikacje mobilne, np. Goodreads, Lubimyczytać.pl, Wolne Lektury
- Narzędzia marketingowe wydawców książek:
 - plakat z kodem QR,
 - aplikacje na smartfony i tablety,
 - multimedialne książki,
 - strony książek, np. Ulysses Moore <http://ulyssesmoore.bo.pl/>,
 - facebookowe profile bohaterów literackich,
 - trailery książek, np. kanał Fabryki Słów w serwisie YouTube,
 - dostępne fragmenty utworów.

Zadaniem warsztatowym uczestników zajęć było wymyślenie propozycji promocji lub pracy biblioteki, z wykorzystaniem zaprezentowanych wcześniej narzędzi. Każda z grup miała przygotować propozycję dla innej grupy odbiorców – seniorów, młodzieży,

¹ <http://www.biblionetka.pl/>.

² <http://nakanapie.pl>.

³ <http://lubimyczytac.pl/>.

⁴ <http://booklikes.com/>.

⁵ <https://www.youtube.com/>.

⁶ <https://foursquare.com/>.

a nawet bibliotekarzy. Przypadło mi w udziale pracować w zespole, który miał za zadanie wybrać narzędzia bądź stworzyć propozycję służącą rozwojowi zawodowemu bibliotekarzy. Spośród pomysłów, które się pojawiły kilka jest już stosowanych, tj. fora tematyczne, powstały niedawno portal wymiany pomysłów Labib czy też grupy bibliotekarzy na Facebooku. Za najciekawszy pomysł uznaliśmy możliwość stworzenia filmów instruktażowych dla pracowników (np.: Jak założyć konto na Labibie), bądź użytkowników (np.: Jak korzystać z katalogu on-line) i zamieszczanie ich w serwisie YouTube.

■ **Murale, mobile, stabile. Książki niecodziennego użytku**

Magdalena Miller, MBP w Gorlicach

Blok: Książka: (inter)akcje

Autorka wystąpienia przedstawiła bogato ilustrowaną prezentację przedstawiającą ciekawe i czasem bardzo nietypowe przedstawienie bądź wykorzystanie motywu książki bądź książki jako przedmiotu.

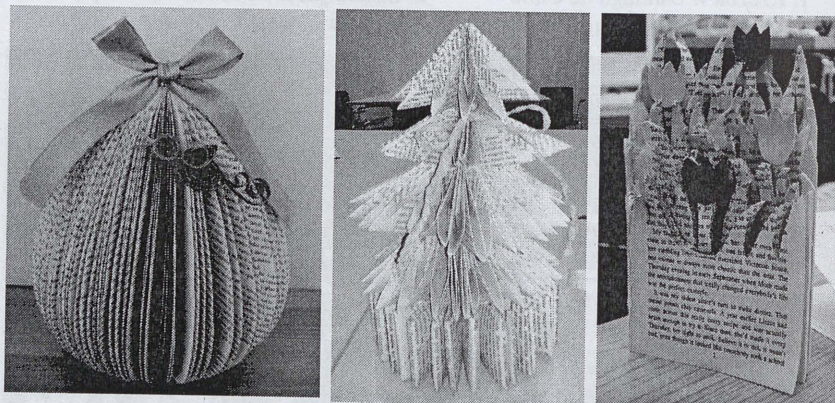
Na początek interakcja z uczestnikami warsztatu – każdy na wejściu otrzymał strzałkę, na której należało napisać swoje imię, miejscowość skąd się przyjechało i odległość od Warszawy. Zadanie polegało na naklejeniu „kierunkowskazu” na przygotowany słup⁷, oczywiście z odpowiednim ukierunkowaniem wektora strzałki. Proste ćwiczenie zapowiadające ciekawy ciąg dalszy spotkania.

Następnie zostało pokazanych kilkadziesiąt przykładów wykorzystania motywu książki w trzech grupach.

- I. **Stabile – rzeźba, instalacja, designe, kierunkowskaz**
- II. **Murale – pop art, street art, graffiti, iluzjonizm**
- III. **Mobile – sztuka kinetyczna, instalacja, happenig, performance**

⁷ Wykorzystana ku temu makulatura.

5. „Zrób to sam” – dzieła bibliotekarek z Gorlic

Uczestnicy spotkania zostali podzieleni na cztery grupy i każda dostała zadanie. Trzy z nich miały zainstalować w przestrzeni Kongresu przygotowane wcześniej „mobile” – m.in. widoczne powyżej kwiatki i „bibliotekarza widmo”. Ostatnia grupa miała napisać nietypowe życzenia świąteczne dla włodarza.

■ Jak żyć zdrowo? Czyli dyskusje w bibliotece o stylu życia

Katarzyna Tadeusiak-Jeznach,
Olga Ślifirska, *Duet edukatorski*
Blok: Całe życie z biblioteką

6. „Bibliotekarz widmo”

Warsztat o zdrowym trybie życia, czyli w jaki sposób aktywność fizyczna wpływa na zdrowie i jaka może być w tym rola biblioteki. Co, gdzie, jak i z kim można by zaproponować dorosłym użytkownikom biblioteki, by zachęcić ich do rozwijania kultury fizycznej.

W trakcie prezentacji wywiązała się ciekawa dyskusja o roli współczesnej biblioteki i czy temat aktywności fizycznej i rekreacji jest dziedziną, którą powinna zajmować się biblioteka.

Drugi dzień kongresu otworzyła prezentacja działań biblioteki z Piekar Śląskich w ramach projektu *Biblioteka. Kocham to!*⁸. W przedsięwzięciu uczestniczy 8 bibliotek z ośmiu krajów⁹. Projekt

⁸ Projekt LIBRARY. I LOVE IT! jest finansowany przez Komisję Europejską w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”.

⁹ Polska (MBP Piekary Śląskie), Turcja (Aydin), Hiszpania (Arucas, Gran Canaria), Włochy (Biblioteca Provinciale Provincia di Roma), Finlandia (Iismäen Kaupunginkirjasto), Chorwacja (Korčula), Austria (Dornbrin), Czechy (Olomunec).

zakłada osiem wizyt studyjnych, podczas których bibliotekarze mogą zapoznać się z pracą i organizacją innych bibliotek, ale także poznać nieco inne kultury. Wszystkie zaplanowane wizyty polegają na aktywnym uczestnictwie w trzech blokach tematycznych: *Pochwal się, Dowiedz się i Zobacz*. W ramach wizyty w Polsce międzynarodowe towarzystwo gościło w Warszawie, m.in. na Kongresie oraz oczywiście w Piekarach Śląskich. Projekt potrwa do lipca 2015r. Strona programu www.library.loveit.wordpress.com

■ Od niemowlaka do przedszkolaka – czyli biblioteka miejscem dla dzieci i rodziców

Paweł Dobrzelecki, *Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze*
Blok: Całe życie z biblioteką

Autor wystąpienia przedstawił czynniki i możliwości zwiększenia atrakcyjności biblioteki dla dzieci – na przykładzie własnej placówki, Filii Bibliotecznej w Zabrze. Podzielił to w następujący sposób:

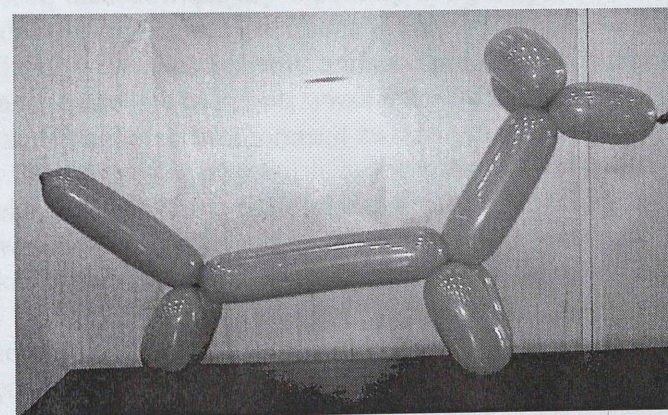
- Czynniki materialne:
 - lokal – pomalowane, kolorowe ściany, naklejki, „stylizowane” meble (rakieta, domek), miejsce dla dziecka – wszystko dokonane własnym sumptem,
 - budżet – biblioteka posiada właściwie tylko na zbiory,
 - zbiory – dodatkowo ciekawie oznaczone – kolorowe rozdzielacze, podział tematyczny, np. samochody, zwierzęta itp.
- Personel – zgrany, energiczny, kreatywny i pomysłowy zespół – bibliotekarze z pasją,
- Otoczenie – zostawianie po sobie śladów – drobne upominki dla dzieci, np. zakładki, zdjęcia na płycie CD na pamiątkę udziału w jakimś wydarzeniu¹⁰.

¹⁰ Dla grup przedszkolnych.

Dodatkowo zostały pokazane dwa działania realizowane przez bibliotekę. Jedno to cykliczne, coroczne spotkania ph. „Prenatalne czytanie” – dla kobiet w ciąży (najlepiej z ojcami). Drugie, skierowane do dzieci, „Pieczętkomania”, czyli wprowadzenie grywalizacji. Dzieci za każdą wizytę w bibliotece otrzymują jedną pieczętkę, gdy uzbierają 12 – dostają drobny upominek – balonikowego pieska. Dodatkową atrakcją dla maluchów jest fakt, iż piesek powstaje na ich oczach, gdzie w kilka chwil z kawałka gumki tworzy się stworek – bibliotekarka „rośnie w oczach”.

Jako ćwiczenie uczestnicy warsztatu mieli możliwość „zaprojektowania” wybranego lub wymyślonego przez siebie wydarzenia bibliotecznego skierowanego dla dzieci. Nastąpił podział na 4 grupy. Każda otrzymała kwartał kalendarza z wypisanymi nietypowymi świętami, np. wybrany przez jedną z grup Dzień UFO. Należało wybrać sobie jakieś „święto” i wymyśleć do niego imprezę biblioteczną dla dzieci. Powstały 4 plany imprez (Dzień UFO, Dzień Czegoś na Patyku, Dzień Czekolady oraz Dzień Kundelka). Prowadzący obiecał, iż zaproponowane wydarzenia zostaną w przyszłym roku przeprowadzone w prowadzonej przez niego Filii.

Na koniec na uczestników czekała mała niespodzianka – baloniki i krótki kurs skręcania pieska. Wynik kursu prezentuję poniżej.

■ **2+2=5, czyli razem możemy więcej. Jak efektywnie pracować w zespole?**

Paweł Kamiński, *GOK w Długolece*

Blok: Ludzie, pomysły, pieniądze, czyli jak zwiększać zasoby biblioteki?

Jak wskazywał tytuł warsztatu, już na początku uczestnicy zostali podzieleni na grupy. Pierwsze zadanie polegało na podaniu cech, jakimi powinien charakteryzować się dobry zespół. Kolejnym elementem było przygotowanie wirtualnego projektu nt. patriotyzmu wśród młodzieży. Jak się potem okazało, istotny nie był temat, ale sama praca zespołowa i procesy zachodzące w grupach. Ostatnim elementem warsztatu było podsumowanie wcześniejszej pracy zespołowej – określenie co nam pomagało i co na przeszkadzało.

Kongresy Bibliotek Publicznych to bardzo ciekawe i przydatne wydarzenie w bibliotecznym kalendarzu. Bardzo ciekawe warsztaty, prowadzone głównie przez bibliotekarzy, poruszają wiele aspektów współczesnego bibliotekarstwa i mogą być źródłem inspiracji i pomysłów w codziennej pracy. Dodatkową atrakcją tegorocznego spotkania była możliwość poznania bibliotek z innych krajów¹¹, w których ma miejsce program Global Library's.

¹¹ Ukrainy, Mołdawii, Bułgarii i Rumunii.

Iwona Czyżewska

Książnica Podlaska, Filia Biblioteczna Nr 15

**„Codziennosc”
– warsztaty psychoedukacyjne z książką”**

Projekt „Codziennosc – warsztaty psychoedukacyjne z książką” realizowany był w czasie od lutego do października 2013 r. w Książnicy Podlaskiej – w siedzibie Filii Bibliotecznej nr 15, jedynie spotkania wrześniowe ze względu na remont placówki odbyły się po sąsiedzku w lokalu klubu osiedlowego SM Piaski.

Celem projektu było umożliwienie ludziom skorzystania w sposób niezobowiązujący z pomocy specjalisty, próby znalezienia odpowiedzi na nurtujące trudne pytania związane z problemami w rodzinie – z uzależnieniami, trudnościami w wychowaniu dzieci, poznanie sposobów na rozwiązywanie konfliktów, zdobycie wiedzy o poszukiwaniu źródeł informacji związanych z powyższymi tematami. Istotną częścią projektu było uzmysłowienie ludziom, że biblioteka jest miejscem, gdzie możemy otrzymać pomocną, wartościową literaturę z zakresu psychologii, medycyny, socjologii, oraz uzyskać wsparcie w rozwiązywaniu problemów. Ważnym zadaniem było także zwrócenie uwagi na bogactwo piśmiennictwa dostępnego w bibliotekach, na literaturę, która może być doskonałym narzędziem psychoedukacji. Wspomniane treści przekazywane były

podczas wykładów i warsztatów prowadzonych przez Katarzynę Makocką-Wojsiat, terapeutkę uzależnień, konsultantkę przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na projekt złożyło się sześć bloków tematycznych: „Żony, matki i singielki – być kobietą we współczesnym świecie”, „Samopoznanie”, „Człowiek istota rodzinna”, „Istota poczucia własnej wartości”, „Kobiety głód miłości i męskie pragnienie mocy”, „Sztuka nadawania sensu i wartości naszym doświadczeniom”. Każdy z nich dzielił się na dwa spotkania – wykład i warsztaty – trwające w sumie około 4-5 godzin.

Zajęcia cieszyły się sporym zainteresowaniem – uczestniczyło w nich ogółem 415 osób, czyli średnio w jednym spotkaniu brało udział 35 osób. Najliczniejsza grupa liczyła 50 osób, najmniejsza – 13 osób, na co wpływ miał zapewne trwający wówczas remont naszej placówki i wątpliwości potencjalnych uczestników co do kon-

tynuacji projektu, pomimo informacji na stronie Książnicy Podlaskiej i plakatów na najbliższym osiedlu.

Świetne były już pierwsze spotkania, z udziałem wielu młodych kobiet, gdy określaliśmy wspólnie współczesne i ponadczasowe wzorce kobiecości ugruntowane w naszej świadomości poprzez pojęcia: matka Polka, matka matki – babcia, kobieta sukcesu, Barbie, kobieta wyzwolona, męczennica, „żelazna lady”, Maria matka Jezusa – ale też takie, jak wieczna dzidzia, kobieta-bluszcz i inne. Wspólnie próbowaliśmy ustalić, co decyduje o pięknie kobiety w sensie duchowym – wymienione zostały takie cechy, jak: zdolność do odczuwania i okazywania miłości, opiekuńczość, zaradność, wsparcie, bezpieczeństwo, pracowitość, oddanie dzieciom i rodzinie, wychowanie dzieci, kształtowanie ich osobowości, wpajanie zasad i wartości, religijność, cierpliwość, godność... Nie unikaliśmy rozmów na temat niełatwej pod wieloma względami sytuacji kobiet w obecnych realiach.

Wiele uwagi na spotkaniach poświęcono dyskusji na temat dorosłości człowieka w znaczeniu fizycznym, psychicznym, społecznym. Oprócz oczywistych elementów, jakimi są wiek (w sensie prawnym 18 lat) i dojrzałość płciowa, najistotniejsze okazały się takie cechy, jak m.in. świadomość i odpowiedzialność za własne zachowanie, zdolność rozróżniania dobra i zła, samodzielność, niezależność finansowa, umiejętność podejmowania decyzji, rozumienie i kontrolowanie emocji, umiejętność odczytywania i pełnienia ról społecznych, przewidywanie skutków działań, świadomość potrzeb i zdolność do ich zaspokojenia, poczucie odpowiedzialności za drugą osobę.

Dużo mówiliśmy na temat przemian społecznych odnośnie kształtu i roli rodziny, dokonaliśmy porównania jej struktury w latach 60., kiedy stanowiła centrum życia, zwłaszcza kobiet, do sytuacji dzisiejszej, kiedy w ramach tej struktury społecznej możliwy jest rozwój osobisty obu jednostek – mężczyzny i kobiety, pojmowanych jako suma dwóch „ja”.

Największe grono słuchaczy skupiły tematy najbardziej uniwersalne – mówiące o roli rodziny w życiu, etapach jej rozwoju, o problemach w rodzinie, jak np.: kryzysy, choroby, rozwody, rozstania (również w sensie migracji za granicę), utrata pracy, uzależnieniach i sposobach radzenia sobie z nimi, o mądrej miłości rodzicielskiej, o wpływie realiów współczesnego świata na życie zgodne z tradycyjnymi wartościami.

Kolejnymi tematami szczególnie interesującymi uczestników spotkań były te z reguły bliskie ludziom w różnym wieku i w różnych sytuacjach życiowych, mówiące o świadomości siebie, o funkcjonowaniu w rolach, o tym, co pomaga odpowiedzieć na pytanie: „Kim jestem?”. Interesująca dyskusja doprowadziła do wspólnych wniosków na takie tematy, jak np.: jakie elementy prowadzą do samopoznania, co składa się na osobowość, którą tworzy cała historia życia, samoświadomość, własna tożsamość, rozum, emocje, poczucie godności, aktywność w życiu, wiara, poczucie przynależności do danego narodu.

Na kolejnych spotkaniach określaliśmy także, co jest najważniejsze w rozwoju osobowości – a więc poczucie bezpieczeństwa, wsparcie ze strony najbliższych, niezależność w szerokim pojęciu – również finansowa, zdobyte umiejętności, dobre zdanie na swój temat wynikające z doświadczeń, świadomość swoich wad i zalet, wyrozumiałość względem siebie (świadomość, że wszyscy mają ograniczenia), akceptacja siebie, nieustająca praca nad sobą i uczenie się, szczerość względem siebie, otwartość, gotowość na zmiany, docenianie różnych rzeczy, pozytywne myślenie o sobie i świecie, a także wiara we własną skuteczność, szacunek do siebie. Poznaliśmy również sześć filarów poczucia własnej wartości wg teorii Nathaniela Brandena: życie świadome, samoakceptacja, odpowiedzialność za siebie i innych, asertywność, życie celowe, integralność osobista. Niewątpliwie wykłady i rozmowy na powyższe tematy były bardzo budujące i rozwijające.

Bardzo pouczające było także poznanie technik strategii rozwoju osobistego, a także poszukiwanie sposobów tworzenia i wzmacniania poczucia własnej wartości. Te zajęcia inspirowane były m.in. poglądami Rogera Sparksa i jego modelem słonecznika – według którego ów rozwój może być porównywany do wzrostu słonecznika, przechodząc cztery etapy: zabezpieczenie, tożsamość, możliwość i cel – począwszy od zasianego ziarna, poprzez etapy wzrostu aż do dojrzałej rośliny. Rozwój poczucia własnej wartości w tym ujęciu polega na uczeniu się sposobów dokładniejszego oceniania swoich możliwości, na wierze w skuteczność własnego umysłu, w umiejętność myślenia, uczenia się, dokonywania własnych wyborów, podejmowania właściwych decyzji oraz radzenia sobie ze zmianami. Prowadzi to zwykle do pozytywniejszego odczuwania samego siebie.

Szczególne zainteresowanie uczestników zajęć wzbudziły próby zgłębienia przyczyn powstawania takich chorób, jak bulimia, anoreksja, depresja, jak również takie szczegółowe porady, jak: wyznaczanie ról dzieci w rodzinie przy okazji poznania schematu systemu rodziny dysfunkcyjnej, świetna lista 99 sposobów okazywania dzieciom miłości, zaskakujące porównanie cech depresji u mężczyzn i u kobiet oraz poznanie istoty męskiej depresji, a także skłaniające do zastanowienia zasady słabo rozpowszechnionej teorii dezintegracji pozytywnej według profesora Kazimierza Dąbrowskiego.

Przydatne w codziennym życiu na pewno okazały się omówione w trakcie warsztatów style radzenia sobie z przeciwnościami: od pesymizmu, postrzegania życia jako pasma nieszczęść, poprzez niepoprawny, nieuzasadniony optymizm, postawę wiecznego oporu, postawę przerzucania kosztów na innych, aż po najwłaściwszą, najdojrzalszą – polegającą na pójściu małymi krokami do przodu, podejmowaniu świadomych decyzji (dobrych i złych, ale ze świadomością konsekwencji), przyjęciu odpowiedzialności za własne życie. Było o czym myśleć, oceniając własne życie i życiowe wy-

bory. Po zakończeniu zajęć uczestnicy nie rozchodzili się zbyt szybko, przynajmniej niektórzy z nich zostawali na osobistą wymianę zdań z psychoterapeutką, naładowani refleksjami i przemysleniami.

Uczestnicy zajęć niejednokrotnie prosili o kserowanie interesujących ich materiałów, o listę lektur związanych z danym tematem, kilka osób wykorzystało spotkanie do umówienia się z terapeutką na osobistą wizytę w ośrodku w celu kontynuowania pomocy w problemach rodziny. To wydaje się oczywistym dowodem na potrzebę takich spotkań, zwłaszcza że zainteresowanie projektem stopniowo rosło, a wiele osób zadeklarowało chęć korzystania z kolejnej edycji spotkań z psychologiem.

Wiesława Kruszewska

Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem

Komputery dla bibliotek Informatyzacja Gminnej Biblioteki Publicznej w Poświętnem – katalogi on-line

Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem pozyskała **12.000 zł** w programie dotacyjnym Instytutu Książki „Kruszewski. Komputery dla bibliotek” realizowanym w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w roku 2013. Wniosek złożony przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Poświętnem został pozytywnie oceniony, a otrzymane środki zostały przeznaczone na zakup 3 komputerów oraz urządzenia wielofunkcyjnego.

Celem programu realizowanego przez Instytut Książki jest podniesienie standardu bibliotek publicznych poprzez wyposażenie ich w nowoczesny sprzęt komputerowy, umożliwiający użytkownikom biblioteki korzystanie z Internetu, a bibliotekarzom katalogowanie zbiorów i udostępnianie ich on-line.

Program skierowany był do wszystkich bibliotek publicznych w Polsce. Wzięło w nim udział 362 biblioteki różnego szczebla, w tym 276 gminnych, z czego 99 otrzymało dofinansowanie. Biblioteka w Poświętnem uzyskała 57,17 punktów i znalazła się na 40 miejscu. Komisja oceniająca brała pod uwagę:

- procent budżetu organizatora przeznaczony na bibliotekę,
- zasięg społeczny biblioteki – stosunek liczby czytelników do liczby mieszkańców obsługiwanej populacji,

- ocena profesjonalizmu przygotowania wniosku, w tym rzeczowości i spójności w prezentacji wszystkich elementów wniosku.

Dzięki pozyskanym środkom poprawił się standard biblioteki, nowoczesne komputery i urządzenie wielofunkcyjne usprawniły pracę bibliotekarzy oraz podniosły komfort korzystania z zasobów Internetu osób korzystających z usług placówki. Dotychczas Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem posiadała 10-letnie komputery pozyskane w ramach programu Ikonka@, które nie spełniały już oczekiwań użytkowników z racji ich całkowitego wyeksploatowania.

Z uwagi na to, że biblioteka ma swoją siedzibę w Zespole Szkół w Poświętnem, gdzie mieści się szkoła podstawowa i gimnazjum, z ogólnodostępnych komputerów z bezpłatnym dostępem do Internetu, znajdujących się w Gminnej Bibliotece Publicznej w Poświętnem korzystają zarówno uczniowie, jak i nauczyciele. Wypożyczenie biblioteki w nowoczesny sprzęt stało się więc koniecznością. Pozyskanie pozabudżetowych środków podniosło rangę biblioteki w środowisku oraz uznanie władz samorządowych.

Nowy sprzęt komputerowy umożliwi użytkownikom sprawne korzystanie z Internetu, wyszukiwanie informacji, ale także ciekawe spędzenie wolnego czasu przy muzyce, grach, filmach oraz komunikacji z innymi ludźmi.

Czytelnicy poprzez elektroniczny katalog mają możliwość przeglądania zbiorów Gminnej Biblioteki Publicznej w Poświętnem, przeglądania katalogów innych bibliotek, korzystania z bibliotek cyfrowych. Bezpłatny Internet umożliwia korzystającym z naszej placówki szybki dostęp do aktualnych i poszukiwanych informacji. Dzięki uczestnictwu w projekcie, biblioteka stała się nowoczesną placówką.

Do końca 2015 r. zostaną w całości skatalogowane zbiory biblioteczne w zintegrowanym systemie bibliotecznym MAK + oraz

rozpocznie się ich udostępnianie on-line czytelnikom zarejestrowanym w bazie Systemu Bibliotecznego MAK+.

Małe wiejskie biblioteki gminne, pomimo postępu informatycznego i szybkiego rozwoju nowoczesnych technologii, nadal pozostają niedoinwestowane w zakresie wyposażenia w nowoczesny sprzęt komputerowy i inne urządzenia. Umożliwienie skorzystania z programów grantowych pozwala na wyrównanie szans użytkowników w dostępie do informacji oraz poszerzenie oferty usług biblioteki dla lokalnej społeczności.

Izabela Szymańska
Książnica Podlaska

DKK dyskusyjny klub książki

Działalność Dyskusyjnych Klubów Książki w 2013 r. w województwie podlaskim

W województwie podlaskim na koniec 2013 roku działało 36 Dyskusyjnych Klubów Książki przy bibliotekach publicznych, których koordynatorem jest Książnica Podlaska w Białymstoku. Były to kluby w filiach bibliotecznych Książnicy Podlaskiej: FB nr 2, FB nr 9, FB nr 13, FB nr 15 oraz w bibliotekach publicznych w: Augustowie, Choroszczy, Czerwonem, Dąbrowie Białostockiej, Gródku, Hajnówce, Kleosinie, Łapach, Łomży, Mońkach, Narwi, Nowince, Podgórzu, Poświętnem, Rudzie, Sejnach, Sokółce, Supraślu, Surazhu, Suwałkach, Sztabinie, Turośni Kościelnej, Tykocinie, Uhowie, Wasilkowie, Zabłudowie, Zambrowie.

Liczba Dyskusyjnych Klubów Książki		36
w tym klubów dla	dorosłych	16
	dzieci i młodzieży	20
w tym klubów działających na terenie gmin	miejskich	13
	miejsko-wiejskich	13
	wiejskich	10
Liczba spotkań Dyskusyjnych Klubów Książki		432
w tym klubów dla	dorosłych	201
	dzieci i młodzieży	231

Liczba osób uczestniczących w spotkaniach Dyskusyjnych Klubów Książki		2047
w tym klubów dla	dorosłych	1078
	dzieci i młodzieży	969
Średnia liczba uczestników spotkań Dyskusyjnych Klubów Książki		1147
w tym klubów dla	dorosłych	616
	dzieci i młodzieży	531
Liczba stałych członków Dyskusyjnych Klubów Książki		1397
w tym klubów dla	dorosłych	769
	dzieci i młodzieży	628

Liczba zakupionych książek		tytuły	110	woluminy	890
w tym do klubów dla	dorosłych	tytuły	66	woluminy	539
	dzieci i młodzieży	tytuły	44	woluminy	351

W 2013 roku odbyły się 432 spotkania, na których klubowicze dyskutowali o książkach. Wśród najchętniej omawianych pojawiły się następujące propozycje:

Elif Safak – *Czarne mleko*

John Maxwell – Coetzee – *Dzieciństwo Jezusa*

Dorota Masłowska – *Kochanie, zabiłam nasze koty*

Maria Nurowska – *Anders*

Stefan Dąbski – *Egzekutor*

Grażyna Jagielska – *Miłość z kamienia*

Marcin Szczygielski – *Czarownica piętro wyżej*

Ollivier Mikael – *E-den*

Sylvia Plath – *Garnitur na każdą okazję*

Zofia Beszczyńska – *Jajko księżycy*

W sprawozdaniach za 2013 rok poszczególne kluby wymieniały wielu autorów najchętniej czytanych. Wśród tych nazwisk najczęściej podawano: Katarzynę Enerlich, Michael'a Houellebecq'a, Tove Jansson, Alice Munro, Elif Safak, Grażynę Bąkiewicz, Pawła Beręsewicz, Barbarę Ciwoniuk, Grzegorza Kasdepke, Marcina Szczygielskiego. Pojawiły się też nowe nazwiska autorów, którzy zachwycili klubowiczów m.in.: Hanna Cygler, Joanne K. Rowling, Grażyna Jagielska, Stefan Dąbski, Gro Dahle, Svein Nyhus, Dorota Terakowska.

W ramach działalności Dyskusyjnych Klubów Książki uczestnicy mogli skorzystać ze spotkań autorskich. Gościliśmy – Lidę Długołęcką-Pinkwart, Andrzeja Paślawskiego, Łukasza Wierzbickiego, Andrzeja Grabowskiego, Barbarę Kosmowską, Katarzynę Enerlich, Barbarę Gawryluk, Dorotę Suwalską, Agnieszkę Tyszkę, Leonardę Rewkowską, Grzegorza Kasdepke, Małgorzatę Iwanowicz. Łącznie w 2013 roku odbyło się **48 spotkań autorskich**.

Podjmowano również dodatkowe inicjatywy w ramach działalności Dyskusyjnych Klubów Książki, jak np.:

Szkolenia dla moderatorów:

- *Wszyscy piszą – nikt nie czyta, wszyscy mówią – nikt nie słucha.*
- *Książki dla grzecznych i niegrzecznych dzieci. O literaturze dla najmłodszych.*
- *Dylematy bajkopisarza, czyli jak zmienić 40-latkę w 5-letnią dziewczynkę.*

Inne działania w poszczególnych bibliotekach:

1. Konkursy na stronie Facebook'a – kto najszybciej udzieli odpowiedzi na pytanie, otrzyma nagrodę – jedną z książek, które DKK dostały do recenzji. (DKK Sejny).
2. Klubowicze nawiązali współpracę z wydawnictwem oraz serwisem książkowym bestsellery.NET. W ramach tej

współpracy zamieszczają na blogu DKK recenzje otrzymanych książek np.: *Miłość oraz inne dysonanse* Janusza L. Wiśniewskiego i Irady Wownenko, *Kroniki wariata* Wojciecha Manna, *Last minute. 24h chrześcijaństwa na świecie* Szymona Hołowni (DKK Sejny).

3. Dyskusyjny Klub Filmowy (DKF) działający przy DKK w Zambrowie – dyskutowano nad trzema filmami – *Lśnienie* Stanleya Kubricka, *Autor widmo* Romana Polańskiego, *Chłopcy z ferajny* Martina Scorsese. (DKK Zambrów).
4. Realizacja projektu *Tajemnicze walizki – z książką w czasie i przestrzeni – Teraz My DKK dla dzieci i młodzieży*. Happening literacko – teatralny oraz warsztaty czytania. (DKK – Wasilków, Studzianki, Czarna Białostocka, Zabłudów).
5. Na tablicy w bibliotece pojawiają się informacje o książkach – *Klubowicze DKK polecają...* (DKK Sejny).
6. Informacje o działaniach Dyskusyjnego Klubu Książki na stronie Facebook'a oraz na stronie internetowej dkksejny.wordpress.com. (DKK Sejny).
7. Noc w bibliotece dla klubowiczów Dyskusyjnego Klubu Książki (DKK Wasilków).
8. Zorganizowanie spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki z udziałem autorki powieści *Przewrotność dobra* Jolanty Kwiatkowskiej, która przyjęła zaproszenie i uczestniczyła w dyskusji nad książką (DKK Zambrów).
9. *Czy każdy może zostać prezenterką?* – zabawy klubowiczów przy omawianiu książki *Prezenterki* (DKK Suraż).
10. Klubowicze polecają przeczytane i omówione książki podczas spotkań Dyskusyjnego Klubu Książki na lekcjach języka polskiego w szkole. (DKK Sztabin)
11. *Portret Pana Grzegorza Kasdepke* – konkurs plastyczny zorganizowany wśród uczestników spotkania na najładniejszy portret autora (DKK Tykocin).

12. Strona DKK w Poświętnem na portalu społecznościowym Facebook (**DKK Poświętne**).
13. Stworzenie legitymacji członkowskich przez osoby należące do DKK (**DKK Ruda**).
14. Zorganizowanie w kawiarni Cafe Muza spotkania autorskiego z Piotrem Brysaczem, autorem książki *Patrząc na Wschód*. Spotkanie było poprzedzone omówieniem książki na spotkaniach DKK (**DKK Zambrów**).
15. Udział w *Drugiej Ogólnopolskiej Dyskusji Literackiej* – dyskusja o książce Haruku Murakami *Bezbarwny Tsukuru Tazaki i lata jego pielgrzymstwa* (**DKK Suwałki**).

Program jest realizowany we współpracy z Instytutem Książki

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2014 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICZY		ODWIEDZINY W BIBLIOTECIE		WYPOŻYCZENIA		UDOSTĘPNIANIE PRZEKJĘCZYNE				STAN KSIĘGOZBIORU		WPLWY	
		ogółem	do lat 15	ogółem	literatury pięknej	ogółem	odwiedziny w czytelnicy	liczba osób korzystających z internetu	udost. wol.	udost. wol.	udost. wol.	ogółem	liczba wypoż.	ogółem	z tytułu
		2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
I.	GRODZIE	3677	156	1102	19	71945	1450	3097	1084	10422	313	2938	559	785	334
1.	Białostocki	31397	451	6308	444	164026	372	388294	4765	66402	700	37858	8657	17134	1065453
2.	Homżyński	8277	237	1730	40	38535	2602	123408	2749	1344	6425	284	3954	107	4650
3.	Suwałki	8929	86	1763	71	45443	1793	128756	2468	26302	590	13745	1038	3102	860
ogółem		49593	300	9423	555	251044	1869	640548	5297	120753	1234	59028	7903	24190	1470486
II.	ZIEMSKIE	449	4	174	4	24971	22	6417	1026	2353	438	1689	249	761	53
1.	Augustów	3677	156	1102	19	71945	1450	3097	1084	10422	313	2938	559	785	334
2.	Augustów (Zemow)	1210	45	654	28	14530	4694	13405	1489	8463	992	11392	1371	4940	1339
3.	Białystok	587	12	383	10	4161	353	6361	133	3137	235	1753	25	68	34
4.	Lipsk	254	47	61	3	1141	278	2140	586	698	126	369	109	317	79
5.	Nowinka	392	12	215	0	2089	161	5428	940	3390	662	649	34	427	207
6.	Plesha	198	98	63	132	1266	1585	2408	227	1150	244	539	1065	216	339
7.	Szabłowski	449	4	174	4	24971	22	6417	1026	2353	438	1689	249	761	53
ogółem		6767	40	2652	147	43683	4560	76336	625	12395	349	12395	1678	7534	187
1.	Choroszcz	711	4	230	31	4509	472	16076	2420	3721	1021	1071	326	699	329
2.	Czarna Biał	1021	77	287	17	5550	245	16593	1507	5942	344	1373	456	950	335
3.	Dobryńsk	177	6	43	7	714	34	1958	36	447	241	411	3	16	1
4.	Grodzie	431	5	163	40	2701	9	6293	204	1507	23	853	838	38	551
5.	Uchomowice	1059	50	382	2	5186	448	9114	25	3155	329	5186	89	3106	1348
6.	Lapy	3124	28	718	34	13464	39	30098	427	8492	1105	1552	469	1474	432
7.	Michalowo	608	14	64	96	3187	109	14714	103	3949	285	1216	121	1567	342
8.	Pocisk	381	15	279	22	2862	725	5073	1171	2725	1031	8828	2289	3903	950
9.	Suraż	948	70	488	36	6092	316	9367	88	3678	78	3955	492	1196	1001
10.	Suraż	181	16	46	-10	2077	42	2861	38	1055	173	1347	163	681	47
11.	Turośń Kościelna	269	14	111	14	1635	19	3536	343	1596	187	125	64	84	21
12.	Turośń	339	4	99	11	3651	345	12242	1399	3404	387	104	320	512	44
13.	Wasilów	1031	45	368	9	4438	860	12638	1602	2206	798	1751	852	931	167
14.	Zabłudów	750	31	272	16	5563	1415	9768	615	3352	178	1471	819	285	151
15.	Zawady	238	48	137	57	1012	385	1214	383	351	81	561	2	265	21
ogółem		11268	81	3887	28	61811	835	151125	2997	44680	2656	36452	1350	19504	2653
1.	Białostocki	1843	123	525	43	7741	603	23152	2728	5612	308	1764	1998	1271	1702
2.	Białystok	638	30	435	35	3799	327	5436	435	3561	398	675	1	26	397
3.	Bołki	238	29	81	6	1303	152	3304	174	1034	249	324	54	430	529
4.	Białystok	556	20	143	8	3159	167	6741	380	2309	227	368	17	121	30
5.	Białystok - gm.	110	10	61	19	681	28	876	6	595	3	131	31	0	233
6.	Ora	174	15	68	3	1021	30	3436	177	1578	127	466	8	234	111
7.	Rudka	200	2	126	6	1895	263	4102	963	1684	137	1397	289	408	739
8.	Wyszki	270	26	160	22	2303	373	3814	755	2551	640	5173	3523	2854	2416
ogółem		4029	111	1599	6	21902	1141	50861	2468	18924	81	11522	5735	4746	5049
1.	Grajewo - m	2381	56	908	65	8254	932	29673	3700	752	4239	535	2396	464	112
2.	Grajewo (Ruda)	278	8	156	7	2118	146	4020	56	2294	752	4239	535	2396	464
3.	Radziszów	221	6	63	4	835	118	1656	33	672	27	2920	14	2438	56
4.	Ragrod	391	42	158	15	2153	6	8004	378	3430	76	1479	66	1123	245
ogółem		391	42	158	15	2153	6	8004	378	3430	76	1479	66	1123	245

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2014 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICZY				ODWIEDZINY W BIBLIOTECZE				WYPOŻYCZENIA				UDOSTĘPNIANIE PRZECZYTNIE				KATEGORIA		WPLYWY					
		ogółem		do lat 15		ogółem		do lat 15		ogółem		do lat 15		ogółem		do lat 15		ogółem		do lat 15		ogółem		do lat 15	
		2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
1	Świdrym	661	11	187	10	2620	24	7914	514	2924	-205	2124	83	1081	129	370	438	38	39	40	41	42	43	44	45
2	Włoszcz	289	17	130	33	1655	-112	3833	-1078	1759	-764	1483	236	1213	374	115	-137	1978	3732	169	169	169	169	169	169
3	Przysięż	4221	-106	1602	-30	17645	-986	55440	-4079	19370	-1524	12594	436	1480	744	1031	-631	165425	48483	1365	1373	1373	1373	1373	1373
4	Haradka m.	3078	-191	608	-214	12766	-1171	37595	-1846	7212	-953	9530	2971	3575	497	3078	-839	82385	17615	921	780	2372	780	2372	780
5	Belwiera	208	-26	56	-1	1638	544	4272	1249	563	210	-10	-269	65	46	104	85	18079	4638	66	22	0	0	0	0
6	Czerwona	426	12	97	11	1774	-568	6312	-3088	816	-210	1127	265	426	57	427	44	20231	5255	50	50	50	50	50	50
7	Czyż	101	6	26	3	397	15	919	-65	206	-27	268	-20	101	-28	61	55	14646	4138	55	55	55	55	55	55
8	Dubica Cerkiew	187	-12	80	0	911	-108	1575	-430	602	-206	1589	177	53	85	231	-165	11531	4458	116	116	116	116	116	116
9	Kleszczewo	400	-2	136	1	2630	4	5173	21	1890	156	2371	37	164	85	418	21	12071	3149	110	110	110	110	110	110
10	Handkwa (Dubiny)	198	14	94	15	630	-997	5270	546	410	397	510	-13	320	-70	94	-451	10804	3468	55	55	55	55	55	55
11	Narew	303	10	83	3	2566	-92	7501	40	2967	-91	4488	175	3590	160	90	72	25564	6948	267	267	267	267	267	267
12	Narew	252	-12	51	-5	1099	24	3740	-141	2246	1474	1195	-477	999	-322	87	47	24949	8527	6	0	0	0	0	0
13	Narew	5195	-201	1231	-209	24631	-2409	66357	-37114	18956	750	21188	2816	9833	160	4540	-1131	220260	58096	1725	1455	2846	1725	1455	2846
14	Kono - m.	1292	48	476	34	5375	57	12423	-180	4761	-107	1826	-39	1131	-201	300	272	35377	10768	363	360	0	0	0	0
15	Grabowo	185	-3	89	-6	799	1	2442	-48	1120	-210	480	58	475	65	15	-7	10187	2943	25	25	64	0	0	0
16	Kono (Czerwone)	576	46	263	49	3310	340	8865	1373	4591	1085	4367	-442	3062	-716	315	63	33952	10163	159	159	316	0	0	0
17	Mary Plock	364	-17	210	50	2026	-1026	4122	-2186	1955	-1174	2050	-120	432	-1077	2215	118	11325	309	239	316	0	0	0	0
18	Stawski	277	3	106	-11	1261	-7	4134	393	6058	-550	3214	-278	2090	273	1631	340	63	-1	18932	6199	190	190	254	0
19	Turski	565	-22	288	-7	4134	393	6058	-550	3214	-278	2090	273	1631	340	62	-1	24635	84932	242	184	177	636	0	0
20	Kolniewski	3259	55	1432	109	16905	-248	37233	-1832	16997	-940	10901	-263	6731	-1589	2960	424	156834	49832	1308	1177	636	0	0	0
21	Jedwabne	175	-37	60	-10	557	-183	2429	-743	966	-418	48	-107	21	-54	55	-25	18834	6731	0	0	0	0	0	0
22	Lomża (Podgórze)	1408	48	676	32	7353	-106	21081	-691	9576	1	4512	77	943	-223	1180	-656	106008	37394	1616	884	0	0	0	0
23	Miastkowo	304	-43	119	-35	1768	-733	5824	-964	2676	-862	1111	-346	982	-160	192	-287	20903	6407	256	256	0	0	0	0
24	Nowogród	392	-131	139	13	2347	43	7143	-172	4082	-241	78	-61	78	-26	0	-36	17090	6194	38	36	109	0	0	0
25	Pajki	924	24	446	4	5664	4	15039	-338	8821	374	3264	653	451	1528	-253	32794	10243	98	98	580	0	0	0	0
26	Płoty	122	-1	35	-8	702	83	2768	287	944	38	16	-2	75	4	23	-5	11953	4150	129	129	251	0	0	0
27	Śniadowo	551	-44	306	-47	3485	-89	12345	110	843	144	1384	-399	571	-329	145	-60	26411	10200	254	254	880	0	0	0
28	Włzina	281	-11	61	-10	1470	328	3642	458	1263	216	166	47	300	187	93	30	29833	7897	314	314	977	0	0	0
29	Żółna	605	-13	265	17	2497	-169	6453	323	2686	-192	1636	52	756	139	782	0	32633	8621	390	296	195	0	0	0
30	Konżyski	4273	-208	2007	-44	25643	-1150	76724	-2384	39467	-960	12717	-36	5227	-47	3938	-1292	292459	97637	3095	2267	2992	0	0	0
31	Goniadz	140	-12	52	3	488	-45	1582	-171	531	-110	1046	-14	680	-4	111	46	14629	4617	82	80	0	0	0	0
32	Jasienówka	205	-17	64	-2	1138	-293	2237	-500	611	-241	78	-19	28	-25	11	13854	3453	113	113	0	0	0	0	
33	Jasowy	238	-29	79	-15	1209	-97	4537	-566	273	-37	1481	22	922	-21	439	6	23736	9125	441	440	2	0	0	0
34	Krynyn	481	-91	170	-56	3666	855	6793	-736	2749	-585	1712	-187	885	-398	500	102	19487	7154	230	228	1	0	0	0
35	Krynyn	568	-23	240	-61	3762	-342	7942	-275	4046	-71	1131	87	584	47	211	-30	25787	9105	133	133	395	0	0	0
36	Mokli	1844	-63	699	57	12372	1756	23412	1648	7149	1281	2314	-419	1300	-115	349	-278	54589	15599	924	849	812	0	0	0
37	Trzcianne	226	-59	138	-30	3446	342	2998	239	1348	138	1013	250	130	-101	90	116	16169	5923	158	158	0	0	0	0
38	moniecki	3702	-294	1442	-170	26281	2257	49501	-361	18707	375	8773	-280	4529	-526	2572	437	168251	54876	2081	2001	1210	0	0	0
39	Sejny pow.	148	148	17	17	569	569	1023	1023	30	30	179	179	44	44	131	131	25442	106	25442	92	0	0	0	0
40	Sejny m.	829	-144	208	-59	3808	-605	10282	-650	1807	-314	739	-74	622	-70	19	-24	35024	6035	179	14	1571	0	0	0
41	Głb	165	3	59	2	813	5	1835	166	700	104	233	176	132	95	35	15	20742	5229	0	0	0	0	0	0
42	Krasnopol	260	-4	38	-19	1082	-125	1948	-55	331	-169	26	5	112	92	28	8	16608	3473	85	85	0	0	0	0
43	Purk	309	-22	90	-17	1648	38	4039	-15	1040	-105	199	-89	0	0	253	-39	27632	8208	378	378	0	0	0	0

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2014 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICZY		ODWIEDZINY W BIBLIOTECZE		WYPOŻYCZENIA		LITERATURA PIŚMIENNA		ODWIEDZINY W CZYTELNI		LISZCZKA KRAJOWYCH Z INTERNETU		UDOSTĘPNIANIE PRZECZYTNIE		KATEGORIA		STAN						
		do lat 15		ogółem		ogółem		literatura piśmienna		odwiedziny w czyteln		liczba osób korzystających z Internetu		udost. wol.		ogółem		stan						
		2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014				
1	Sejny gm (Berzinko)	117	-1	59	5	626	-26	1589	79	768	19	25	-4	0	0	8	-4	15631	3770	42	40	42	43	45
2	Sejny gm (Berzinko)	1828	-20	471	-71	8646	-144	20718	548	4676	-455	1401	193	910	161	474	87	141729	28821	25748	267	2738	2038	
3	Sejny gm (Berzinko)	1766	5	516	-24	7750	-3483	23483	1239	5975	-1075	3019	601	1005	-182	135	-88	75684	18096	12766	464	2129	2738	
4	Sejny gm (Berzinko)	539	-25	239	-2680	-346	8088	-87	2807	-1185	465	-11	218	-109	360	-1	41913	14545	411	411	411	0	0	
5	Sejny gm (Berzinko)	216	13	58	-102	3410	993	5390	-86	2063	320	1121	-1985	714	-330	2744	-1500	12387	3516	49	49	49	0	
6	Sejny gm (Berzinko)	1445	-6	33	-6	693	68	2215	635	611	109	135	45	24	-3	75	16	10320	2553	80	80	41	0	
7	Sejny gm (Berzinko)	477	1	157	2	3603	538	7203	64	2937	14	1520	-295	827	-322	970	15	21137	6168	334	325	0	0	
8	Sejny gm (Berzinko)	115	-2	40	3	520	-173	3328	-20	1143	-18	20	-5	0	0	33	3	12980	4022	131	142	171	0	
9	Sejny gm (Berzinko)	299	21	62	4	2261	775	3421	189	727	18	250	53	182	131	44	25	26912	8291	159	142	171	0	
10	Sejny gm (Berzinko)	96	37	280	47	4866	-280	9920	-1207	6056	-7043	2661	714	1774	-20	1173	56	40081	13570	171	120	18	0	
11	Sejny gm (Berzinko)	445	-39	290	47	4866	-280	9920	-1207	6056	-7043	2661	714	1774	-20	1173	56	40081	13570	171	120	18	0	
12	Sejny gm (Berzinko)	4098	-17	1463	-212	28310	1109	64792	-881	20066	-3701	9540	-2947	4340	-877	5946	-1687	203068	29678	547	489	4521	0	
13	Sejny gm (Berzinko)	1631	-19	657	-3	10199	-302	37555	-3060	12409	-1722	4390	283	891	124	2153	-368	123965	29678	547	489	4521	0	
14	Sejny gm (Berzinko)	445	102	202	51	3697	1638	6339	2497	2061	611	1647	216	780	-236	687	-244	17931	4475	272	269	3	0	
15	Sejny gm (Berzinko)	3	815	-248	6261	3	815	-248	6261	460	-211	512	-172	195	15	403	787	14893	3122	602	333	24	0	
16	Sejny gm (Berzinko)	12	-18	9	3	2406	-266	5935	-372	1868	34	106	45	20	-5	61	-64	14805	2861	171	177	0	0	
17	Sejny gm (Berzinko)	486	4	179	-26	2406	-266	5935	-372	1868	34	106	45	20	-5	61	-64	14805	2861	171	177	0	0	
18	Sejny gm (Berzinko)	220	-9	92	12	1317	-94	3765	332	1631	63	987	-282	382	213	251	-123	16273	3833	10	10	0	0	
19	Sejny gm (Berzinko)	181	-20	47	-2	1217	1280	53975	-2632	18194	-559	6911	-118	202	540	4189	-87	107373	23268	356	11	550	0	
20	Sejny gm (Berzinko)	503	-10	113	912	2	18603	1293	52975	-2632	18194	-559	6911	-118	202	540	4189	-87	107373	23268	356	11	550	0
21	Sejny gm (Berzinko)	456	-18	285	5	3270	98	6618	-297	2830	-325	363	175	170	170	133	42	20624	6841	268	143	373	0	
22	Sejny gm (Berzinko)	7366	-180	2567	40	44489	-325	181489	-794	43145	-366	17060	23	4831	385	8535	-1363	331275	94108	2529	1699	1640	0	
23	Sejny gm (Berzinko)	295	-11	91	-14	1527	36	3269	257	709	-50	760	-362	528	-138	153	16	13246	4395	57	57	0	0	
24	Sejny gm (Berzinko)	253	-13	91	-14	1527	36	3269	257	709	-50	760	-362	528	-138	153	16	13246	4395	57	57	0	0	
25	Sejny gm (Berzinko)	168	-37	69	-3	2162	-202	4309	-287	1597	-126	299	61	164	76	3	-15	21948	5168	0	0	0	0	
26	Sejny gm (Berzinko)	488	10	203	21	3063	-53	6540	814	2661	438	1307	8	699	-57	191	-318	121542	7621	429	294	336	0	
27	Sejny gm (Berzinko)	558	106	178	23	2768	266	8090	1126	2628	417	422	-178	408	-70	41	-9	30547	8610	416	237	161	0	
28	Sejny gm (Berzinko)	146	24	74	-3	1503	91	2829	443	1233	173	1832	190	1006	81	20	5	10784	3669	67	67	0	0	
29	Sejny gm (Berzinko)	579	27	278	17	3210	-170	6523	-121	2956	-14	1943	-234	780	-138	1018	57	32792	9067	392	244	0	0	
30	Sejny gm (Berzinko)	627	1	407	-2	6030	-123	6086	-136	3812	-47	7281	681	3203	-146	442	-137	29383	9673	197	192	0	0	
31	Sejny gm (Berzinko)	400	19	182	2	2392	45	3842	143	1434	325	287	1097	1153	16	742	30	12930	4072	55	55	543	0	
32	Sejny gm (Berzinko)	3514	80	1672	41	24112	-1841	45362	-1799	18557	-859	14673	-1450	8306	-863	2662	-426	187396	55636	1660	1193	1040	0	
33	Sejny gm (Berzinko)	972	16	255	-35	3871	-300	7428	-570	1957	-565	544	108	375	714	69	7	47203	12831	5618	43	1272	0	
34	Sejny gm (Berzinko)	691	-26	236	-13	2891	1713	5579	-393	1449	-133	841	-287	801	-373	3	-7	34887	9988	270	160	0	0	
35	Sejny gm (Berzinko)	249	25	131	-18	3996	-278	6840	-642	3283	-431	1363	97	1355	104	16	-2	28810	9717	186	160	0	0	
36	Sejny gm (Berzinko)	907	-44	294	3	1178	302	5982	676	1908	503	448	-177	372	-202	105	10	31121	10048	671	65	166	0	
37	Sejny gm (Berzinko)	249	25	131	-18	3996	-278	6840	-642	3283	-431	1363	97	1355	104	16	-2	28810	9717	186	160	0	0	
38	Sejny gm (Berzinko)	116	0	34	3	574	61	1003	30	982	-109	243	-168	173	18	18	13866	3601	270	270	0	0		
39	Sejny gm (Berzinko)	313	-32	254	-39	3012	1492	3137	1028	3053	1088	656	170	475	302	45	-5	13126	4068	368	367	0	0	
40	Sejny gm (Berzinko)	345	13	154	3	1755	251	3815	528	1322	395	2438	1084	1412	1747	287	-26	17732	5615	292	121	0	0	
41	Sejny gm (Berzinko)	161	0	26	3	622	92	2278	208	395	80	0	0	0	0	0	0	19068	4910	141	111	0	0	
42	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
43	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
44	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
45	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
46	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
47	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
48	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
49	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
50	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
51	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
52	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
53	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
54	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
55	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
56	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
57	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
58	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
59	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
60	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
61	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
62	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
63	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
64	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
65	Sejny gm (Berzinko)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0</											

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2014 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

		CZYTELNICZY		ODWIEDZINY W BIBLIOTECIE		WYPOŻYCZENIA		UDOSTĘPNIANIE PRZECZYTYJNE				STAN KSIĘGOZBIORU		WPŁYWY								
Lp.	NAZWA GMINY	ogółem	do lat 15			ogółem	literatury pięknej	odwiedzin w czyteln.	liczba osób korzystających z Internetu	udost.wol.	ogółem	liternicza w wol.	ogółem	z zakupu								
1	2	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014								
1.	wysokomazowiecki	3805	-31	1470	-86	2060	37617	1120	15060	865	7157	331	5454	613	709	-7	22032	68061	7055	1392	1438	
2.	Zambrow m.	2198	-35	107	-275	810	247	30760	128	11348	-324	2094	96	805	-179	1914	1322	57440	19526	2472	343	273
3.	Kolaki Koscielne	203	-15	100	-21	1491	-275	1967	32	1089	55	85	-150	30	-159	45	25	12311	3021	119	119	263
4.	Rulki	219	-21	12	-11	1796	-370	4313	731	2459	961	50	-20	24	2	72	-7	16419	5400	270	209	0
5.	Szumowo	205	-9	46	-7	1417	435	2624	474	670	213	25	-60	0	-54	86	60	18251	5699	243	227	0
6.	Zambrow	100	-11	79	6	604	16	1113	307	907	360	69	12	27	27	19	-3	9167	3571	79	78	0
7.	zambrowski	2925	-69	1004	-308	14018	53	40779	1692	16483	1065	2323	-122	886	-363	2076	1397	113608	37317	3123	976	536
8.	teren	83946	-1474	27704	-862	463614	-4309	1143756	-27340	382343	-10234	20796	-6648	102086	-9941	67225	-22482	3739089	1037833	80296	26004	48609
9.	OGÓŁEM	115333	-1023	34012	-418	827640	-4681	1532050	-22575	448745	-8534	245764	-15305	119220	-11611	125188	-26960	4794542	1051801	80296	30612	64517

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA PÓŁROCZE 2014 R. - KSIĄŻNICA PODLASKA

Lp.	NAZWA	Czytelni		Wypożyczenia				odwiedziny w wypożyczalni		Udostępnianie prezencyjne								Księgozbiór (książki + wyd. ciągłe)			
		ogółem	do lat 15	ogółem (ks. + czasop. bież.)	lit. pięknej	odwiedziny w wypożyczalni		odwiedziny w czytelni	Iba osób korzystających z Internetu		udost.wol.		liczba udostępniomch czasopism bieżących		ogółem	literatura piękna dziecięca					
						2014	2014		2014	2014	2014	2014	2014	2014							
																	2014	2014	2014	2014	2014
1.	Filia Biblioteczna nr 1	1692	13	431	-37	27234	-107	5976	474	10119	-406	669	-569	410	-409	118	-82	858	229	31404	7278
2.	Filia Biblioteczna nr 2	1321	-56	188	-39	18424	-773	2886	-171	6320	-493	551	-277	417	8	12	-12	699	-11	25239	5315
3.	Filia Biblioteczna nr 3	1449	-36	267	20	19698	-997	3617	-86	8253	-840	435	-54	271	66	46	-123	288	-21	41023	9702
4.	Filia Biblioteczna nr 4	506	160	175	68	2823	-1038	1893	435	2472	593	679	231	347	40	301	130	129	129	24949	6569
5.	Filia Biblioteczna nr 5	2266	16	580	213	27869	1516	6348	-25	11448	1350	3615	-1075	2856	-894	1132	-50	844	-448	25628	5993
6.	Filia Biblioteczna nr 6	1737	87	317	127	27908	9463	5087	734	7763	1000	935	520	455	243	1247	842	709	363	32220	7676
7.	Filia Biblioteczna nr 7	2407	-49	558	-49	25880	-560	4802	-962	10799	-1194	167	-1654	37	-1276	219	-687	618	-2835	70197	22369
8.	Filia Biblioteczna nr 8	2177	69	630	33	37784	-89	8294	179	13592	52	2375	-257	1217	-65	432	-394	1895	-56	42900	10066
9.	Filia Biblioteczna nr 9	2433	103	827	29	35474	1524	7769	43	15303	615	1552	-2	821	151	388	31	730	64	72710	27187
10.	Filia Biblioteczna nr 10	1151	114	887	28	6558	1503	4401	1194	3043	507	813	-311	783	-312	128	18	0	-12	9803	7340
11.	Filia Biblioteczna nr 11	347	-5	207	24	3328	-866	1231	-553	2508	-612	1663	-426	885	-466	852	630	723	23	18312	4446
12.	Filia Biblioteczna nr 12	426	-1	208	-16	3756	245	1354	98	2044	-234	1256	850	773	519	240	146	626	481	13156	5156
13.	Filia Biblioteczna nr 13	1470	0	273	-7	26897	808	4278	-181	8888	-77	1655	-284	1010	-253	191	-18	1605	240	22936	5070
14.	Filia Biblioteczna nr 14	103	6	4	-2	580	-41	168	40	475	-169	243	99	15	-7	183	110	76	10	2751	214
15.	Filia Biblioteczna nr 15	2435	77	322	55	46364	-2803	4794	104	12925	-697	663	-347	436	-82	155	-503	341	-204	35000	6471
16.	Filia Biblioteczna nr 16	1464	-22	279	-4	21257	-2148	3426	-585	8013	-21	582	-424	608	513	410	-354	141	-88	24310	6055
RAZEM FILIE		23984	476	6153	443	332054	5637	66324	738	123985	-426	17853	-3880	11341	-2224	6054	-326	10282	-2116	492540	137647
17.	Czyt. Czas.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5185	-86	6	6	34946	-75	222715	660	40454	0
18.	Wypożyczalnia	6675	-75	48	-2	55708	-1072	0	0	37356	-170	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19.	Czyt. Książek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4470	-2291	1053	-109	15768	-3465	0	0	0	0
20.	Dz. Instr.-Metodycz.	24	2	0	0	96	55	0	0	34	1	25	15	0	0	0	-10	80	30	0	0
21.	Dz. Inf.-Bibl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9692	-2215	4375	331	1093	-88	0	0	0	0
22.	Dział Zbiorów Spec.	704	48	107	3	434	145	78	-36	2671	223	658	-175	359	326	102	-514	61	-462	52459	2321
23.	Pracownie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24.	Archiwum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25.	Magazyn so	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26.	Winiara	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CENTRALA		7403	-25	455	1	56240	-872	78	-38	40061	54	20030	-4752	5793	554	51909	-4152	22356	228	562913	2321
OGÓŁEM KSIĄŻNICA		31387	451	6308	444	388294	4785	66402	700	164026	-372	37883	-8632	17134	-1670	57963	-4478	32638	-1888	1055453	139563

ZESTAWIENIE CYFROWE WYNIKÓW CZYTELNICTWA DZIECIĘCEGO W ODDZIAŁACH DLA DZIECI • I PÓŁROCZE 2014 ROKU

Lp.	NAZWA	KSIĘGOZBIÓR			L-ba książek na 1 czytelnika			CZYTELNICZY			WYPOŻYCZENIA			Aktywność								
		2013	2014	+/-	2013	2014	+/-	ogółem	2013	2014	+/-	ogółem	2013	2014	+/-	III, pieknej	2013	2014	+/-			
1.	Augustów	26335	27008	673	20,3	20,5	0,2	1296	1320	24	928	962	34	10380	10186	-194	9475	9316	-159	8,0	7,7	-0,3
2.	Bielsk Podl.	32387	31506	-881	39,5	39,0	-0,5	819	807	-12	568	525	-43	7072	7379	307	5304	5612	308	8,6	9,1	0,5
3.	Choroszcz	6587	6904	317	57,3	49,7	-7,6	115	139	24	115	139	24	1997	2030	33	1796	1918	122	16,9	14,6	-2,3
4.	Ciechanowiec	9930	10134	204	44,9	46,5	1,6	221	218	-3	221	218	-3	1387	1345	-42	1313	1293	-20	6,3	6,2	-0,1
5.	Czarna Biał.	12322	12235	-87	34,5	36,5	2,0	357	335	-22	304	287	-17	5203	4927	-276	4994	4674	-320	14,6	14,7	0,1
6.	Dąbrowa Biał.	13281	13309	28	30,5	28,3	-2,2	436	471	35	345	365	20	7097	6356	-741	5156	4338	-818	16,3	13,5	-2,8
7.	Drohiczyń	16630	17099	469	64,2	71,5	7,3	259	239	-20	259	239	-20	4301	3006	-1295	3992	2807	-1185	16,6	12,6	-4,0
8.	Grajewo	16711	17175	464	16,0	16,8	0,8	1047	1021	-26	843	908	65	14394	11555	-2839	9410	8219	-1191	13,7	11,3	-2,4
9.	Hajnowka	28092	27079	-1013	25,4	29,2	3,8	1107	928	-179	822	608	-214	8961	7798	-1163	8165	7212	-953	8,1	8,4	0,3
10.	Końskyszyn	7926	8224	298	30,7	48,4	17,7	258	170	-88	226	170	-56	3484	2740	-744	3334	2518	-816	13,5	16,1	2,6
11.	Kolno	10783	11313	530	19,3	19,4	0,1	559	584	25	442	476	34	5481	5228	-253	4868	4761	-107	9,8	9,0	-0,8
12.	Łapy	23079	23111	32	25,3	24,1	-1,2	913	938	25	752	718	-34	6223	5636	-587	4817	4512	-305	6,8	5,9	-0,9
13.	Łomża	28502	28982	480	31,3	32,3	1,0	910	896	-14	611	588	-23	12162	12203	41	8797	7873	-924	13,4	13,6	0,2
14.	Michałow	7905	8160	255	50,7	54,0	3,3	156	151	-5	156	64	-92	2780	3306	526	2406	3019	613	17,8	21,9	4,1
15.	Monki	14160	14631	471	19,7	20,3	0,6	717	722	5	563	577	14	6377	6722	345	4671	5395	724	6,5	9,0	2,5
16.	Nowogród	3658	3678	20	15,7	31,1	15,4	233	118	-115	95	106	11	3557	2834	-723	3442	2753	-689	15,3	24,0	8,7
17.	Sejny	9398	9210	-188	34,8	43,4	8,6	270	212	-58	267	208	-59	2271	1803	-468	1897	1606	-291	8,4	8,5	0,1
18.	Semiatycze	21789	21019	-770	29,7	36,1	6,4	734	582	-152	540	489	-51	7672	6167	-1505	7050	5633	-1417	10,5	10,6	0,1
19.	Świątki	4237	4326	89	58,8	72,1	13,3	72	60	-12	56	54	-2	501	441	-60	463	386	-77	7,0	7,4	0,4
20.	Suchowola	7769	7942	173	74,0	67,3	-6,7	105	118	13	104	118	14	1253	1561	308	1140	1389	249	11,9	13,2	1,3
21.	Supraśl	9412	10137	725	28,3	26,5	-1,8	332	383	51	332	383	51	2997	2879	-118	3600	2879	-721	9,0	7,5	-1,5
22.	Śwaki	37045	37320	275	19,3	18,6	-0,7	1920	2004	84	1069	1061	-8	20180	21017	837	15306	15609	303	10,5	11,0	0,5
23.	Szczuczyn	11727	10187	-1540	48,1	39,9	-8,2	244	255	11	174	166	-8	2207	2357	150	2018	2000	-18	9,0	9,2	0,2
24.	Tkocin	5803	5920	117	65,9	59,8	-6,1	88	99	11	88	99	11	3793	3524	-269	3439	3404	-35	43,1	35,6	-7,5
25.	Wielikow	12619	11215	-1404	38,7	36,2	-2,5	326	310	-16	326	310	-16	2697	1855	-842	2026	1499	-527	8,3	6,0	-2,3
26.	Wysokie Maz.	16154	15735	-419	48,4	52,1	3,7	334	302	-32	290	255	-35	2670	2086	-584	2514	1955	-559	8,0	6,9	-1,1
27.	Zambrow	17914	17887	-27	21,8	23,6	1,8	822	759	-63	822	540	-282	9796	9462	-334	8802	8434	-368	11,9	12,5	0,6
MIASTO		412155	411446	-709	28,1	29,1	1,0	14650	14161	-489	11318	10633	-685	156893	146403	-10490	130195	120714	-9481	10,7	10,3	-0,4
28.	Grodzisk	7585	7490	-95	48,9	56,7	7,8	155	132	-23	123	132	9	929	1031	101	1530	829	-701	6,0	7,8	1,8
29.	Narew	3973	4050	77	66,2	61,4	-4,8	60	66	6	60	66	6	3073	3097	24	2782	2812	30	51,2	46,9	-4,3
30.	Narewka	5045	5054	9	132,8	129,6	-3,2	38	39	1	38	39	1	528	697	169	464	633	169	13,9	17,9	4,0
31.	Śniadowo	7768	7852	84	22,3	18,1	-4,2	349	433	84	289	236	-53	9728	9767	59	6937	6974	37	27,9	22,6	-5,3
WIES		24371	24446	75	40,5	36,5	-4,0	602	670	68	510	473	-37	14258	14612	354	11713	11248	-465	23,7	21,8	-1,9
OGÓŁEM WOJ.		436526	435892	-634	28,6	29,4	0,8	15252	14831	-421	11828	11106	-722	171151	161075	-10136	141908	131962	-9946	11,2	10,9	-0,3

